

Pohjolan Perho kalastaja

5/2016 13,90€

- Kalastuslakiasiaa • Vilppulankoski
- Catskill-perhot

Save the Blue Heart of Europe

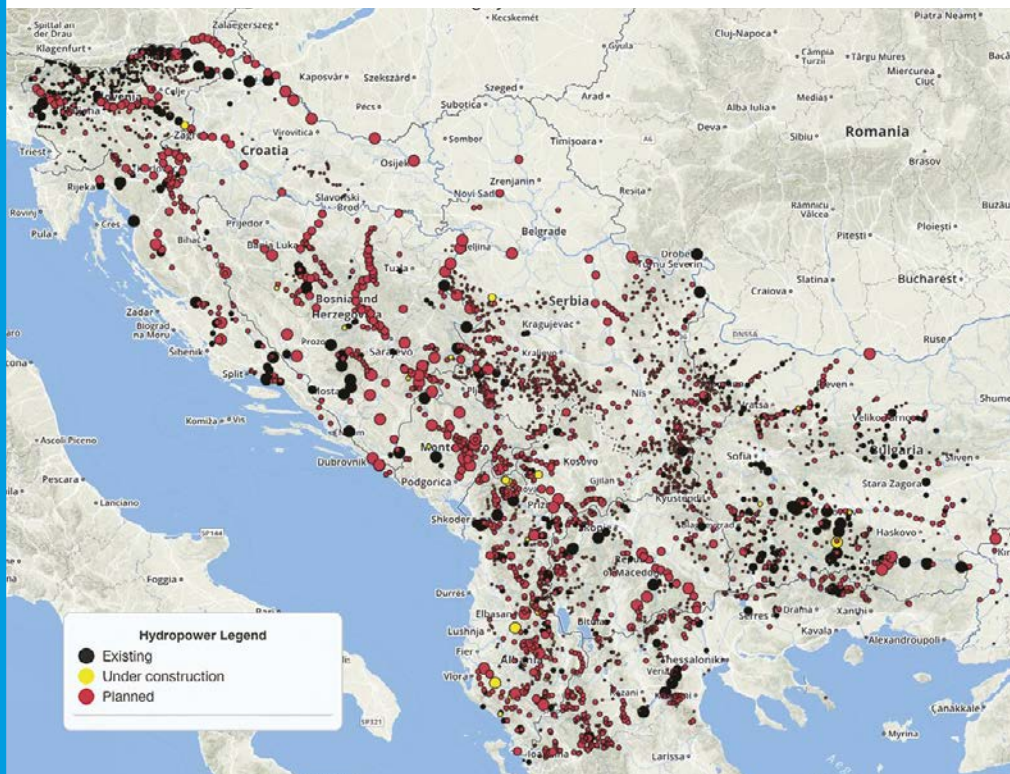

The campaign to save the Balkan Rivers !

The Balkan rivers are the most beautiful and intact rivers in Europe. Between Slovenia and Albania you can find wild rivers with extensive gravel banks, crystal clear streams full of fish, deep canyons, spectacular waterfalls, or meandering rivers flowing through extensive alluvial forest. The rivers of the Balkans are unique, unknown - and at risk.

More than 2.700 hydropower plants are projected in this region. If these plans become reality, it would not only destroy a European natural heritage, but it would also be a disaster for fish species. 69 fish species live only in these rivers and nowhere else on the planet. Most of them cannot survive once the rivers are dammed. Other species, such as the Marble Trout, Softmouth Trout, Prespa Trout, Grayling and many others are at risk, too. This is particularly true for the globally endangered Huchen (Hucho hucho). Substantial population of this marvelous species can still be found in various Balkan rivers. But 93 dams are planned in their territory. At minimum, scientist predict a 70% decline if these plans become reality.

In order to stop this dam tsunami and to save the rivers on the Balkans, EuroNatur and Riverwatch have launched the campaign „Save the Blue Heart of Europe“. Help us spread the word about the Balkan dam tsunami to protect the last free flowing rivers in Europe!

SANA
Bosnia and Herzegovina

Photo: Luka Tomaz

TARA
Montenegro

Photo: Anton Voraauer

More info: WWW.BALKANRIVERS.NET

Sisällys

- Pääkirjoitus · 3
- Catskill-perhot · 6
Timo Kontio & Jukka Naaranlahti
- Teron sidontakoulu – The Priest · 16
Tero Lannes
- Whitlock Sculpin · 18
Hasse Härkönen
- Kolumni · 25
Anni Yli-Lontinen
- Läsäkoski tienristeyksessä · 28
Toimitus
- Kalastuslainsäädännön säikeitä · 33
Juho-Matti Paavola
- Kalojen ystävät · 40
Anssi Eloranta & Antti Eloranta
- Testiheitto · 45
- Uutiset ja uutuuudet · 47
- Alkukauden visiitti Orklalle · 50
Antti Eniö
- Ranskalaistekniikan erikoissiimat · 57
Aki Tikkanen
- Kevyempi haukiperho · 62
Lauri Pihl
- Hiekkamaan porsasharrit · 64
Jani Himanko
- Vilppulankoski · 68
Pietari Sipponen
- Loimijoki · 74
Aki Janatuinen
- Takaheitto · 80
Jukka Relander

sasta®

DESIGN
FROM
FINLAND

Sasta Fishing

Flow Wading takki

Mahdollisesti markkinoiden miellyttävien perhokalastustakki pehmeän päällismateriaalinsa ansiosta. Materiaali on veden- ja tuulenpitävää, mutta samalla hengittävää 2-kerros Gore-Tex®-ä. Takissa on hengittävä verkko- vuori. Tilaviin taskuihin mahtuu hyvin perhorasiat ja muut tarpeelliset tavarat. Suojaava huppu sekä säädettävät helma ja hihansuut suojaavat kovissakin keleissä. Vapalenkkit ja D- lenkki haaville. Vettähyllkivät YKK® AquaGuard® -vetoketjut.

www.sasta.fi f

Pohjolan perho kalastaja

5/2016

18. vuosikerta, 97. numero

PÄÄTOIMITTAJA

Jukka Naaranlahti (050) 343 7153
jukka.naaranlahti@pohjolanperhokalastaja.com

TOIMITUSSIHTEERI

Tero Lannes

TOIMITUSKUNTA

Juho-Matti Paavola • Lauri Pihl
Jarkko Suominen • Mika Vainio
Pasi Visakivi

VAKITUISET AVUSTAJAT

Antti Guttorm
Jani Himanko • Markku Kemppainen
Timo Kontio • Rasmus Ovesen
Jukka Syrjänen • Teemu Tolonen
Juha Vainio

TILAAJAPALVELU

(040) 486 0527
toimitus@pohjolanperhokalastaja.com

TILAUSHINNAT

Kestotilaus 54,00 • Vuositilaus 64,00
Irtonumero 13,90
Ilmestyy viidesti vuodessa

ILMOITUSMYynti

toimitus@pohjolanperhokalastaja.com

KUSTANTAJA

Silver Chasers Oy
Viitonen 2021 A
71800 Siilinjärvi
toimitus@pohjolanperhokalastaja.com
www.pohjolanperhokalastaja.com

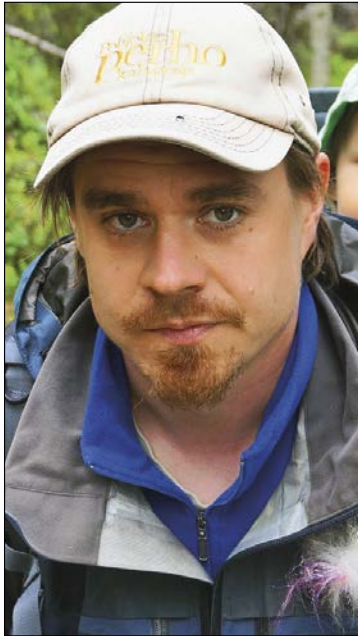
ISSN 1456-4661

TAITTO

Ari Toivainen

PAINO

Lönnberg Print & Promo, Helsinki

Vanhan Lapualaisoopperassa kuullun nokkeluuden mukaan laki on kaikille sama, vain tuomiot vaihtelevat. Taistolaisten maailmantulkinnat osoittautuivat yksisilmäisiksi, mutta tasa-arvoisen kohtelun tematiikka lie ikuista laatua. Tämän hetken taimenpolitiikasta se on valitettavasti kateissa. Laki on kaikille sama, vain tulkinnat vaihtelevat.

Tilanne alkoi kehittyä siitä, kun villi taimen vuoden alusta rauhoitettiin. Lainsäädäntö piirsi suuntaviivat. Paikallisen sopimisen nimissä ELY-keskuksilla on kuitenkin valta päättää perhokalastajia kiinnostavien joki- tai koskikohteiden pelisäännöistä. Käytännössä muun muassa siitä, millaisia poikkeuslupia taimenkohteille myönnetään.

Päätökset ovat olleet monessa suhteessa linjattomia, kohteita on kohdeltu eri tavoin. Sivistysvaltiossa vallan ei kuitenkaan koskaan pitäisi olla oikukasta mielivaltaa. On selvä asia, että tarvitsemme kalakantojen kokonaisetua sekä kalastajien ja yrittäjien yhdenvertaista asemaa edistävät pelisäännöt.

Taimenpopulaation, perhokalastuksen ja järkiajattelun kannalta ainut oikea ratkaisu olisi, että niissä kohteissa, joissa villi taimen muodostaa kalaston perustan, kalastus saisi jatkua tarkoin säänneltynä. Vaikkapa nyt Vihavuodenkoski tai Läsäkoski ovat esimerkkejä siitä, miten perholla kalastetaan kalakantaa säästävasti. Tottahan jokainen täysipäinen ihminen ymmärtää senkin, että vaellustaimenen selviytyminen on kiinni tehopyynnin menetelmien rajoittamisesta. Debatti koskilla kalastamisesta on puhtaasti moraalista laatua.

Olen valmis lyömään vetoa, että lopulta tilanne selkiytyy ja villin taimenen valikoivalle, kantaa säästävälle kalastukselle näytetään vihreää, ei keltaista, valoa. Toivottavasti tämä tapahtuu mahdollisimman pian. Esimerkiksi sellainen skenaario jossa kalastajat jahtaisivat tunnetulla taimenkoskella harjuksia 20-senttisillä tinseleillä, kun joku toinen koski olisi kiinni, on yksioikoisesti valheellinen. Ja se että koskeen tuupataan väkisin ongittavaa, on jo typerää.

Minulla ei ole itsekästä motiivia päästä pakonomaisesti kalastamaan keskisuomalaista taimenta vuoden ympäri. Olen sitä kyllikseni tehnyt. Mutta kuten **Kanervan Pertti** joskus minulle sivumennen, aivan muuta asiaa koskevan sähköpostikeskustelun yhteydessä mainitsi: ”Jos taimenenkalastus loppuisi, kuolisi Suomessa siitä, mikä urheilukalastuksen aatteessa on kaikkein jalointa, aivan liian paljon.”

Sitä paitsi olen melko varma, että jos vastuulliset, kaloja kunnioittavat kalastajat hylkäisivät kotimaisen taimenen, siitä laji ei toipuisi. Valtion resurssit huolehtia kalakannoista ovat tiukoilla jo nyt, eivätkä ne tulevaisuudessa ainakaan lisäänty.

JUKKA NAARANLAHTI

Kuva: Paul Schullery

Aikamatka

Amerikan perhokulttuurin
alkulähteille

Catskill-perhot

– pintaperhoista kauneimmat

Jukka Naaranlahti & Timo Kontio

Vaihe vaiheelta -ohjeet, kuvat perhoista ja perhot: Timo Kontio

Catskill-perhot ovat ihastuttaneet elegantilla olemuksellaan perhonsitojia ja perhokalastajia jo vuosisadan ajan. Suomeen nämä monien mielestä pintaperhoista kauneimmat ovat rantatuneet kunnolla vasta internetin myötä. Mistä kaikki sai alkunsa, ja kuinka oikeaoppinen Catskill-perho oikein sidotaan?

Catskills-nimitys viittaa Amerikan itärannikon kalliomuodostelmaan, Catskillvuoriin. Alueen jokien kovertamisessa laaksoissa sijaitsee Amerikan perhokalastuksen kehto. Neversink River, Beaverkill, Esopus, Delaware River ja Willowemoc ovat kalavesiä, joiden nimen kuuleminenkin herkistää perinnetietoisien perhokalastajan.

Catskillsien sijainti asutuskeskusten, New Yorkin ja New Jerseyyn, läheisyydessä on sinetöinyt sen merkityksen amerikkalaiselle perhokalastukselle. Vuosien mittaan siellä ovat omia perhoklinikoitaan ja akatemoitaan pitäneet muun muassa sellaiset alan suurnimet kuin **Lee** ja **Joan Wulff**, **Doug Swisher** sekä **Al Caucci** ja **Bob Nastasi**.

Kulttuuri syntyy

Ensimmäiset kalastajat löysivät tiensä Catskillseille jo 1800-luvulla, mutta kulttuurin varsinainen kukoistus alkoi 1900-luvulle tultaessa. Sitä edelsi paikallisen puronieriäkannan luhistuminen, mikä toimi lisäpönttimenä eurooppalaisen taimenen ja länsirannikon kirjolohien kotiuttamiselle Catskillsin vesistöihin. Varsinkin taimen menestyi alueen joissa erinomaisesti.

Uusien kalalajien ohella toinen Catskillsin jokien suosiota lisännyt käytännön seikka oli kulkuyhteyksien paraneminen. Kun rautatieverkkoa kohennettiin, varakkaat newyorkilaiset pakenivat viikonloppuina kasvavan metropolin hälinää pittoreskien vuorten ja metsien siimekseen, Roscoeen tai Neversinkiin. Suurin osa matkailijoista etsi lähinnä luonnonrauhaa, mutta yhä useampi pakkasi mukaansa jonkinlaisen onkivan. Hitaasti mutta varmasti perhokalastus ohitti suosiossa syöttikalastuksen.

Amerikan perhokalastuksen historia on yleensä kerrottu henkilökeskeisesti, mikä pitää erityisen hyvin paikkaansa Catskillsin kohdalla. Se henkilö, josta kaikki alkoi ja johon kaikki tarinasäikeet useimmiten kiertyvät takaisin, on **Theodor Gordon**, mies, joka kehitti Gordon Quill -pintaperhon.

Theodore Gordon

Theodore Gordon (1854–1915) merkitsee amerikkalaisille perhokalastajille suurin piirtein samaa kuin **Frederic M. Halford** englantilaisille ja **Juhani Aho** suomalaisille kalamiehille. Olkoonkin, ettei Gordon kirjoittanut elämänsä aikana sen kumminkin Nobelin palkintoa hätyytteleviä romaaneja, kansallidentiteettiä rakentavia kertomuksia kuin sukupolvien ylitse eläviä ja kuolleita tuomitsevia pintaperhokalastuksen pyhiä kirjojakaan.

Itse asiassa Gordonin elämästäkin tiedetään lopulta sangen vähän. Se kuitenkin tiedetään varmaksi, että Pennsylvaniassa syntynyt Gordon omisti elämänsä viimeiset vuodet perhonsidonnalle ja perhokalastukselle Catskillsin vesillä. Sitä ennen hän oli muuttanut sairaan äitinsä kanssa New Jerseyyn, toiminut kirjanpitäjänä ja kärsinyt huono-onnisuudesta kiinteistökaupoissa.

Kertomusten mukaan Gordon osasi käyttäytyä ihmisten parissa sulavasti, mutta oli perusluonteeltaan seuraa kart-

tava. Säännöllisesti mukana kulkevia kalakavereita hänellä ei juurikaan ollut. Lisäksi tiedetään, että hän kamppaili terveytensä kanssa. Varsinkin hengitystieinfektiot piinasivat Gordonia nuoruudesta saakka.

Eläessään Gordon ei julkaissut ainoatakaan kirjaa. Kirjoittajana Gordon oli kuitenkin aktiivinen. Hänen tarinallisia kirjoituksiaan julkaistiin *Forest and Stream* -lehdessä (myöh. *Field & Stream*) ja englantilaisessa *The Fishing Gazette* -kalastusjulkaisussa. Lisäksi Gordon oli innokas kirjeiden kirjoittaja, ja oli jonkinasteisessa kirjeenvaihdossa muun muassa sekä Halfordin että **G. E. M. Skuesin** kanssa.

Gordonin kuoleman jälkeen hänen artikkeleistaan ja kirjallisuudesta jäämistöstään koottiin kirjoituskokoelma *The Complete Fly Fisherman: The Notes and Letters of Theodore Gordon* (1947). Kirjan myötä Gordonista kasvoi legenda. Vahvistamattomien huhujen mukaan myös Gordonin jäämistössä olisi ollut valmis käsikirjoitus, joka kuitenkin tuberkuloosin pelossa poltettiin.

Quill Gordon on arkkityyppi

Gordonin persoona ravitsi amerikkalaisten loputonta mytologian nälkää, ja myöhemmin hänen kontolleen sysättyjä mainetekoja on kyseenalaistettu. Gordon on kuitenkin Catskill-perhojen luoja ja pääarkkitehti, ilman muuta. Quill Gordonista löytyvä kaikkein tunnusomaisimmat Catskill-perhojen tyyppi-
piirteet:

Perhossa on stripatusta riikinkukon silmähöyhenestä kierretyt runko ja morsiosorsan rintahöyhenen siikasista sidottu siipi, jota ei tosin Gordonin perhoissa ollut jaettu. Perhon häkilähöyhenet ovat korostetun jäykkiä, ja Gordonin perhoissa häkilät olivat yleensä kaksi kertaa koukunkidan mittaisia. Hänen perhonsa ilmensivät sitä ihannetta, jota myöhemmin on käytetty yhtenä Catskill-perhojen määrittelyn tärkeimpänä kriteerinä: ”cleaness”, vapaasti suomennettuna muodon puhtaus.

Gordon opetteli perhonsidonnan kirjoista, juuri muuta reittiä siihen ei olisi 1800-luvun Pennsylvaniassa ollutkaan. Jo nuorena miehenä hän hankki käsiinsä **Thaddeus Norrisin** kirjan *American Angler's Book* (1864). Myöhemmin hänen suosikkilukemistoonsa kuului englantilaisen **H. G. McClellandsin** kirja *How to Tie Flies For Trout and Graylings* (1898). Oletettavasti kirja vaikutti muun muassa Gordonin käsitykseen hyvästä

pintaperhohäkilästä, ja toimi kannustimena hänen ja **Bruce LeRoy**n kukonkasvatustöihin.

Vuonna 1890 Halford lähetti Gordonille 49 kalkkivirroilla toiminutta pintaperhoa. Gordon huomasi, etteivät brittiläiset pintaperhot oikein toimineet Catskillsin kalkkivirtoja kii-vaammassa koskivesissä. Niinpä hän alkoi kehittää Halfordin perhojen pohjalta omia mallejaan. Catskillsin alueen perhotraditio on siis rakennettu tukevasti brittiläisen perinteen päälle, sitä jatkokehittäen. Sidonnan järjestys ja komponenttien lukumäärään Catskill-perhoissa on käytännössä sama kuin Halfordin perhoissa.

Salattu taito

Gordonin aikoihin perhonsitojat varjelivat taitoaan salaisuutena, ymmärrettävästi, olihan se elinkeino ja rajatuilla markkinoilla sitojat pelkäsivät kilpailua. Gordonkin irrotti kesken-eräiset perhot penkistä ja sujautti ne nopeasti pöytälaatikkoon, jos joku muu sattui tulemaan huoneeseen kesken sidonnan. 1900-luvun alussa Amerikassa perhonsidontaankin ulottuneet patentit niihin liittyvine kahnauksineen ja toisaalta materiaalien rajallinen saatavuus varmasti vaikuttivat nekin siihen, miksi oman sidonnan erityispiirteistä ei juuri hiiskuttu ulkopuolisille.

Siitä opettiko Gordon itse sidontataidon jollekin vai ei, on eriäviä näkemyksiä. Muutamat sitojat joka tapauksessa ovat antaneet ymmärtää saaneensa sidontaopetusta itse mestarilta. Yksi heistä on keski-ikäiseksi saakka Catskillsin liepeillä elänyt **Reuben R. Cross** (1896–1958), paremmin tunnettu Rube Crossina. Historian tietämyksen valossa tosin on todennäköisempää, että mikäli Gordon ylipäätään opetti ketään sitomaan, tämä kunnia olisi suotu **Roy Steenrodille**. Hänen suhteensa Gordoniin oli läheisempi kuin muilla, ja hän jopa peri Gordonin kalastukseen liittyvän jäämistön.

Näppäräsormisen Crossin käsissä Catskill-perhojen ulkoasu kuitenkin hioutui hyvin lähelle sitä, mitä se on tänäkin päivänä. Cross on kirjoittanut kolme kirjaa, joista viimeisessä *The Complete Fly Tier* (1950) kaksi ensimmäistä kirjaa on nivottu yksiin kansiin.

Eläessään Cross suojeli Gordonin tavoin sidontataitoaan tarkasti. Kun kirjat julkaistiin, Crossin kaupallinen sidontaura oli jo loppusuoralla. Siitäkin huolimatta Crossin sidontaa enem-

Perhot ja kuva: Ariko Miettinen

Ariko Miettinen on suomalainen Catskill-perhojen taitaja.

Kuva: Ted Patlen

Nykyisin perheyritystä jatkaa kauppias Mary Clarken, omaa sukua Dette lapsenlapsi Joe Fox.

Kuva: Ted Patlen

Erilaiset siltarakennelmat kuuluvat elimellisesti alemman Beaverkill-joen maisemiin.

män tai vähemmän vahingossa näkemään päässeet aikalaiset ovat väittäneet, että kirjoissa joitakin sidontatapoja ja -tekniikoita olisi esitelty toisin kuin Cross itse niitä omissa perhoissaan käytti.

Crossin perhot toimivat silti innoittajina ja malleina niille perhoille, jotka johdattivat Catskillsin perhot maailmanlaajuisen kulttimaineeseen. Niiden sidonnasta vastasivat ensin **Harry Darbee**, Walt ja Winnie Dette, ja myöhemmin ennen kaikkea Detten pariskunta ja heidän työnsä jatkaja ja tyttärensä **Mary Clark**.

Drugstore cowboy

Walter C. Dette (1907–1994) eli Walt muutti Roscoeen poikavuosiin. Kotiutuminen kävi kivuttomasti. Walt innostui välittömästi metsästyksestä ja kalastuksesta, alueen nuorten miesten tyyppillisistä, olosuhteiden pakon sanelemista kiinnostuksen kohteista. Jo kouluaikana hän ystävystyi Harry Darbeen kanssa, ja Harry tutustutti Waltin perhokalastukseen. Nuoret miehet viihtyivät huomattavasti paremmin kalassa tai metsällä kuin koulunpenkillä.

Koulun jälkeen Walt käväisi lyhyesti New Yorkissa, mutta palasi pian leskeksi jääneen äitinsä houkuttelemana Roscoeen ja aloitti työt apteekissa. Samoihin aikoihin Walt alkoi tapailla paikallisen majatalonpitäjän tyttäreltä **Winifred Ferdonia** (1909–1998), tuttavallisemmin Winnietä.

Koska monet kalastajat olivat tuttuja vieraita Ferdonien majatalossa, Winnie kuului jo teinivuosinaan tahtomattaan-kin Catskillsin kalastajien sisäpiiriin. Winnie itse on kertonut, kuinka muun muassa **A. E. Hendrickson** kiusoitteli winnetä tuosta ”drugstore cowboysta”, jonka perhonsidontataidot eivät olleet jääneet ensimmäisen polven kalastajilta huomaamatta.

Samana vuonna 1927 kun Walt ja Winnie olivat alkaneet tapailla säännöllisesti, Walt ja Harry päättivät yhteistuumin opetella perhonsidontaa. Miesten innostus tarttui myös Winnieen. Sitä varten he vuokrasivat huoneen Roscoelaisen elokuvateatterin yläkerrasta. Waltin ja Harryn suunnitelmissa opettajana olisi toiminut itseoikeutetusti Ruben Cross, mikä ei ollut Crossin suunnitelma. Walt tarjosi Crossille 50 dollaria siitä hyvästä, että tämä opettaisi hänelle Catskillsin perinteen mukaista perhonsidontaa. Cross vastasi tyyliä: ”Go to hell...”

Crossilta saadut rukukset eivät lannistaneet kolmikön intoa sidontan oppimiseen. Pitkät illat Walt, Dette ja Harry istuivat sidontahuoneen ikkunan eteen asetetun pöydän ääressä. Walt purki lankakierros lankakierrokselta Crossin perhoja. Winnie ja Harry seurasivat prosessia ja kirjoittivat muistiinpanoja.

Siitä että sidonta muuttui kaupalliseksi, on kiittäminen Winnietä, joka mieheltään salaa vei muutamia perhoja myyntiin isänsä majataloon. Positiiviset kokemukset rohkaisivat myös Waltia niin paljon, että he päättivät kokeilla siipiään kaupallisina sitojina.

Roscoelaisen elokuvateatterin ullakkohuoneesta alkoi näin sidontadynastia, joka jatkuu edelleen. Nyt työtä jatkaa Mary Clarkin lapsenlapsi **Joe Fox**. Harry Darbee irrottautui Detten perheen liiketoimista jo 30-luvulla, ja alkoi vaimonsa **Elsie Darbeen** kanssa sitoa perhoja omissa nimissään.

Kaupallisen sidontan ikoneiksi

Detten pariskunnan julkaisemat katalogit ovat Catskillsin sidontaperinteen merkkipaaluja. Niiden välityksellä perhot resepteineen levisivät laajan kalastajakunnan tietoisuuteen. Ensimmäinen katalogi ilmestyi vuonna 1929 ja toinen 1935.

Ensimmäisessä, Dry Flies -nimisessä, katalogissa oli sata erilaista pintaperhoa ja lisäksi eriteltynä niiden sidonnassa käytetyt materiaalit. Karkeasti arvioiden noin neljäosassa perhoista oli morsiosorsan rintahöyhenistä sidotut siivet ja noin kymmenessä mallissa stripatusta silmähöyhenen siikasesta kierretty runko. Toisessa sekä jälleenmyyjille että yksityishenkilöille suunnatussa katalogissa oli myynnissä perhojen lisäksi myös sidontamateriaaleja.

Vuosien mittaan Detten perheen merkitys amerikkalaisessa sidontaperinteessä vahvistui ja lopulta heistä tuli Amerikan kaupallisen sidontan ikoneita, joita pidetään viimeisinä Catskillsin klassisen koulukunnan sitojina. Tunnetuimmat kalastuskirjoittajat, lehtien päätoimittajat ja kalastuskouluttajat olivat vakiovieraita Dettejen kaupalla. Heidän käsistään maailmalle lähti lukematon määrä niin kutsuttuja puhdasoppisia Catskill-perhoja. Dettet ovat yhdistävä lenkki modernin sidontan ja klassisen tradition välillä.

Dettet eivät kuitenkaan koskaan saaneet elantoaan pelkästään perhonsidonnasta. Sidontabisnes oli perheelle sivutoimi. Walt kävi pitkiä ajanjaksoja töissä New Yorkissa, jolloin tilaukset jäivät enemmän Winnien vastuulle. Siitä huolimatta hänkin työskenteli päivisin paikallisessa pankissa.

Dettet eivät myöskään kirjoittaneet ainoatakaan kirjaa, vaikka ehtivätkin jo tarttua A. S. Barnesin heille tarjoamaan sopimukseen. Kirjantekoprojektin aikana muuten harmonista elämää eläneen pariskunnan yhteistyökyvyn rajat löytyivät. Sen sijaan asiantuntemuksensa Dettet luovuttivat useammankin kalastus- ja sidontakirjailijan käyttöön.

Ilmeisen tosipohjaisen anekdootin mukaan Walt Detteä yritettiin aikanaan houkuttaa töihin *Field & Stream* -lehden kalastustoimitukseen. Tarjous oli houkutteleva – tai ainakin erikoislaatuinen, sillä tarinan mukaan sopimuksessa olisi ollut suullinen tai kirjallinen pykälä, jossa oli taattu, ettei kirjoitustaidottoman Waltin olisi tarvinnut osallistua sen kummempin kirjoitustyöhön kuin tekstien editointiin. Tämä kertonee kaiken oleellisen hänen asemastaan amerikkalaisten perhonsitojien joukossa.

Catskill-perhon anatomia

Harry Darbeen muistelmissa *Catskill Flytier* (1977) esitetään sittemmin usein viitattu Catskill-perhojen määritelmä. Suomennettuna se kuuluu pääpiirteissään näin:

..suurehko koukku, yleensä kokoa 12, niukka ja hoikka karvasta (noodle dubbing -menetelmä) tai riikinkukon stripatusta höyhenestä kierretty runko, jaettu morsiosorsan täplikästä, sitruunansävyisestä höyhenestä tehty siipi. Harva erittäin jäykistä höyhenistä, värinä blue dun tai ginger, kierretty kukonhäkilä. Siivet sidotaan hieman tavallista taaemmaksi ja perhoon jätetään epätavallisen pitkä paljas ”niska”, mikä lyhentää hieman runkoa.

Tosiasiassa Catskill-perhojen määritelmät ovat vain yhden alueen sijojen sidontajäljen ja sidontatekniikoiden jälkikäteen laadittuja kuvauksia, ja yleensä jostakin erityisestä näkökulmasta. Ne eivät ole kiveen hakattuja totuuksia. Esimerkiksi Gordonin perhoissa ei ollut Darbeen mainitsemaa paljasta, solmulle varattua paikkaa koukunsilmän ja häkilän välissä. Gordonin perhojen runkokin oli usein jo käytettyjen koukumallien vuoksi huomattavan pitkä.

Joitakin selkeitä tyyppiirteitä Catskill-perhoissa kuitenkin on. Tässä niistä tärkeimmät esiteltyinä.

Koukku

Theodore Gordon suosi mieluiten Allcock Model Perfect -koukkuja. Allcockin koukut olivat Catskillsin kalastajien suosiossa aina toiseen maailmansotaan saakka, tarkennettuna malli oli Allcock Model Perfect 04991SF. Sitä käyttivät niin Cross, Dettet kuin Darbeetkin. Kun Allcockin koukkuja ei enää saanut,

Ylimpänä häkilärudista kierretty runko. Keskellä riikinkukon silmähöyhenestä kierretty runko. Alimpana dubattu runko.

sitojat alkoivat yleisesti käyttää pintaperhoissa Mustad 94840 -koukkuja, joka myöhemmin on korvattu Mustadin tuotannossa R50-mallilla. Jossakin vaiheessa jotkut alueen myyntiperhoista sidottiin Gamakatsu S10-3F -koukkuun. Catskill-perhon peruskokona voidaan pitää kokoa 12. Tosin nykyään myös koko 14 on suosittu.

Runko

Stripattu riikinkukon silmähöyhen on yhä monien mielestä ainoa oikea Catskill-perhojen runkomateriaali. Sidonnassa käytetään silmähöyhenen ruskeaa osaa. Stripaaminen onnistuu pyyhekumin avulla tai liottamalla, mutta valmiiksi stripattuja höyheniä ostamalla säästää aikaa ja hermoja. Joissakin perhoissa on käytetty myös silkkirunkoja ja esimerkiksi ketun karvasta kartiomaisuutta korostaen dubattuja runkoja, varsinkin virtsan värjäämä karva on ollut haluttua. Myös häkilän ruoteja on käytetty muutamien mallien rungossa, tunnetuimpana **Art Flickin** lanseeraama Red Quill. Sitä varten on erityisiä Rhode Island Red -kukon niskoja tai satuloita. Oikean sävyn lisäksi sen ruodit ovat sopivan paksuja eivätkä murru kierretessä.

Häkilä

Catskillsin sijoista monet kasvattivat ja jalostivat kukkoja itse. Häkilöissä kiinnitettiin oikean sävyn lisäksi huomiota Gordonin peräänkuuluttamiin siikasten jäykkyyteen ja ruodin ohuuteen sekä notkeuteen. Välikillä häkilät nypittiin elävistä kukoista, erityisesti siniharmaan (dun) sävyiset kukot olivat ”painonsa arvoisia kultaa”. Klassiset Catskillsin siojamestarit sitoivat häkilän kaksi kertaa koukun kidan mittaiseksi. Nykyään häkilä mitoitetaan yleensä puolitoista kertaa koukun mittaiseksi. Jos perho sidotaan yhdellä häkilällä, yleensä siiven taakse kierretään kolme kierrosta ja eteen kaksi kierrosta. Mikäli käytössä on kaksi häkilää, kierretään ensimmäistä yleensä kaksi kierrosta taakse ja yksi eteen, toista mahdollisesti vain kierros taakse ja yksi eteen. Joissakin, usein silkkirunkoisissa, malleissa on erillinen runkohäkilä.

Siipi

Catskillsin pintaperhojen tärkein yksittäinen komponentti on siipi. Wood duckin eli morsiosorsan peitinhöyhenen siikasista sidottu siipi onkin Catskill-perhojen symboli. Siipi levitetään kahteen osaan. Luonnonväriseissä siikassiivessä on kevyt kellanharmaa vivahde, jota on myöhemmin värjättyissä tai korvikkeena myytävissä höyhenissä liioiteltu. Suosituin

Kuva: Timo Kontio

Riittävän pitkien laadukkaiden häkilähöyhenien löytäminen on ikuisuusongelma.

Kuva: Paul Schmookler/ Timo Kontio

Dun-valööri. Teoriassa Catskillsin sitojat olivat tarkkoja värisävyistä. Käytännössä saatavuus kuitenkin usein määrätteli käytetyt sävyt.

luonnonkorvike morsiosorsalle on ollut mandariinisorsa. Siipi on noin yhden kolmasosan verran häkilää pitempi. Perhoja on sidottu alusta saakka myös sulkasiipisinä. Sulkasiivet ovat tyypillisesti ohuehkoja ja usein kaksinkertaisina sidottuja niin kutsuttuja tuplasiipiä. Lisäksi Catskillsin kalastajien rasioista löytyi myös täysin siivettömiä pintaperhomalleja kuten Varianteja, jotka kuuluivat alusta saakka muun muassa Detten perheen repertuaariin.

Pyrstö

Usein pitkäköistä häkiläsiikasista, joskin muitakin materiaaleja on käytetty. Myös Catskill-perhojen kohdalla on ihanteena pidetty sitä, että perhon voisi asettaa pystyyn häkiläsiikasten ja pyrstön varaan ilman koukun tukea.

Levyysiiven teko

1 Leikkaa kaksi samanlevyistä kaistaletta molemmilta puoltailta siipisulkaparia. Levyt kannattaa sitoa kiinni siikasten ohuelta osalta, mikä kannattaa ottaa huomioon sopivia sulkia valittaessa.

2 Kohdista levyt kärjistään yhteen siten, että parit kaartuvat ulospäin toisistaan ja sido kaikki neljä levyä kiinni kerralla noin koukun mittaisena koukun etuosaan noin 1/3 koukun varresta.

3 Nosta siivet pystyyn ja lukitse niiden asento muutamalla siipien etupuolen lankakierroksella. Siipien puristaminen yhteen sidonnan aikana auttaa pitämään siivet yhtenäisinä levyinä.

4 Jaa siivet omille puolilleen viemällä lanka niiden välistä ristiin muutamia kertoja ja varmista siipien asento muutamalla kahdeksikkosidoksella siipien tyvien ympäri.

5 Siipien symmetrisyys ja kulma kannattaa aina tarkistaa etupuolelta, sillä se vaikuttaa paljon perhon tasapainoon.

Quill Gordon

1 Hyvin siiveksi soveltuva morsiosorsan peitinhöyhen on tasalattvainen. Silloin se voidaan sitoa kuvissa neuvotulla tavalla. Jos siikaset kartioituvat, ne on sidottava nipuista, jotta siikasten kärjet saadaan tasattua.

2 Koukkukoosta riippuen sido yhden tai kahden peitinhöyhenen kärjet koukun päälle. Varmista, että kaikki siikaset ovat samanmittaisia

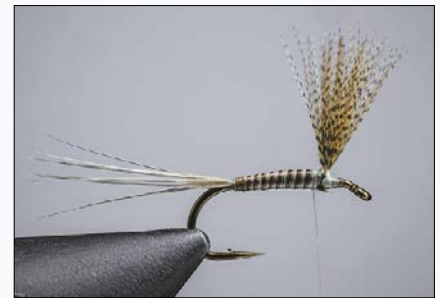
3 Pakota siipi pystyyn sitomalla sen etupuolelle lankakierroksia ja erota sormilla siikaset kahteen yhtä suureen nippuun.

4 Jaa siivet omille puolilleen viemällä lanka niiden välistä ristiin muutamia kertoja ja varmista siipien asento muutamalla kahdeksikkosidoksella siipien tyvien ympärillä.

5 Leikkaa siiven tyvet vinosti, että runkoon saadaan tasainen kartio. Sido tämän jälkeen kiinni pyrstö ja stripattu riikikukon siikanen. Siikanen kiinnitetään kärjestään. Kiinnitä huomiota alusrungon tasaisuuteen.

6 Kostuta riikinkukon siikasta, ettei se katkea liian helposti ja kierrä se tasaisesti rungolle. Siikasen luontainen väriytyy antaa rungolle jaokkeisen ulkonäön.

7 Vahvasta runko lakkaamalla tai päällystämällä UV-liimalla. Ennen rungon kiertämistä koukulle voi laittaa myös pikaliimaa, jos ei halua päällystää runkoa.

8 Sido häkilähöyhenen rungon eteen osoittamaan suoraan ylöspäin ja lukitse sen ruoti koukunsuuntaisesti muutamalla kierroksella.

9 Kierrä häkilää koukkukoosta riippuen kahdesta kolmeen kierrosta siiven taka- ja etupuolelle. Päättele perho.

Teron sidontakoulussa sijoimestari Tero Lannes raottaa pohjattoman niksiarkkunsu kantta. Palstan opetuksista voivat omaan sidontaansa ammentaa kaikki sijoijat vauvasta vaariin, vasta-alkajasta kokeneeseen konkariin.

The Priest

Teksti ja kuvat: Tero Lannes

Jako lohiperhojen ja muiden perhojen välillä ei ole kiveen hakattu. The Priest on streameria muistuttava lohiperho, joka omassa käytössäni onkin osoittautunut verrattomaksi suurharjusperhoksi.

The Priest on pohjoisamerikkalainen lohiperho, jonka suunnitellut edesmennyt pastori **Elmer J. Smith**. Smith käytti perhoa erityisesti kylmien ja hidasvirtaisten poilien lohien kalastukseen, missä muut sidokset eivät jostain syystä toimineet.

Vain kourallinen kalastajia pääsi alkuun testaamaan uutta perhoa. Hyvien kokemusten siivittämänä perho päätyi muutamien perhokauppojen valikoimiin, missä se on myös pysynyt vuosikymmenten ajan.

Valkoisen perhon reseptin luulisi pysyvän helposti kalastajien muistissa, ja näin sama kaava voisi säilyä satojakin vuosia muuttumattomana. Jostain syystä hyvistä perhoista syntyy kuitenkin aina hyviä muunnoksia, jotka jäävät elämään rinnakkaismalleina.

Oma muunnokseni The Priest -perhosta syntyi viitisentoista vuotta sitten. Sidoin perhoja meritaimenelle ja halusin käyttööni valkoisen perhon, jossa olisi ripaus sinistä. Niinpä vaihdoin The Priestin valkoisen kurkkuhäkilän siniseen helmikanaan. Perhomuunnos antoi minulle syksyllä kirkkaan meritaimenen ja jätin sen toiveikkaana rasiaani odottamaan seuraavaa kertaa.

Seuraavalla kerralla pienimuotoinen läpimurto tapahtui kuitenkin loppusyksyn harjusreissulla. Nirsot harjukset eivät kelpuuttaneet tarjoamiani perinteisiä hyönteisjäljitelmiä ja mietin, mitä kokeilisin seuraavaksi. Valkoinen perho odotti edelleen rasiassani, ja sidoin sen kokeeksi perukkeeseen. Yllätyin, kun harjukset kelpuuttivat perhon epäröimättä.

The Priest

KOUKKU: Uppoperhokoukku koko 6–8. Vaihtoehtoisesti lohi- tai streamerkoukku.

SIDONTALANKA: Valkoinen

HELA: Soikea hopeatinseli 3 kierrosta

PYRSTÖ: Vaalea kukko (blue dun)

RUNKO: Valkoinen UV-dubbing

KIERRE: Soikea hopeatinseli

KURKKUHÄKILÄ: Vaalea kukko (blue dun) tai sininen helmikana

SIIPI: Valkoinen vasikanhäntä

PÄÄ: Valkoinen tai musta.

Olen vuosittain kalastellut kyseisellä lohiperholla erityisesti harjuksia, ja The Priestistä on tullut yksi luottoperhoistani viileissä vesissä. Sidos on yksinkertainen ja kalastava varsinkin pienimuotoisten koskien alapuolisissa suvannoissa. Ehkäpä harjukset nappaavat perhon pikkukalana, tai vaaleana hyönteisjäljitelmänä? Oli miten oli, mutta perho on ja pysyy rasiassani nykyään erityisesti harjusperhona.

Perhon runko tulisi sitoa alkuperäisen reseptin mukaisesti fluoresoivasta villalangasta, mikä hohtaa hieman purppuran sävyä vedessä. Itse olen nykyään käyttänyt runkoon valkoista UV Ice -dubbingia, jossa sama purppuran sävy on havaittavissa. Dubbingista pyöräyttää helposti juuri sopivan pehmeän ja ilmavan rungon perhoon.

Alkuperäisessä reseptissä perhon pää on valkoinen. **Joseph D. Batesin** kirjassa *Atlantic Salmon Flies & Fishing* on kuitenkin esitetty kuva Smithin sitomasta The Priest -perhosta, jonka pää on musta. Pään väri saattaa vaikuttaa merkityksettömältä seikalta, mutta jostain syystä ainakin itse luotan mustapäiseen versioon enemmän kuin valkopäiseen.

Sidontaohje

1 Pohjasta koukku sidontalangalla. Kiinnitä tinseli rungon alapuolelle koukun väkäsän linjalle ja kierrä kolme kierrosta helaksi. Kiinnitä noin koukun rungon mittainen kimppu kukon häkilähöyheniä pyrstöksi ja sido kierre koukun alle.

2 Dubbaa tasainen melko ohut runko ja jätä päälle sopivasti tilaa.

3 Kierrä tasaisesti viisi tinselikierrosta rungolle. Päättele kierre muutamalla lankakierroksella.

4 Leikkaa sinisestä helmikanan höyhenestä kärki poikki, koska häkilä kiinnitetään "beard-tyyliin" koukun alle.

5 Sido häkilähöyhen tyviosastaan 2–3 kierroksella koukun alle, kuvan osoittamalla tavalla.

6 Vedä häkilähöyhentä varovasti lankakierrosten ali kunnes häkilän kärki ulottuu noin koukun kärjen tasalle.

7 Katkaise häkilähöyhen ja muotoile kynnellä höyhenet tasaisesti koukun alle. Leikkaa ohut kimppu vasikanhän-tää ja nypi ylipitkät karvat pois. Mittaa siipi ulottumaan pyrstön kärjen tasalle, tasaa kimppu tyvestään ja sido se koukun päälle.

8 Muotoile langalla luotimainen pää, päättele lanka ja värjää tussilla pää mustaksi. Vaihtoehtoisesti voit käyttää myös mustaa lakkaa tai jättää pään valkoiseksi ja lakata sen värittömällä lakalla.

Whitlock Sculpin

– matukasiiven toinen tuleminen

Teksti ja kuvat: Hasse Härkönen

Matukat kuuluivat suomalaiskalastajien peruserhoihin parikymmentä vuotta sitten. Sen jälkeen ne ovat turhaan painuneet unholaan. Roteva simppejä jätelmä Whitlock Sculpin näyttää mallia siitä, miten järkevästi sidotulla matukasiivellä perholle saadaan kookas hahmo sidoksen painoa lisäämättä.

”Yellow Matuka, kuten muutkin Matukat, tuli tutuksi suomalaisille perho-önkijoille 1970-luvun alussa. ... Siipihöyhenet työstetään siten, että siikaset rypitään pois siltä osalta, joka tulee runkoa vasten.”

”Sculpin jäljittelee simppeä. Njitähän tavataan hyvin monista taimenkoskistamme, joissakin simppeä muodostavat taimenen ravinnosta jopa keskeisen osan. Simppujäljitelmiä sidotaan monin eri tavoin, mutta matukasiipinen on osoittautunut erinomaiseksi.”

ainaukset ovat **Simo Lumpeen** ja **Juha Pusan** *Perhonsidonta*-kirjasta, josta muutama kalastajasukupolvi on opiskellut sidontataitoa. Vuonna 1988 ilmestynyt perusteos tuli rikastuttamaan suomalaista perhokalastuskulttuuria aikana, jolloin kalastuslehdet, -kirjat, -seurat ja -kurssit olivat kalastajan tärkeimmät tiedonhankinnan väylät.

Kirjassa esitellään seitsemän streameria, joista kaksi on matukoita. Yellow Matuka ja matukasiipinen Sculpin olivat sen ajan hittiperhoja, ja matukat olivat 1980- ja 1990-luvuilla suomalaisten perhokalastajien streamerrasioiden vakiokalustoa. Sen jälkeen tekokuitujen voittokulku, uudet perhomallit ja kiihtyvään tahtiin maailmalta vyöryneet vaikutteet jättivät matukat paitsioon. Karvasiipiset zonkerit tosin voidaan katsoa matukan perilliseksi, joten sitä kautta matukan siipi-idea on säilynyt elossa nykypäiviin saakka.

Uudempien virtausten tapaan matukakin on tuontitavaraa. Perhon juuret löytyvät Uudesta-Seelannista, jossa siipimalli kehitettiin 1900-luvun alkupuoliskolla.

Sotkeutumaton siipi

Matukasiiven etu kalastuksessa on se, että koukun varteen kiinni sidottu siipi kiepsahtaa hyvin harvoin sotkuun koukun mukanaan. Ero perinteisten häkiläsiipisten streamereiden sotkeutumisherkkyyteen on suuri. Ominaisuudesta on etua varsinkin ylävirtakalastuksessa.

Matuka pitää hahmonsaa ja muotonsa vedessä hyvin myös virran mukana vapaasti uitettuna, koska sidos on tiivis paketti. Vapaana heiluvat häkilähöyhenten kärjet liikkuvat virrassa hienosti, joten mistään elottomasta tikusta ei ole kyse.

Whitlock Sculpinia kannattaa sitoa laajassa kokohaitarissa. Peurankarvapään harvuuden merkitys korostuu suurissa sidoksissa. Kun päässä ei ole liikaa materiaalia, kookaskin perho pysyy vielä kohtalaisen helppoheittoisena.

Whitlock Sculpin (matukaversio)

KOUKKU: pitkävartinen

RUNKO: kanidubbinki tai vastaava

KIERRE: ohut hopea tai kulta

SIIPI: 2–4 paria häkilähöyheniä kukonniskasta

RINTAEVÄT: peltopyy, fasaani tai vastaava

PÄÄ: Peurankarva sidottuna muddler-tyyliin. Pään voi sitoa useasta eri väristä tai yksiväriseksi.

Alkuperäismallissa runkoväri on kellertävä kerma, ja rungon eteen dubataan punaista kiduksiksi. Alkuperäisessä sidoksessa päähän tulee keltaista ja kullanuskeaa tai kullanolioivia sekä mustaa tai tummanruskeaa peuraa. Pään alapuoli on vaalea, yläpuoli tumma.

Lumpeen ja Pusan esittelemässä perinteisessä sidontatyylissä matukasiiven höyhenistä riivitään siikaset pois runkoa vasten tulevalta matkalta. Se ei kuitenkaan kannata, jos perhoon haluaa rotevuutta ja hahmoa.

Vanhan ajan matukoissa siipi tehdään lisäksi yleensä vain yhdestä tai kahdesta häkilähöyhenparista, mikä sekin tekee siivestä solakan ja hennon.

Mallia pulloharjasta

Whitlock Sculpin -sippujäljitelmissä matukasiiven höyhenet hyödynnetään kokonaisuudessaan. Siipihöyhenen alapuolen siikaset osoittavat rungosta sivuille pulloharjan harjasten tapaan. Siikaset antavat sidokselle alhaalta katsoen runsaasti lisää hahmoa mutta eivät kasvata sidoksen painoa. Huolellisesti sidottu matukasiipinen perho on hyvin kestävä.

Sivuille osoittavat häkiläsiikaset osaltaan kantavat perhoa vedessä ja pitävät sitä kalastavassa asennossa, vaikka perhoa uittaisi vapaasti virran mukana. Tällä tavalla sidottua matukasiipeä voi käyttää myös muissa sidoksissa, esimerkiksi salakkajäljitelmissä.

Siiven lisäksi Whitlock Sculpinin tasapainon säilyttämisessä avainasemassa on peurankarvapää, joka saa olla kookas mutta materiaalimäärältään vähäinen. Harvaksi sidottu pää ei kelluta perhoa, liian tiheäksi sidottu peurankarva taas nostaa perhon etupäättä kuin korkkinen koho.

Sekoitesiiپی luomuväreissä

Whitlock Sculpinin siipeen kannattaa käyttää vähintään kaksi, mielellään kolme paria häkilähöyheniä. Kaikkein suurimmissa sidoksissa neljä paria ei ole liioittelua. Reilu materiaali määrä tekee perhosta rotevan.

Useasta höyhenparista sidotun siiven värejä on mahdollista sekoittaa maanläheisen ja sippumaisen suttuisen värimaailman tavoittamiseksi. Jos eriväriset häkilähöyhenet ovat myös erilevyisiä, leveimmät höyhenparit kannattaa laittaa siiven keskelle ja kapeimmat päällimmäisiksi.

Yksivärisen häkilähöyhenen alla oleva cree- tai grizzly-häkilä antaa siipeen sopivan epämääräistä laikkuisuutta ja raihdallisuutta. Oma suosikkiväriini Whitlock Sculpiniin on murrettu mustan, harmaan dunin ja creen sekoitesiiپی tumman-

Sotkeutumaton matukasiipi on parhaimmillaan ylävirtakalastuksessa. Pään etuosaan sidottu kimppe vaalea peurankarvaa auttaa pinnassa uitetun perhon näkemistä rikkonaisessakin virrassa.

vihreällä rungolla ja samaa värimaailmaa toistavalla päällä. Myös yksinkertaisempi creen ja läpikuultavan mustan yhdistelmä toimii hyvin.

Perhon värejä kannattaa muunnella tarpeen mukaan. Pään etuosaan sidottu luonnonvärinen vaalea peurankarva auttaa perhon näkemistä, jos sidosta uittaa pinnan tuntumassa.

Ei helpoin sidottava

Sidontateknisesti siipi on kohtalaisen vaikea. Siiven kiinnittäminen vie aikaa ja vaatii malttia sekä tarkkuutta. Sidontaneula on tärkeä apuväline, ja neulatyöskentelyyn kannattaa keskittyä.

Amerikkalaisen **Dave Whitlockin** kehittämässä Whitlock Sculpinissa ei alun perin ollut matukasiipeä, vaan siiveksi sidottiin kaksi leveää, pehmeää ja nukkaista cree-kukon häkilähöyhentä lappeelleen. Lättänän häkiläsiiven alla oli nippu oravankarvaa.

Alussiiven tarkoitus oli tarjota sidontaa helpottavat perustukset lappeelleen sidottaville häkilöille sekä ehkäistä höyhensiiven kiepsahtamista koukunmutkaan. Lattasiipi antaa perholle alhaalta katsoen leveän profiilin.

Matukasiipinen versio toteuttaa samaa ideaa kuin alkupe räinän malli mutta käyttäjäystävällisemmässä paketissa. Matukasiiven sitominen vie enemmän aikaa kuin lattasiiven, mutta vaiva maksaa itsensä takaisin käyttövarmana ja sotkuvapaana perhona. Myös Whitlock on sitonut sculpiniaan matukasiipisenä.

Whitlock Sculpin sidontaohje

1 Aloita perhon runko dubbaamalla pieni määrä runkomateriaalia koukun takaosaan. Kiinnitä kierre vasta alkudubbauksen jälkeen. Tällä tavalla kierteen ensimmäinen siipeä kiinnittävä kierros ei paina siiven kärkeä alaviistoon.

Kierre kannattaa kiinnittää sitojaan nähden koukun takapuolelle. Silloin kierre kiertää ensin rungon alta, jolloin ensimmäinen siipeä kiinnittävä kierros on helpompi asetella huolellisesti häkilähöyhenten siikasten väliin. Jos kiinnität kierteen ennen runkodubbauksen aloittamista, kierrä kierrettä yksi kierros pelkän rungon ympärille ennen siiven kiinnittämisen aloittamista.

Ota kierrettä varmasti riittävän pitkä pätkä, jotta saat kierteestä hyvän otteen ja kierteen kanssa työskentely on helppoa.

Kierteen tulee olla ohut, koska paksu kierremateriaali painaa häkiläsiikasia liikaa ruttuun. Ohuen kierteen mahdollista katkeamisvaaraa kalan suussa kompensoidaan pehmeällä ja pöyhittäväällä dubbauksella, jonka suojaan kierre uppoaa. Kani-dubbinki tai muu vastaava sopii rungoksi hyvin.

Dubbaa runko valmiiksi. Jätä peurankarvapäälle riittävästi tilaa.

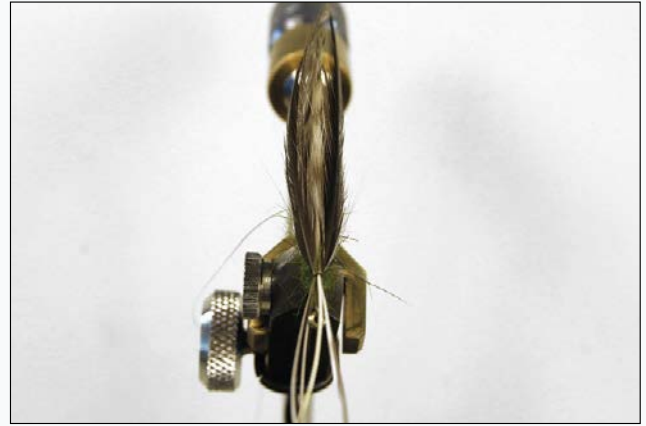

2 Valitse ja valmistele siiven höyhenet. Mitä leveämpiä häkilähöyheniä käytät, sitä suuremman hahmon perhoon saat. Kuvassa pareittain vasemmalta cree, dun ja musta häkilä.

Käytä höyhenistä vain jäntevien siikasten osuus, nypi tyvinukat pois. Siiven sopiva pituus on makuasia, noin kaksi kertaa koukun varsi on hyvä perusmitta.

Kokoa siiven puoliskot asettamalla häkilähöyhenet päällekkäin. Leveimmät kannattaa laittaa alle, kapeimmat päälle. Tällä tavalla siiven kanssa työskentely onnistuu parhaiten, koska pääset siiven kiinnitysvaiheessa helposti käsiksi myös kapeimpien höyhenten siikasiin. Kuvassa ylempi siipinippu on sisäpuoli ylös, sormissa oleva ulkopuoli ylös. Siivissä alimpana on cree, sen päällä dun, ja uloimpana musta häkilä.

3 Kiinnitä siiven puoliskot yksi kerrallaan rungon eteen. Asettele puoliskot niin, että ne ovat aavistuksen harjakattoisessa muodossa, eivät aivan pystyssä. Tällä tavalla saat jaetua siiven alareunan siikaset omille puolilleen runkoa.

Kun siipi on kiinnitetty edestä, vedä siipipuolisko kerrallaan rungon matkalle tulevia siikasia sormilla varovasti vastakarvaan. Siikasten avaaminen helpottaa siiven kiinnittämistä. Tarkista, että siipipuoliskon alaosan siikaset pysyvät omalla puolellaan runkoa.

4 Kiinnitä siipi kierteellä. Etene lyhyin askelin, jolloin kierre tulee mahdollisimman kohtisuoraan siipeen nähden. Jos kierre kulkee viistosti häkilähöyhenten yli, kierre painaa kiinnityskohdan siikasia lyttyyn.

Ensimmäinen siiven kiinnityskierros on hankalin, koska siipi on vielä vapaana. Varmista, että ensimmäisen kiinnityksen jälkeen siipi on suorassa koukun päällä.

Ole tarkka suhteen, että häkiläsiikasia ei jää kierreen alle. Käytä sidontaneulaa apuna siikasten avaamisessa ja asetele kierre huolellisesti. Jos siikasia kaikesta huolimatta jää kierreen alle, nypi ne esiin neulalla.

Jos kaksi kättä ei tunnu riittävän, voit käyttää häkiläpihitejä apuna. Kiinnitä häkiläpihidit kierteeseen painoksi, jolloin voit jättää kierreen roikkumaan ilman sen löystymistä. Toinen hyvä kikka on pitää kierrettä tarvittaessa suussa, jolloin kierre pysyy kireänä ja molemmat kädet ovat vapaat siipihöyhenten ja neulan käsittelyyn.

Whitlock Sculpin sidontaohje

5 Kun siipi on kiinnitetty kierteellä ja kierre sidottu muutamalla lankakierroksella kiinni siiven eteen, älä leikkaa kierrettä vielä poikki. Nypi ja harjaa runko pöyheäksi. Tarkista, että kierre ei ole löystynyt runkoa neulalla nyppiessäsi, kiristä kierre tarvittaessa. Varmista kierteen kiinnitys muutamalla tiukalla sidontalangan kierroksella. Leikkaa kierteen ja häkilähöyhenten ruotojen ylimääräinen osa pois.

Valmis siipi näyttää edestä katsottuna Mercedes-Benzin merkiltä. Siipihöyhenten alareunan siikaset osoittavat hie-man alaviistoon sivuille.

Kiinnitä rintaevät, sido peurankarvasta harva pää muddler-tyyliin ja leikkaa pää muotoon. Jätä peurankarvojen latvoja kau-lukseksi antamaan perholle harteikkuutta.

Kuva: Pasi Visakvi

Iso pää ja kookkaat rintaevät hallitsevat simpun ulkonäköä. Simppujen väritys vaihtelee elinolosuhteiden mukaan.

Kalaisan veden vetovoima

eurasin syksyn mittaan jokikunnostuksia Kuhmossa. Kaksi kaivinkonetta rymisteli keskellä kuohuvaa koskea ja kuorma-autot kuskasivat kiviainesta lavan toisensa perään. Kuhmossa on hienoa potentiaalia vesistöissä. Alueella on lukuisia isoja järviä ja yli sata koskea ilman patoja tukkimassa vaelluskalojen reittejä. Vesistöissä näkyy tosin edellisten sukupolvien elinkeinon jäljet, kosket on perattu vuolaiksi uomiksi puuteollisuuden tarpeisiin.

Vaelluskalojen kannalta on surullista, että Suomen virtavedet on niin tarkkaan hyödynnetty kansantalouden kasvattamiseen. Mutta maailmalla virtaavat uudet tuulet.

Kuluttaminen muuttuu. Massat kaipaavat elämyksiä ja ostamisen riemua. Kun kaapit on jo täynnä tavaraa ja Kanariallakin on käyty, ihminen haluaa jotain suurempaa, enemmän, aidompaa. Matkailu on hyvä vaihtoehto, koska tuotteita ei tarvitse varastoida. Kuluttaja jaksaa siis ostaa. Ja kalastus on monelle houkuttava motivaatio matkustaa. Ja sopiipa sen piiriin luontoarvotkin aivan noin ikään – luonnostaan. Kalastusmatkailija haluaa väsyttellä aitoja viljejä vonkaleita puhtaassa luonnossa.

Maailmalla kalastusturismin potentiaali on ymmärretty. Islantilaiset ovat oivaltaneet lohen arvon. Ynnäilen muutamia summia. East Ranga -joki, jossa kalastin joitain vuosia sitten, on hieno joki, mutta ei millään muotoa ainoa laatuaan. Eikä se ole Islannin parhaasta tai kalleimmasta päästä. Paikallisen kalaoppaan Guðmundur Atli Ásgeirssonin mukaan vastaavia löytyy noin 100. Joella on kalastajakiintiö, lupia myydään vain 20 vuorokaudessa. Kun yhden vuorokausiluvan hinta on noin 1 000 euroa, tekee se jo 20 000 euroa päivässä. Ja kun kalastuskausi kestää kolmisen kuukautta saan ynnättyä, että pelkän yhden joen luvanmyynti on noin 2 miljoonaa euroa vuodessa. Ja tokihan kalastava turisti jättää rahaa myös majoitukseen, opastukseen ja kuljetukseen. Ympäri Islantia on lukuisia lohijokia. Tämä on miljoonabusines, jossa lohi on keskeisessä roolissa.

Islanninmalli perustuu ennen kaikkea saaliiden houkuttavuuteen, loheen, ja niiden määriin. Esimerkiksi East Ranga -joesta oli kyseisen vuoden aikana kalastettu noin 4300 lohta. Kalatilanne ei ole itsestään näin hyvä, kalaston vahvistumiseksi tehdään töitä Islannissakin. Paikalliset lypsävät nousulohet ja kasvattavat poikasia jokiuoman viereen tehdyissä suoja-altaissa. Näin lohenpojat leimautuvat ja osaavat merivaellusvuosien jälkeen palata kotijokeen. Ja vahvan vaeltavan kalan geenit säilyvät.

Islantilaiset ovat selvästi linjanneet, että lohta ei kannata kalastaa merellä. Sen annetaan nousta jokiin, jolloin saadaan aivan toisenlainen kilohinta. Ammattikalastus kohdistuu muihin kalalajeihin.

Entäpä maailman toisella laidalla, tropiikissa? Bahamalla bonefish-kalastus on täysin pyydystä ja päästä -kalastusta, eikä lajia saa lainkaan esimerkiksi verkottaa.

Laji on hyvissä voimissa. Paikallinen matkailuyrittäjä Jason Franklin kertoo, että he tekevät tutkijoiden kanssa ennakoivaa yhteistyötä oppiakseen kalojen käytöksestä ja selvittääkseen lajin lisääntymisen kannalta tärkeät alueet. He keräävät jo ennakoon tutkittuja perusteluja luonnonsuojelulle, ollakseen valmiita, jos vaikkapa rahakas hotelli-investointi olisi suunnitteilla lajin kannalta tärkeille alueille. Bonefish tuo Bahamalle valtavat matkailutulot, joten onnekseen tällä lajilla on neuvotteluvoimaa ja dollareita puolellaan.

Suomessa kalastusmatkailulla on haasteita, mutta yksi yllettävä etu meillä on. Suomella on tuntematon maine kalastusmaana. Ja tuntematon on mystinen ja houkuttava, ainakin kun juttelee eurooppalaisten kalastajien kanssa. Olkoonkin, että kiinnostus voi johtua tiedon puutteesta. Mutta sen päälle voi rakentaa.

Mitä me voisimme tehdä, jotta meidän kotoisille kaloille saataisiin uudenlainen hintalappu?

Voisiko tämän sukupolven kapitalisti himoita vesistöjä, joissa villit kalat vaeltavat ja lisääntyvät. Ja jotka houkuttavat kalastusmatkailijoita kauempaakin.

ANNI YLI-LONTTINEN

Rakastettu, suojeltu, kalastettu,
kiistelty taimen puhuttaa.
Tuhti paketti kalastuslakiasiaa.

Matti Huitila kunnostustoimissa.

Läsäkoski

tienristeyksessä

Teksti: Toimitus

Miten uusi kalastuslainsäädäntö vaikuttaa koskikohteessa toimivan kalastusmatkailuyrittäjän arkeen? Lopullisen vastauksen aika näyttää. Annetaan koski-isäntä Matti Huitilan kertoa, missä Läsäkoskella tällä hetkellä mennään.

Matti Huitila on viime vuosina tullut kalastajille tutuksi Läsäkosken pehtoorina, eteläsuomalaisen koskimiljöön isäntänä. Huitilan ja hänen yhtiökumppaninsa **Markku Kempvaisen** aikana Läsäkoski on hienoisen notkahduksen jälkeen sementoinut asemansa suomalaisten taimenenkalastuksen kärkikohteiden joukossa.

– Saalis 2016 on ennen syysrauhoitusta reilusti yli tuhat sata taimenta, mikä ei ole mitenkään huonosti. Taimenten ikäjakama on tasainen ja kertoo populaation terveestä kunnosta. Saaduista kaloista viitisenkymmentä oli yli kuusikymmentäsenttisiä, suurimman ollessa 74 senttiä. Saalismäärä on kasvanut noin 250 taimenta viime vuodesta. Toimintamme on sen perusteella oikean suuntaista, ja tulos on paras tuntemamme seurantahistorian aikana, Huitila summaa.

Uudessa kalastusasetuksessa eväleikkaamaton taimen on nyt kokonaan rauhoitettu, ja Läsäkoskelle tullaan kalastamaan nimenomaan villiä taimenta. Rauhoitetun kalan tarkoituksellinen tavoitteleminen on kuitenkin laissa kielletty.

Huitila halusi tilanteeseen selvytyden ja varmistuksen siitä, että huolellisesti suunniteltu toiminta on tulevaisuudessakin avointa, eikä kalastus Läsäkoskella ole lain kirjaimen tai hengen kanssa ristiriidassa.

Kuva: Timo Kontio

Läsäkoski on klassinen sumukorentopaikka.

Kahden vuoden siirtymäaika

– Kun laki suo mahdollisuuden poikkeuslupa määrätyin edellytyksin, päätimme saattaa Läsäkosken asiat sellaiselle tolalle, etteivät asiakkaat rikkoisi lakia täällä kalastaessaan. Haimme jatkoa ja täsmennystä aikaisemmin ELY-keskukselta saamaamme poikkeuslupa. Voimassa oleva hyvien perustelujen perusteella myönnetty poikkeuslupa käsitti taimenen syysrauhoituksen aloitusajankohdan siirtoa myöhemmäksi.

ELY-keskuksen vastaus oli vuositason myönteinen, mutta suhtautuminen taimenenkalastukseen oli uuden asetuksen ja lain myötä muuttunut.

– Prosessin edetessä meitä kehoitettiin hakemaan myös taimenen rauhoituksen poistamista. Meille tämä kävi mainiosti, sillä se viimeistään varmistaisi, että asiakkaamme eivät joutuisi rikkomaan lakia. Sitä paitsi kalastussääntöjen mukaan Läsäkosken taimen tulee poikkeuksetta vapauttaa, kun sellaisen saa saaliiksi. Näin taimen on ollut käytännössä rauhoitettu Läsäkoskessa jo vuodesta 2000 lähtien, joten mikään ei muuttuisi, Huitila kertoo.

Lupa myös myönnettiin. Siinä oli kuitenkin sellaisia ehtoja, joiden vuoksi yrittäjät valittivat päätöksestä hallinto-oikeuteen. Periaatteessa kalastusmatkailuyrittäjien toiminta on vaikalauhdalla.

– Poikkeuslupan mukaan saisimme kalastaa rasvaevälistä taimenta enää lyhyenä kahden vuoden siirtymäaikana. ELY-keskuksen mukaan toimintaa olisi sen jälkeen suunnattava uudelleen. Kalastusmatkailuyrityksen toiminnan suunnitteluun kahden vuoden ajanjakso on auttamatta aivan liian lyhyt. Vuonna 2011 aloittamamme työ Läsäkosken taimenkannan vahvistamiseksi alkaa tuottaa merkittävää tulosta tänä vuonna, viisi vuotta aloittamisen jälkeen.

Elinkeino uhattuna?

Liiketoiminta vaatii pääomaa, siihen sijoitettua rahaa. Tämä pätee myös kalastusmatkailuyritykseen. Yrittäjien kannalta synkimmässä skenaariossa eli kalastuksen loppuessa kohteeseen kiinnitetty raha on vaarassa valua hukkaan.

– Totta kai tällaisen kohteen pyörittämiseen on investoitava. Pelkästään rakennuskannan kunnostamiseen on kulunut paljon rahaa. Lisäksi rakennuksiin sekä koskialueen ympäristöön liittyvien tilanteiden on oltava asiakkaiden vaatimalla tasolla, jotta myös tämä puoli säilyisi kiinnostavana. Kalakannan hoitokin vaatii jatkuvaa satsausta, liittyypä se mäti-istutukseen tai koskialueen kunnostuksiin, Huitila kertoo.

Kysymys on näin ollen myös ideologinen. ELY-keskuksen ukaasi ja lain tulkinta uhkaavat Läsäkoskella kalastusmatkailuyrittäjän elinkeinon harjoittamista. Yleensä elinkeinot ovat olleet Suomessa hyvin suojattuja, eikä yrittäjien ole tarvinnut varautua ikäviin yllätyksiin.

– Olemme vuokranneet pitkäaikaisella sopimuksella Läsäkosken kalastuksen. Jo pelkästään tästä aiheutuisi tappioita tuhansia euroja vuositason. Puhumattakaan koko kalastus-

Tähän yhtälöön istustaimenet tai kirjolohet istuvat erittäin huonosti.

matkailusta saatujen tulojen menettämistä, rahojen, joilla taimenen suojelua, mukaan luettuna taimenen lisääntymis- ja poikasalueiden lisäämistä, ylläpidetään.

– Käytännössä koko investointimme menisi hukkaan, joten kalastuksen loppumisesta aiheutuvat kokonaistappiot ovat merkittävät. Voidaan puhua rahamäärästä, joka on monta sataa tuhatta euroa, Huitila selventää.

Tarjottiinko Huitilalle ja Kemppaiselle sitten jonkinlaista kompensatiota mahdollisesti menetetyistä euroista?

– Viranomaisen taholta ei ole tullut muuta kommenttia liiketoiminnalle aiheutuvasta taloudellisesta haitasta kuin jo mainitsemani, että ”toimintaa on suunnattava uudestaan”. Koen tilanteen aika absurdina, kun olemme ensin erikoistuneet ja kehittäneet ”tuotteen”, josta kaikki liitosryhmät hyötyvät, niin sitten tullaan sanomaan, että ”tämä ei nyt oikein käy, tehkää jotain muuta”.

Etujärjestö puuttuu

Lainsäädäntöä muuttaessa on yleensä tapana, että valmisteluvaiheessa kuullaan niitä intressiryhmiä, joiden toimintaan muutokset vaikuttavat. Niin tehtiin nytkin. Valitettavasti kalastusmatkailuyrittäjät olivat heikoilla, sillä varsinaista etujärjestöä ei ole.

– Laki valmisteltiin ministeriössä, minkä jälkeen siihen kysyttiin kommentteja eri järjestöiltä kuten Suomen Kalatalouden Keskusliitto, Suomen Vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö ja Kalastusopaskilta. Kalastusmatkailuyrittäjillä ei tietääkseni ole etujärjestöä, jonka kautta olisi keskitetysti pystynyt kommentoimaan lain sisältöä tai puutteita. Keskustelua käytiin paljon varsinkin sosiaalisessa mediassa, ja eiköhän jokainen järjestö jotain omia huoliaan tai parannuksiaan lakiehdotuksiin liittyen kommentoinutkin, Huitila kertoo.

Tämän jälkeen laki kiersi vielä valiokunnissa ja hallituspuolueissa, ennen kuin se siirtyi eduskunnan saliin ryhmäkurin ohjaamaan äänestykseen.

– Jokainen muodostakoon oman käsityksensä siitä, miten paljon lain sisältöön pystyy jokin yksityinen instanssi tai järjestö vaikuttamaan. Minulta ei kukaan tullut kysymään, mitä asioita kalastusmatkailuyrittäjän kannalta laissa tulisi huomioida. Tuskin kysyttiin muiltakaan. Eikä siinä laajaa kokonaisuutta tutkiskellessa ainakaan minulle tullut sellaista käsitystä, että tulevan lain kautta elinkeinomme tulisi olemaan yhtä uhanalainen kuin taimenkin.

Lainsäätäjän velvollisuuksiin kuuluu uudesta lainsäädännöstä tiedottaminen. Huitilan mielestä myös siinä olisi parantamisen varaa.

– Mittarina voi pitää sitä, kuinka hyvin kalastajat ovat tietoisia muutoksista. Kun vain noin puolet kalastusaktiiveista

Kuva: Läsäkoski

Talkoolaiset auttavat Läsäkosken kunnostuksissa. Taimen on yhteinen huolenaihe.

tiesi kesäkalastuskauden alkaessa taimenen rauhoituksesta sekä muista kalakantoja suojelevista pykälistä, ei tiedottamisen tasoa voi pitää riittävänä. Ministeriöllä sekä neuvontajärjestöillä olisi ollut velvollisuus tiedottaa uudesta kalastuslaista ja asetuksesta. Se on jäänyt puutteelliseksi, ja asia pitää korjata.

Populaation etu ensimmäiseksi

Kalastuslaki asetuksineen on säädetty suojelemaan taimenta, luultavasti pyyteettömästi, mutta osittain rajallisen ymmärryksen valossa. Lehtemme vuoden kolmannen numeron takasivun kolumnissaan **Jukka Relander** kirjoitti, että aina kun lainsäätäjä puhuu kalastuksesta, sillä viitataan toimintaan, jonka tarkoituksena on ”tuottaa ruokaa pohjalaisille minkeille – ja siinä sivussa vähän ihmisille”.

Siinä merkityksessä kalastus ei koskaan ole kalapopulaatiolle edullista. Säädelty taimenenkalastus koskikohteissa on kuitenkin jotakin muuta.

– Tässä kokonaisuudessa on asetettava populaation etu ja sen kehittyminen yhden kalayksilön edun edelle. Yleensä vapavälinein tapahtuvan valikoivan kalastamisen aiheuttama kuolleisuus on niin pientä, että se yksinkertaisesti pitää hyväksyä. Muut vaihtoehdot, mukaan lukien koskialueen täysrauh-

hoitus, ovat kokemuksen mukaan taimenen kannalta paljon huonompia.

– Luvut kertovat totuuden. Läsäkosken taimenkantaa on seurattu pitkäjänteisesti ja tarkasti eli aina 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Tämän syksyn poikastiheyksien kartoituksessa tulokset olivat parhaimmat koko Läsäkosken seurantahistorian aikana. Paraneva taimenkanta ei ole sattuman kauppaa. Siitä lähtien kun aloimme kunnostaa ja lisätä kutu- ja poikasaluita, tulokset ovat olleet nousujohteisia. Taimenkanta vahvistuu pääosin luonnollisen lisääntymisen kautta, mäti-istuksin tuettuna, Huitila selvittää.

Kalastus hyödyttää taimenta

Äkkiseltään kalastuksen hyöty kalakannalle voi silti kuulostaa paradoksilta, tehtiinpä kaloille pyynnin jälkeen mitä hyvänsä. Miksi todellisuus on kuitenkin toinen?

– Myös ELY-keskusten toiminta on joutunut valtion säästöohjelman kohteeksi. Aikaisemmin biologit pitivät ikään kuin virkavelvollisuutena huolta virta- ja pienvesistä. Enää ELY-keskusten ”paukut” eivät siihen riitä. Virtavesiä on kuitenkin pidettävä jatkuvasti kunnossa. Koskiveden peruskunnostus ei riitä, vaan sitä on ajoittain korjattava ja viritettävä muuttuvien olosuhteiden mukaan. Mikäli me emme

täällä touhuaisi, niin tämä paikka jäisi täysin oman onnensa nojaan.

– Kalastuksen järjestäminen mahdollistaa myös seurannan, johon kuuluu pakollinen saalisraportointi. Sen tulisi olla pakollinen kaikilla maamme koskikalastuskohteilla, mutta myös tiettyjen kalalajien, kuten taimenen osalta myös järvi- ja meri-alueilla. Poikastiheyksien kartoitus ja kutupesien inventointi on teetettävä ulkopuolisin voimin. Siihen tarvitaan rahoitusta, joka on kerättävä jostain. Kukaan muu ei sitä täällä järjestäisi. Siihen ei yksinkertaisesti olisi kenelläkään mitään intressiä. Läsäkoski onkin maamme ainoa koskikalastuskohde, jota monitoroidaan päivittäin, Huitila avaa.

Yksin valikoiva kalastus ei riitä

Yksi taimenen koskikalastuksen tyypillisestä kotitarvekalastuksesta erottava tekijä on paljon keskustelua herättänyt valikoiva kalastus. Läsäkoskessa se on ollut käytäntönä jo kosken korttikoskihistorian ajan. Huitila korostaakin, että c&r-kalastus, tai valikoiva kalastus, on välttämätön perusta Läsäkosken kaltaisen kohteen kalastusjärjestelyille, mutta yksinään se ei riitä.

– Kun Läsäkosken kartanon maa-alueet siirtyivät vuonna 2000 Kangasniemen ja Mikkelin omistukseen, päätettiin taimenen kalastuksessa siirtyä pyydystä ja päästä -kalastukseen. Siitä huolimatta kalastusta käsiteltiin hyödykkeenä. Sitä vuokrattiin erinäisille yrittäjille sillä ajatuksella, että voimavara olisi pohjaton, eikä siitä tarvitsisi varsinaisesti pitää huolta. Valikoivan kalastuksen myötä taimenkanta on pysynyt vakaana, mutta varsinaisesti alkanut kehittyä vasta toimintamme alettua.

– Toimintaa on pidettävä kokonaisuutena, joka sisältää kalakannan hoidon ja sen kalastamisen. Olemme laatineet tarkemmat ajanmukaiset säännöt ja huolellisemman saalisraportoinnin Läsäkosken kalastukseen. Näin ei voi vain yksikantaan todeta, että c&r-kalastus on haitallista tai hyödyllistä kaloille. Meidän toimintamalli kalastussääntöineen ja seurantoineen vahvistaa kiistatta taimenkantaa paremmin kuin muissa paikoissa. Kutupesien määrä on kasvanut aikaisemmasta vajaan kolmestakymmenestä nykyiseen noin sataan. Poikastiheys on kasvanut keskimäärin neljästä aarilla viimeisen tutkimuksen mukaiseen 14 kappaleeseen.

Valikoiva kalastus ei siis itsessään ole autuaaksi tekevä voima, mutta toisaalta se ei myöskään ole Läsäkosken kokemusten perusteella taimenpopulaatiolle haitallista.

– Sen nämäkin luvut kuitenkin mielestäni osoittavat, ettei c&r-kalastus ole ollut haitallista, vaan varsin hyödyllistä Läsäkosken taimenkannalle.

Luvallinen kalastaja kalastuksenvälvojana

Jostakin syystä me suomalaiset emme oikein osaa pitää salakalastusta rikoksena, vaan pikemminkin poikamaisena leikkinä. Näin on silloinkin, kun leikitään esimerkiksi uhanalaisen Saimaan järvilohen olemassaololla. Järjestetty kalastus on todistetusti yksi tehokkaimpia salakalastajien karkottajia.

– Valvonta ja omavalvonta on olennainen osa toimintaamme ja tärkeä osa kalastuksenvälvontaa. Paikalla oleva luvallinen kalastaja karkottaa salakalastajan, Huitila toteaa.

Kalastuskiellossa olevat kohteet jäävät helposti salakastajien armoille, ellei sinne ole järjestetty jatkuvaa valvontaa, mikä taas vaatii resursseja. Huitilan mukaan taimenen pidennetty rauhoitus-aika kasvattaa ongelmaa.

– Rauhoitusajana kosket ovat tyhjiillään ja helppoja kohteita salakalastajille. Mielestäni oli harkitsematonta, mutta helppoa säätää pitkä koko Suomen kattava rauhoitus-aika. Perusteita sille ei ole olemassa vai kehtaako joku väittää, että Inarissa ja Vantaalla taimenet kutevat samaan aikaan. Porrastettu kuturauhoitus olisi ollut helppo laatia ja sitäkin olisi voinut helposti säätää vesistökohtaisten erityispiirteiden mukaan.

– Jos väitetään että taimenen lisääntyminen kärsii kalastuspaineesta kutuajan lähetessä, niin mitä Läsäkosken taimenkannan kasvaminen sitten todistaa? Siitä olen kuitenkin varma, että salakalastajan koskesta viemä kala ei lisääny. Myös taimenen kuturauhoituksen oikeaan ajoittamiseen halusimme valituksellamme saada täsmennystä, sillä emme oikein pysty hyväksymään ELY-keskuksen perustelua että ”kyllä se lainsäätäjällä on varmaan huolellisesti syysrauhotusaikaa pohtinut”, lisätynä maininnalla jossakin Lapissa tehdystä tutkimuksesta taimenen lisääntymisestä.

Yhteiset pelisäännöt

Tällä hetkellä epätietoisuuden tila jatkuu, eikä varmaa tietoa tulevasta ole. Hallinto-oikeuden päätös on suuntaa antava, ennakkotapaus. Sellaisenaan se voi olla myös mahdollisuus. Huitila haluaisi, että Läsäkosken tai Vihavuoden kosken kaltaisista kohteista tulisi suunnannäyttäjiä myös muille koskikalastuspaikoille.

– Toivomme että tässä kokonaisuudessa järki voittaa ja oikeuden päätös olisi myönteinen kompromissi taimenen suojelun, kalastusharrastuksen ja kalastusmatkailun kannalta. Päätös, jossa määrittävinä tekijöinä olisi oikein laaditut taimenta säästävät kalastussäännöt ja välineet, järkevästi organisoitu kalastus sekä ehdoton taimenen oikeaan kutu-aikaan sijoittuva rauhoitus, olisi taimenen kannalta paras vaihtoehto. Tällaista päätöstä olisi helppo soveltaa muissakin kalastuskohteissa. Olisi kaikkien etu, että kalastussäännöt olisivat samanlaiset kaikissa kohteissa.

Teknisesti helpoin tapa kiertää ongelma olisi kipata koskeen ongittavaa, kirjolohta tai eväleikattua taimenta. Silloin kalastus voisi lain mukaan jatkua, kuvio, jonka tekopyhyys on niin läpinäkyvää laatua, että siihen on vaikea suhtautua vakavasti. Asettaisiko yrittäjä sellaisessa tilanteessa ekologisen hyvinvoinnin oman etunsa edelle ja ripustaisi työhaalarit naulaan?

– Alan vakavasti harkitsemaan radikaaleja ratkaisuja, mikäli noin tyhmiin toimenpiteisiin pitäisi ryhtyä. Mikäli koskessa esiintyy luonnontaimenta, niin olisiko todellakin järkevä aiheuttaa korvaavien lajien tai kantojen istutuksilla ravinto- ja elintilakilpailua?

Kalastuslainsäädännön säikeitä

Kuva: Harri Hytönen

Kalatalousneuvos Eija Kirjavainen myöntää,
että villin taimenen rauhoitus oli uran vaikeimpia päätöksiä

Teksti: Juho-Matti Paavola

Uusi kalastuslaki astui voimaan vuoden 2016 alussa. Sitä edelsi vuosia kestänyt poikkeuksellisen laaja ja arvoin valmistelutyö, jossa pyrittiin kokoamaan kaikki osapuolet yhteen. Pitkästä ja kaikki huomioon ottavasta valmistelusta huolimatta, tai ehkä juuri sen takia, jotkut lain seuruksista ovat tulleet yllätyksenä myös sen valmistelijoille.

Uli kolmekymmentä vuotta vanha kalastuslaki myllättiin totaalisesti uusiksi. Vanha laki oli hajanainen ja epä johdonmukainen. Kalastukseen kohdistuvat odotukset ja arvostukset sekä muu lainsäädäntö ympärillä ovat muuttuneet eikä vuonna 1982 voimaan astunut laki vastannut enää nyky-yhteiskunnan arvoja.

Uudessa laissa on julkilausuttuna tavoitteena järjestää kalastus kestäväällä tavalla ja turvata vapaa-ajankalastuksen ja kaupallisen kalastuksen edellytykset. Samalla sen on tarkoitus tarjota työkaluja suojella heikentyneitä

Kuva: Läsäkoski

Joutuvatko vastuulliset kalastuksenjärjestäjät lain maksumiehiksi?

ja uhanalaisia kalakantoja sekä tukea luontaista lisääntymistä.

Luonnonvaraisen taimenen asetuksella määrätty täysrauhoidus 64. leveyspiirin eteläpuolella ja asteittain myös merialueilla Suomenlahdelta alkaen on toimenpide, jota moni ei uskonut ministeriön käyttävän.

Rauhoitus on aiheuttanut paljon keskustelua perhokalastajien keskuudessa erityisesti, kun samalla eväleikatun istukstaimenen alamitta laskettiin 50 senttiin. Taimenkantojen tila eteläisessä Suomessa on eittämättä surkea. Uudessa laissa valituilla toimenpiteillä voi kuitenkin olla odottamattomia seurauksia.

Taimenesta kalamaailman liito-orava?

Etelä- ja Keski-Suomen parhaina pidetyt koskikohteet ovat perustuneet pitkäjänteiselle kalastonhoidolle ja luonnossa syntyneiden kalojen kestäväälle kalastukselle. Tästä malliesimerkkeinä Läsäkoski tai Vihavuodenkoski, joissa kalastussäännöt ovat aina olleet kalastoa tukevat, kalastus hyvin säädeltyä.

Yhtäkkiä ollaan tilanteessa, jossa joudutaan hakemaan rajatun ajan kerrallaan voimassa olevia poikkeuslupia rauhoitetun

kalen pyytämiseksi, mikä tekee varsinkin kalastusmatkailuyrittäjän elämän erittäin epävarmaksi. Toinen vaihtoehto on istuttaa onkikokoista taimenta.

Samaan aikaan taimenen syönnösalueilla, järvillä ja merellä, tapahtuvaa pyyntiä on istukkaiden alemman alamitan myötä vaikea rajoittaa tai valvoa. Täysrauhoidus voi myös ajaa paikallisia toimijoita keskittymään entistä enemmän isojen kalojen istutuksiin luontaisen lisääntymisen edistämisen sijaan. Pahimmassa tapauksessa luonnonvaraisesta taimenesta tulee kalamaailman liito-orava, jota kukaan ei halua nähdä omilla kalavesillään, sillä se tietäisi merkittäviä rajoituksia kalastukseen.

Laki onkin herättänyt koskikalastajien keskuudessa paljon kysymyksiä. Ketkä saivat äänensä kuuluviin, kun uutta kalastuslainsäädäntöä valmisteltiin? Miten luonnossa syntynyt taimen päädyttiin suojaamaan kokonaan pyynniltä? Onko toimenpide väliaikainen vai onko täysrauhoidus pysyvä ratkaisu? Onko se toimiva ratkaisu taimenkantojen turvaamiseksi?

Näitä asioita Pohjolan Perhokalastaja lähti kysymään suoraan syytöstehtaasta eli kalastuslain kokonaisuudistuksesta vastuussa olleesta maa- ja metsätalousministeriöstä.

Pitkä ja avoin valmisteluprosessi

– Olen tehnyt töitä kalastuksen parissa yli 30 vuotta ja tämä taimenenkalastuksen säätely on ollut yksi vaikeimpia asioita, joiden kanssa olen ollut tekemisissä, kalatalousneuvos **Eija Kirjavainen** huokaa.

Kirjavainen työskentelee maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosastolla erätalousyksikössä. Hän on ollut mukana vetämässä kalastuslain uudistamishanketta alusta saakka.

Hanke pyörähti käyntiin jo vuonna 2008, kun ministeriö lähetti kirjeen pitkälle listalle erilaisia tahoja, joiden ajateltiin edustavan kalastuslain kannalta oleellisia sidosryhmiä. Mukana oli ministeriöiden ja muiden valtionhallinnon instituutioiden lisäksi ammatti- ja vapaa-ajankalastajien järjestöjä, luonnonsuojelujärjestöjä sekä muuten kalastusasioiden kanssa tekemisissä olevia tahoja.

Kirjeessä pyydettiin nostamaan esiin nykyisen kalastuslain ongelmia, uudistuksen tavoitteita, uuden lain rakennetta ja siihen liittyviä tietotarpeita. Palautetta tuli paljon.

– Erityisen paljon saimme palautetta siitä, mihin asioihin uudistuksessa pitäisi keskittyä, Kirjavainen sanoo. Saatu palaute vaikutti siihen, miten koko homma organisoitiin työryhmään ja mitkä asiat olivat siellä keskeisiä.

Kuva: Eija Kirjavainen

Eija Kirjavainen

Kalastuslain kokonaisuudistusta ajanut työryhmä aloitti toimintansa vuoden 2009 alusta. Lisäksi sitä avustamaan perustettiin neljä tiettyihin osa-alueisiin keskittyntä jaostoa: kalastusoikeus-, elinkeino-, rahoitus- ja valvontajaostot. Yhteensä näissä oli mukana lähes 70 henkilöä paljolti samoista sidosryhmistä, joille kirjekin oli alun perin lähetetty. Lisäksi jokaisessa jaostossa oli mukana asiantuntijoina tutkijoita mm. silloisesta RKTL:stä ja yliopistoista.

– Lain valmistelusta haluttiin tehdä mahdollisimman avointa, Kirjavainen sanoo.

Työryhmän ja jaostojen kaikki pöytäkirjat ovat verkossa luettavissa. Lakia koskeva materiaali oli koottu kalastuslakisivulle. Siellä oli myös palautelaatikko, johon kansalaiset pystyivät jättämään palautetta.

– Lupasin itselleni, että luen kaiken lakia koskevan palautteen. Olenkin lukenut useamman tuhatta viestiä, kun mukaan laskee kaiken taustamateriaalin ja eri vaiheissa annetut lausunnot, Kirjavainen kertoo.

Työryhmässä oli kuitenkin siinä määrin erimielisyyksiä lopullisista linjauksista, että hallituksen esitystä ei saatu aikaiseksi.

– Alan toimijoilla on erilaisia näkemyksiä, mutta yhteinen tavoite on, että kalakannat ovat hyvässä tilassa. Eri kysymys on se, että miten kalastus järjestetään ja kuka kalakantoja saa hyödyntää, Kirjavainen kertoo.

Lopulta esitys uudesta kalastuslaista laadittiin ministeriössä työryhmän työn pohjalta. Myös tässä vaiheessa virkamiesten lisäksi oli mukana tutkijoita ja asiantuntijoita. Esitys avattiin jälleen lausunnoille, joita tuli kolmatta sataa. Lisäksi sisällöstä keskusteltiin eturyhmien kanssa.

Palautteen perusteella muokattu esitys meni poliittiseen käsittelyyn eduskuntaan, jossa siitä käytiin vielä kiivastakin keskustelua ja tehtiin muutoksia. Laki hyväksyttiin alkuvuodesta 2015.

Lopulta laissa näkyikin Kirjavaisen mielestä sen laajan tekijäjoukon kädenjälki.

– Valmistelu oli jossain mielessä liiankin avointa, kun alussa väännettiin liikaa pöytäkirjojen sanamuodoista, kun olisi pitänyt keskittyä lain sisältöön. Työryhmän jäsenet joutuivat pitämään oman eturyhmän kantaa isosti esillä myös kokouksissa. Mutta avoimuuden ansiosta tämä oli alan yhteinen hanke, ei vain ministeriön. Toimeenpanoa tehdessä on tullut kiitos, kun ihmiset kokevat olleensa mukana vaikuttamassa.

Varsinkin esityksen perusteluissa näkyy valittu linja, jossa Kirjavaisen mukaan mennään kalastuksen säätely edellä. Rajoitusten tulisi hänen mukaan olla tarkoituksenmukaisia, kohtuullisia ja niiden tulisi koskea kaikkia.

– Vaikkapa kuhan osalta, jos tehdään rauhoitusalueita, niin sinne eivät mene vapaa-ajankalastajat eikä ammattilaiset, eli rauhoitukset koskevat oikeudenmukaisesti kaikkia, Kirjavainen esittää.

Miten siis luontaisen lisääntymisen parantamisen eteen töitä tehneitä koskikalastuskohteita eriarvoisesti kohteleva luonnon-taimenen täysrauhotus ja istukkaan alamitan laskeminen tulivat mukaan lakiin?

Vaelluskalat erityissuojeluun

Vaelluskalakysymys oli mukana kalastuslain uudistuksessa alusta saakka. Se on kirjattu jo ensimmäisen työryhmän perustamispaperiin.

Taimenen suojelun suhteen valmistelun aikana oli esillä erilaisia vaihtoehtoja. Alamittaa ehdittiin vuonna 2014 nostaa 60 senttiin. Myös välimittasäännöksiä oli esillä. Lopulta päädyttiin kuitenkin rauhoittamaan luonnonvarainen taimen kokonaan.

– Luonnontaimenen rauhoitus otettiin asetukseen muista taakseni lausuntojen ja järjestöjen kanssa pidettyjen palaverien perusteella. En muista tahoja, joka otti asian esille, luultavasti niitä on ollut useita. Kiteyttäisin niin, että se on asetuksen valmisteluvaiheessa tehty kompromissi ajalle ennen käyttö- ja hoitosuunnitelmia, ei pitkän tähtäimen ratkaisu, Kirjavainen sanoo.

Rasvaeväleikatun istukkaan pyyntimitan osalta käytiin Kirjavaisen mukaan kiivasta keskustelua. Jotkut halusivat laskea alamitan takaisin 40 senttiin.

– Halutaanko, että taimenta istutetaan lainkaan vai tuleeko vain kirjolohikohteita? Asiaa harkittiin kokonaisvaltaisesti sen mukaan, miten se vaikuttaa taimenen käyttämiseen istukkaana. Korkeampi alamitta näyttäisi vaikuttavan jo nyt istuksia vähentävästi, hän sanoo.

Taimenen kohdalla säätelyn tekee erityisen vaikeaksi lajin monimuotoisuus. Sekä kala että sen esiintymisalueet ovat hyvin vaihtelevia.

– Siellä, missä on luonnonkaloja, ovat tiukat rajoitukset tarpeen. Toisaalta rakennetuissa vesistöissä, joissa ei ole lainkaan lisääntymisalueita, olisi 60 senttiä kohtuuton alamitta, Kirjavainen sanoo.

Paikallinen sääätely korostuu, kun uuden lain mukaisesti muodostettavat kalatalousalueet aloittavat toimintansa. Uusia alueita muodostaessa on Kirjavaisen mukaan tarkoitus tehdä riittävän suuria yhtenäisiä kokonaisuuksia, jotka kattaisivat kokonaisia vesistöjä.

Kalatalousalueet laativat ensitöikseen käyttö- ja hoitosuunnitelman, jota tehdessä täytyy myös vaelluskalakysymykset ottaa huomioon. ELY-keskus hyväksyy suunnitelman ja sen tueksi on valmisteilla uudistettu kalavedenhoito-opas.

– Uudessa laissa todetaan, että suunnitelmassa pitää ottaa huomioon uhanalaisten lajien suojelu. Tässä yhteydessä tulee sitten mukaan esimerkiksi verkkokalastuksen sääätelyä.

Hoitosuunnitelmia saadaan kuitenkin odottaa vielä tovi. Uusien kalatalousalueiden rajat esitetään tämän vuoden lopussa ja toimintansa ne aloittavat vuonna 2019; hoitosuunnitelmaehdotuksen pitää olla valmiina kahden vuoden päässä tästä vuonna 2021.

Välivaiheessa voidaan kuitenkin tehdä muutoksia asetuksella tai ELY-keskusten hallintopäätöksellä.

Väliaikainen ratkaisu

Luonnontaimenen täysrauhoituksen on Kirjavaisen mukaan tarkoitus olla väliaikainen toimenpide. Hallituksen esitykseen

uudesta kalastuslaista on erikseen kirjattu, että esitetyn lain toimeenpanossa joudutaan vaelluskalojen kalastusta rajoittamaan, mutta heikentyneiden kalakantojen tilan parannuttua voidaan sääätelyä purkaa.

Tätä viestiä Kirjavainen on koittanut viedä myös alan toimijoille.

– Tehdään tästä yhteinen missio: kun saadaan vaelluskalojen uhanalaisuutta vähennettyä, voidaan sääätelyäkin purkaa.

Toistaiseksi viestintä on kohdistettu alan ammattilaisille, mutta jatkossa toiminnan painopiste menee enemmän alueille ja paikallistasolle. Kirjavainen uskoo, että ymmärrys tilanteesta ja säätelyn syistä auttaa edistämään kestävää kalakantojen hoitoa.

– Jos ei tehdä mitään, niin sitten tulee verkkokalastukseen ja muuhun kalastukseen enemmän rajoituksia. Taimenen tilanne vaikeuttaa muun kalan kalastusta. Pitää kuitenkin hyväksyä, että tuloksia ei tule heti, hän kertoo sanomaa.

Kirjavainen kuitenkin toteaa, että ajatusten konkretisoituminen vie aikansa. Asian eteen tehdään töitä, mutta ministeriöstä käsin ei voida viedä kentälle asti kaikkia asioita, vaan vastuu on myös paikallisilla toimijoilla.

Eri alueet lähtevät liikkeelle eri tahdissa. Viesti on kuitenkin otettu vastaan Kirjavaisen kokemuksen mukaan hyvin.

– Olen jopa vähän hämmästynyt, kuinka hyvin ajatus luonnonlisäntymisen tukemisesta on mennyt läpi.

Tavoitetta tukee myös uusien seurantajärjestelmien kehittäminen, johon Luonnonvarakeskus on osana lakiuudistusta saanut rahoitusta ministeriöltä. Jatkossa taimenkantojen tilannetta pitäisikin pystyä seuraamaan paremmin ja suunnittelemaan rajoituksia ja niiden purkua tulosten mukaan.

Kaikkia vaikutuksia ei osattu ennakoida

Uutta lakia tehdessä tiedostettiin, että sen myötä joudutaan säätelemään kalastusta rajustikin. Rajoitusten vaikutuksia arvioitaessa pyrittiin kohtuullisuuteen ja tasapuolisuuteen.

Luonnontaimenen rauhoituksen merkitystä joillekin suitability koskikohteille ei Kirjavaisen mukaan osattu kuitenkaan ennakoida.

– Se on osa tätä vaikutusta, että vaelluskalat olivat niin kovasti keskiössä ja niitä haluttiin tuoda esille. Ei ehkä mietitty seurauksia niin pitkälle.

Kirjavainen on kuullut muun muassa Läsäkosken tapauksesta, vaikka ei sitä tarkemmin tunne.

– Meille on tullut yllättävän vähän tietoa näistä kalastuskohdeista, joissa toiminta on hankaloitunut rauhoituksen vuoksi. Emme tiedä esimerkiksi lukumääriä. Tätä pitää selvittää tarkemmin, mutta lähtökohtaisesti meidän tehtävä ei ole vaikeuttaa kohtuuttomasti yritysten toimintaa, hän sanoo.

– En ota kantaa yksittäisiin ELY-keskusten päätöksiin, mutta yleisesti rajoitusten ei pitäisi olla yhdelle ryhmälle kohtuuttomia. Tarkoitus on, että lain antamissa puitteissa voidaan joutua, mutta päätösvalta on ELY-keskuksilla. Näin on siksi, että asiat voidaan hoitaa paikallisesti.

Kirjavainen odottaa mielenkiinnolla, nouseeko asia esiin kalastuslain toimeenpanon tueksi perustetussa koordinaatio-

ryhmässä, jossa on mukana myös vapaa-ajankalastajien ja kalastusmatkailuyrittäjien edustajia.

– Näitä asioita voidaan tuoda myös esiin sinne ELY-keskuskille. Ne tekevät kuitenkin päätöksen itsenäisesti, ministeriö ei sano, että ei saa tehdä niin tai näin. Sitä varten pitäisi muuttaa asetusta ja lakia, jossa on vahva vaelluskalakantojen suojelukokohta.

Työkaluja kalakantojen suojeluun ja kestävän kalastukseen kehittämiseen

Kalastuslain kokonaisuudistus on ollut perinpohjainen prosessi. Laki pitää sisällään vaelluskalojen suojelun lisäksi valtavan määrän muutakin säätelyä ja koskee kaikenlaista kalastusta.

Kipupisteitä on ollut muitakin, kuten valvonta, verkkomäärien rajoitukset tai eläkeläisten kalastonhoitomaksut. Taimeen rauhoitus on yksi, vaikkakin monen perhokalastajan kannalta hyvin merkittävä, osa kokonaisuutta.

Kirjavainen muistuttaa, että kaikki ovat joutuneet tekemään lain valmistelussa kompromisseja.

– Kukaan Suomessa ei saanut sellaista lakia kuin halusi. En minä, eikä kukaan muu.

Kaikki sen osat eivät ole myöskään täysin onnistuneita ja jälkikäteen katsottuna ne olisi voinut toteuttaa paremminkin. Esimerkkinä Kirjavainen mainitsee koski- ja virta-alueiden määrittelyn vaikeudet. Myös kysymys luonnontaimen täysrauhoituksen vaikutuksista on hänen mielestä tärkeä.

Miten vuosikymmeniä kala-asioita niin biologina, kalastusmatkailun edistäjänä kuin säätelystä vastaavana virkamiehenäkin käsitellyt Kirjavainen kokee, onnistuuko uusi kalastuslaki toimeenpanon ongelmista huolimatta tavoitteessaan turvata uhanalaiset kalakannat ja kestävän kalastuksen edellytykset myös tulevaisuudessa?

– Eihän yksi lainmuutos yhtäkkiä muuta koko maailmaa. Mutta olemme oikealla tiellä ja suunta on oikea. Nyt on löydetty yhdessä tekemisen kulttuuri. Meille virkamiehille on myös tärkeää, että saamme uudessa kalastuslaissa työkaluja, joilla voimme toteuttaa sen tavoitteita.

Kuva: Juho-Matti Paavola

Ilman pyynnin tehomenetelmien tuntuva rajoittamista vaeltava taimen ei elvy.

Poikkeuslupapäätöksistä puuttuu linja

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö on tuonut luonnonvaraisen taimenen täysrauhoituksen koskikalastuskohteille aiheuttamia ongelmia esiin jo aikaisemmin. Ministeriössä on luvattu puuttua asiaan, mutta mitään ei ole tapahtunut.

Kalastuslain kokonaisuudistus oli iso ponnistus, jossa oli mukana paljon erilaisten eturyhmien edustajia. Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestöstä on ollut mukana useita henkilöitä eri työryhmissä hankkeen käynnistymisestä saakka. Järjestön perhokalastustoiminnasta vastaava **Petter Nissén** ei itse ollut jäsenenä työryhmässä, mutta seurasi valmistelua läheltä ja tuki järjestön toimintaa. Hän näkee uuden kalastuslain selkeänä parannuksena.

– Nyt kalastonhoidossa painotetaan luontaista lisääntymistä ja vaelluskalojen elämänkierto on kohtuullisella tavalla huomioitu säädöksissä erityisesti uhanalaisten lajien osalta. Lait ovat kuitenkin aina jonkinlaisia kompromisseja.

Kalastuslain toimeenpanoa tukevan koordinaatioryhmän jäsen, Suomen Kalastusopaskilta ry:n sihteerin **Erik Herlevin** mielestä uudessa kalastuslaissa otettiin pieniä askelia oikeaan suuntaan, vaikka kokonaisuutena se ei mennyt tarpeeksi pitkälle. Hänen mielestä etusijalla pitäisi olla luonnonvaraisen taimenen etu, ei minkään kalastajaryhmän etu.

– Luonnonkudusta syntynyt taimen rauhoitettiin, mikä oli erinomainen asia. Merellä verkkojen sijoitteluun yritettiin taimenta suojaavaa rajoitusta, mutta se ei toteutunut. Niin sanotut kotitaloudessa sallitut verkkomäärät jäivät edelleen käsittämättömän suuriksi. Hauelle ja kuhalle suunnitellut ylämmit eivät toteutuneet. Huonompaan suuntaan asiat menivät siinä, että uusi laki laillisti vapaa-ajan kalastajien harjoittaman kalanmyynnin, tosin pienimuotoisena.

Enemmän onkikokoisia istukkaita

Uuden kalastuslainsäädännön mukanaan tuoma luonnonvaraisen taimenen täysrauhotus on osoittautunut kuitenkin ongelmalliseksi koskikalastuskohteiden kestävä hoidamisen kannalta.

Luonnossa lisääntyvän taimenen kalastukseen keskittyneet koskikohteet Etelä- ja Keski-Suomessa ovat nyt tilanteessa, jossa ne joutuvat hakemaan ELY-keskukselta erityis-

lupaa toiminnan jatkamiseksi tai vaihtoehtoisesti siirtymään luonnonlisääntymisen tukemisesta onkikokoisten taimenten tai kirjolohien istutuksiin. Viimeksi mainittu toimenpide ei tietenkään todellisuudessa suojele luonnon-taimenta mitenkään, päinvastoin. Se haittaa luonnonkuttua koskilla, jotka nykyisellään vahvistavat myös lähialueiden taimenkantaa.

Pitkäjänteistä työtä kalakantojen eteen tehneet ja kestävään kalastukseen pyrkivät kohteet joutuvat siis viranomaisten hampaisiin samalla, kun istutuspaikat saavat jatkaa vapaasti ja syönnösalueiden pyyntiä säädellään varsin vähän.

Tilanne ei houkuttele onkikokoisten istukkaiden varaan rakennettuja kalastuskohteita siirtymään kestävämmän kalastonhoidon ja kalastuksen tielle, päinvastoin. Tämä on noteerattu myös SVK:ssa.

– Tärkeintä olisi saada uhanalaisten villien taimenten kalastuskuolevuutta pienemmäksi. Siinä kokonaisuudessa koskikalastuskohteiden ja niissä väkäsöttömillä koukuilla kalastavien perhokalastajien aiheuttama kalastuskuolevuus on aivan minimaalinen tekijä. Verkkokalastus syönnös- ja vaellusalueilla on tutkitusti ollut ja on edelleen se kalastusmuoto, mihin pitäisi puuttua, jos uhanalaiset taimenkannat halutaan elvyttää, Nissén sanoo.

Mielivaltaisia lupapäätöksiä

Koskikohteiden tilannetta vaikeuttaa myös ELY-keskusten kirjava poikkeuslupakäytäntö.

SVK on kerännyt vertailumateriaalia koskikohteiden erityislupia koskevista päätöksistä. Niitä selaamalla käy ilmi, että samankaltaisiin hakemuksiin on annettu hyvin erilaisia päätöksiä vaihtelevin perustein.

Hiitolanjoella Varsinais-Suomen ELY-keskus antoi viisi vuotta voimassa olevan luvan harjoittaa järvilohen ja taimenen vapakalastusta, jossa saalis vapautetaan. Perusteluiksi mainitaan muun muassa se, että kalastus pitää yllä mielenkiintoa kannasta huolehtimiseen, järjestetty kalastus parantaa valvontaa ja vähentää salakalastusta. Päätöksen mukaan kutu alkaa alueella yleensä vasta lokakuussa.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen mielestä taas Läsäkosc-kella vastaava kalastus ei ole kestävä, joten poikkeuslupa myönnettiin vain kahden vuoden siirtymäajalle, jonka kuluessa toimintaa on suunnattava uudelleen. Näin siitäkin huolimatta vaikka hakemuksen liitteessä toimitettu seuranta kertoo yksiselitteisesti taimenkannan vahvistumisesta.

Myös kalaportaiden rauhoitusalueen laajentaminen 100 metristä 200 metriin vaikeuttaa kalastuksen järjestämistä monella koskikohteella. Esimerkiksi Vaajakoskella aktiivinen kalastusseura sai kolmeksi vuodeksi poikkeusluvan, johon sisällytettiin ehdoiksi kalatiekatiskan koenta ja kahden vuorokauden rauhoitus. Kymijoen Korkeakoskella ja Koivukoskella vastaavaksi rauhoitusajaksi määrättiin yksi vuorokausi, joka on voimassa vain kiivaimman nousun aikaan loppukesästä.

Kalatiepyykälä koskisi useampaakin koskikalastuskohdetta. Harva niistä on kuitenkaan hakenut poikkeuslupaa, joten asiasta ei olla tietoisia tai luparulljanssiin ei olla viitsitty lähteä.

– Eihän tässä ole mitään järkeä. Hyvin asiansa hoitaneet kohteet, joissa on asianmukaisesti tehty hakemukset, ovat saaneet varsin vaihtelevia erityislupia. Toisaalta taas paikat, joissa lupaa tarvittaisiin mutta sitä ei haettu, jatkavat toimintaansa niin kuin ennenkin, puuskahtaa SVK:n järjestöpäällikkö **Olli Saari**.

Kalataloushallinto valintojen edessä

Saaren mielestä ministeriössä pitäisi ehdottomasti tehdä selkeämpi linjaus siitä, miten lakia erityiskalastuskohteissa tapahtuvan rauhoitetun kalan pyynnin osalta tulkitaan ja millä pe-

rustein erityislupia ELY-keskuksissa myönnetään. Nykytilanne asettaa kalastajat ja yrittäjät eriarvoiseen asemaan.

Saari on nostanut uuden kalastuslain tuottamia ongelmia esiin ministeriön kanssa käydyissä keskusteluissa. Hän on myös jäsen kalastuslain koordinaatioryhmässä.

– Puhuin taimenen täysrauhoituksen ja pyydystä ja päästä-periaatteella toimivien kohteiden yhteensovittamisesta kalastusneuvos **Eija Kirjavaisen** kanssa jo joulukuussa 2015 pidetyillä Kalastuslakipäivillä. Hän piti tärkeänä kalastuskohteiden toimintaedellytyksien turvaamista. Tällä hetkellä todellisuus ei näytä yhtä selvältä.

Saari toivookin ministeriön ottavan pikaisesti kantaa asiaan, koska tällä hetkellä kalastusviranomaisten henkilökohtaiset asenteet c&r-kalastusta kohtaan näyttävät vaikuttavan annettuihin päätöksiin.

– Kalataloushallintomme on kyettävä muodostamaan yhteinen linjaus c&r-periaatteelle pohjautuvan kalastuksen suhteen. Toivottavasti linja on sellainen, että se mahdollistaa virtavesikohteidemme kehittämisen maailmanlaajuisesti kiinnostaviksi kalastuskohteiksi.

JUHO-MATTI PAAVOLA

Kuva: Pasi Visakivi

Toistaiseksi taimenella riittää vielä ystäviä. Järkevät päätökset varmistavat, että niin on myös jatkossa.

Liian monen vaelluskalan nousu pysähtyy rumpurakenteeseen

Teksti: Anssi Eloranta & Antti Eloranta

Tällä kertaa Kalojen ystävät -palstalla on vieraskynän vuoro. Pitkän elämänuoran kalabiologian parissa luonut Anssi Eloranta sekä post doc -tutkijana Norjan Nina-instituutissa toimiva Antti Eloranta kertovat vähälle huomiolle jääneestä ongelmasta: latvavesien rumpurakenteet uhkaavat taimenvesien luonnollista elämänkiertoa.

Uomessa on arviolta 90 000 vesistörumppua, vaikka ojarummut jätetään laskematta. Inventointitulokset pysäyttää, sillä joka kolmas on täydellinen ja joka toinen ajoittainen vaelluseste. Suomi ei ole kuitenkaan puuttunut tähän megaluokan ympäristöongelmaan, vaikka monet rumpurakenteista eivät täytä vesilain eivätkä vesienhoitolain määräyksiä. Tässä asiassa olemme Pohjoismaiden peränpitäjiä. Rumpurakenteisiin liittyvien ympäristöongelmien vakavuus ja laajuus paljastuivat Keski-Suomen ELY-keskuksen toteuttamassa laajassa pilottitutkimuksessa, jossa hankittiin taustatietoa vesienhoitosuunnittelun pohjaksi. Kymmenen vuoden aikana tutkittiin yli 2 000 ylitysrakenteen ympäristövaikutuksia eri puolella Suomea. Tutkimuksen tulokset on koottu pilotti-raporttiin, joka löytyy kokonaisuudessa seuraavasta internet-linkistä: <https://www.doria.fi/handle/10024/120869>.

Ylitysrakenteiden ympäristöongelmat keskittyvät jokijatkumon yläosiin eli puroihin ja pikkujokiin. Nämä vedet kuuluvat vesiluontomme uhanalaisimpiin luontotyyppeihin. Viimeisimpien arvioiden mukaan täysin luonnontilaisia purovesiä on jäljellä enää muutama prosentti. Koska pieniä latvapuroja ei ole

Taimenen vaellus on pysähtynyt pyöreän umpirummun synnyttämään kiitovirtaukseen.

Kuva: Damon Block.

yleensä perattu uittoväyliksi, niistä on vielä mahdollista löytää myös Suomen luonnolle uusia lajeja tai eriytyneitä osakantoja.

Maanteiden ylityksissä käytetään yleensä siltoja ja suuria putkisiltoja. Sen sijaan yksityistiet ylittävät pääasiassa kapeita latvavesiuomia, joissa ylitysrakenteena käytetään tavallisesti riskialtista umpinaista putkirumpua. Lähes 80 prosenttia koko tieverkostostamme (454 000 km) on juuri yksityisteitä.

Vaellusesteet vähentävät monimuotoisuutta

Ongelmarumpu voi katkaista vesieläiden normaalin elinkierron joko kokonaan tai osittain. Jos ylävirtaan pyrkivä vesieläin ei pääse esteen yläpuolisille lisääntymis- ja poikastuotantoalueilleen, seurauksena voi olla vuosituhantisen yhteyden katkeaminen, lajin häviäminen ja näin luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Mitä alempana jokijatkumoa este sijaitsee, sitä suurempi sen ekologinen häiritsevä vaikutus on. Eikä tämä ole pelkästään vaelluskalojen ongelma. Niitäkin herkempiä esteille ovat muun

muassa simpukat, juotikkaat ja monet vesihyönteiset. Suomesta löytyykin tuhansia kilometrejä ylitysrakenteiden katkaisemia jokijatkumoa, jotka eivät esteen vuoksi ole vesienhoidon edellyttämässä hyvässä ekologisessa tilassa.

Ekologisen haitan voi synnyttää yksi tai useampi tekijä: rumputken suuri kaltevuus, putken pieni halkaisija, vähäinen vesisyvyys, suuri virtausnopeus, sisäpohjan liukkaus, alapään pudotus sekä putken suuaukoille jätetty tai kasaantunut, padotava puu-, kivi-, kasvi- ja jäteaines. Esimerkiksi nousutaimen saattaa kyllä selvittää matalan pudotuksen, mutta jäädä puolitiiehen läpiuinnissaan. Mikäli virrannopeus ylittää nousijan uimakyvyn, seurauksena on yleensä kalan huuhtoutuminen takaisin lähtökuoppiinsa.

Ylitysrakenteiden edustan padotusasia on viime vuosina pahentunut, kun osa tien pientareiden niittäjistä on jättänyt katkaistut pensaat ja pienpuut uomaan. Ekologisten ongelmien lisäksi väärin valitut ja asennetut ylitysrakenteet voivat synnyttää myös esteettisiä, hydrologisia, virkistysellisiä ja vesien-suojelullisia ongelmia.

Kuva: Pasi Perämäki

1.

Kuva: Anssi Eloranta

2.

Kuva: Anssi Eloranta

3.

Ajankohtainen asia

Ylitysrakentamiseen liittyviä lisäongelmia on tulevaisuudessa luvassa lisää. Ilmatieteen laitoksen ennusteet povaavat maamme sademäärien merkittävää kasvua, tulvasateiden yleistymistä ja niiden muuttumista ajallisesti satunnaisemmiksi. Yksityistieverkoston laajentamista ja perusparantamista ovat kasvattamassa tuulipuistojen rakentaminen, biotalouden puukuljetusten lisätarpeet sekä metsätieverkoston rapautuminen.

Toisaalta valuma-alueiden vedensitomiskyky heikkenee, kun ojituksia lisätään ja suot käytetään turvetuotantoon. Vesi valuu pääuomaan aiempaa äkillisemmin ja monet rumpuputket eivät enää vedä riittävästi. Tämän seurauksena tievauriot yleistyvät. Rakenteen hankinnassa tehty pihistely ja asiantuntijaohjauksen välttely kääntyvätkin kalliiksi loppulaskuksi.

Ylitysrakentamisessa on tähän saakka korostettu kantavuutta, vedenjohtokykyä ja rakenteen hintaa. Kustannusten pelossa ollaan mieluummin hiljaa kuin pyydetään viranomaislausuntoa lupatarpeesta ja ympäristöystävällisistä perustamisohjeista.

Ohjeistuspuutteiden ohella ongelmaa ovat pahentaneet konsulteille ulkoistettu aukkotoimitus, valvonnan puute sekä pakollisen ilmoitusmenettelyn puuttuminen. Se ei kuitenkaan ole nykyaikaa, että rumpurakenteen omistaja voi itse päättää, tarvitseeko ylityspaikka viranomaisluvan vai ei.

Sipilän hallitusohjelman lupaukset

Sipilän hallitusohjelma 2015 ja siinä esitetyt kärkihankkeet antavat toivoa myös ympäristöystävällisestä ylitysrakentamisesta. Hallitusohjelma pyrkii edistämään metsiemme ja yleensäkin biotalouden tuottavuutta. Agendaan kuuluu, että tuotantopaikan ja jalostuksen välinen tiestö halutaan saneerata laadukkaaksi. Irtouittoaikakauden jälkeen rakennettu metsätieverkosto on nyt rapakunnossa ja tarvitsee perusparantamista: ajourat ovat liian kapeita nykyaikaiselle kuljetuskalustolle, teiden muoto on häviämässä, ojat eivät enää vedä, tien vierustat kasvavat umpeen ja kivet ovat nousseet pintaan.

Myös valtakunnallinen kalatiestrategia ja metsästrategia 2025:n edistäminen sisältyvät hallitusohjelmaan. Kaiken kukkuraksi nämä edistämistoimet luvataan tehdä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi niin, että luonnon monimuotoisuus säilyy.

Yhteiseurooppalainen vesienhoito ponnistaa myös siitä periaatteesta, ettei uusi ylitysrakentaminen saa synnyttää uusia

KUVA 1. Aallotettu ovaaliputkisilta ei sovi vähävetisille valuma-alueille, koska se purkaa vettä eniten alivesiaikaan, jolloin sitä pitäisi säästää. Rummun eteisalueelle sijoitetut lohkokivet pahentavat vaellusongelmaa.

KUVA 2. Länsi-Lapin tammukkapuroon perustetut "rumpu-urut" estävät täydellisesti vesieliösten pääsyn elinalueilleen.

KUVA 3: Niittokarikkeen jättäminen uomaan on yleistynyt tienhoidossa. Siivouksen laiminlyönti vaarantaa tien kunnan ja vesieliöiden vaelluksen ylävirtaan.

vaellusesteitä ja että aiemman rakentamisen synnyttämiä ympäristöhaittoja on vähennettävä tai poistettava kokonaan rakenteita uusittaessa.

Loistava hetki ympäristöongelman kampaamiseen

Lähitulevaisuudessa tullaan tekemään uusia rakenteita sekä uusimaan ja kunnostamaan vanhoja ylitysrakenteita. Toimenpiteet ovat välttämättömiä, koska ylityskohdat kuuluvat kuljetusverkoston kriittisiin kohtiin. Tämä tilanne tarjoaa myös mainion mahdollisuuden nostaa Suomi ylitysrakentamisen kehityksensä hyvälle eurooppalaiselle tasolle.

Mahdollisuus on sikälikin ainutlaatuinen, ettei se yleensä aiheuta taloudellisia lisärasitteita. Koska ylitysrakenteet pitää joka tapauksessa uusida tai korjata, tehdään ne samalla ekologisesti oikein. Näin kopautetaan kaksi karpästä yhdellä iskulla eikä tarvita kalliita jälkikorjauksia.

Ruotsilla ja USA:lla on pitkät perinteet ylitysrakenteiden ekologisesti korjaamisesta. Molemmissa maissa on tehty myös kunnostusprojektien vaikuttavuustutkimuksia, joiden tulokset antavat huomionarvoisen varoituksen: pelkkä hyvä suunnitelma, lupaprosessi ja rahoitus eivät takaa onnistunutta lopputulosta.

Epäonnistumisten takaa löytyi useimmiten puutteellinen valvonta ja huono sitoutuminen. Ensimmäinen liittyy luontotaloudellisen asiantuntijan puuttumiseen ja jälkimmäinen puolestaan urakoitsijoiden tai työmiesten huonoon koulutukseen tai hälläväliä-luontoasenteeseen tai molempiin.

Kokonaisuudistus tarpeen

Huonon, ja osittain vesilainvastaisen, ylitysrakenneperinteen korjaaminen edellyttää runsaasti työtä. Petraamista riittää vähän joka vaiheessa ja joka tasolla. Tietoa ja kurssitusta tarvitaan ministeriöistä urakoitsijaan. Myös tietoimituksia junailvien toimitusinsinöörien luontoasiantuntemuksen puute on huolestuttavaa. Ylitysrakentamiseen liittyvät säädökset, ohjeet ja käytännöt tarvitsevat täydennystä.

Erityisen tärkeää olisi liittää ylitysrakentaminen vesilain 2:15 pykälän luetteloon. Silloin kyseisistä hankkeista pitäisi aina ilmoittaa valvovalle viranomaiselle, jos kyseessä on vesistö. Nopein parannus nykytilaan saadaan kouluttamalla urakoitsijoita ja parantamalla asentamisen työaikaista valvontaa. Urak-

KUVA 4. Umpinaisten putkirumpujen nousukelpoisuutta on yritetty parantaa erilaisilla pohjaan pultatuilla lamellirakenteilla. Ne synnyttävät kalaporrasta muistuttavan allasketjun, jonka vesieliot selvittävät yhtenäistä kiitovirtausta paremmin.

KUVA 5. Ympäristöllisesti paras rumpurakenne on kaarirumpu, joka säilyttää luonnonpohjan koskemattomana ja uomaleveyden alkuperäisenä.

KUVA 6. Hyvin perustettuja kivi- ja hirsisiltoja ei pitäisi korvata putkirummuilla, koska ne synnyttävät useimmiten maisemallista ja ekologista haittaa.

4.

Kuva: Alaska Department of Fish and Game

5.

Kuva: William Rice

6.

Kuva: Anssi Eloranta

Kuva: Pasi Perämäki

Ympäristöystävällinen rumpuasennus edellyttää luonnontaloudellisen asiantuntijan läsnäoloa sekä hyvin koulutettua urakoitsijaa.

kasopimuksiin kannattaa kirjata esimerkiksi 10 prosentin varaus mahdollisia loppukorjauksia varten. Tietukien jaossa puolestaan etusijalla tulisi nostaa ne hankkeet, jotka sitoutuvat ympäristöystävällisiin ratkaisuihin.

Rakennevalinta luontoarvojen mukaan

Onnistunut tielinjaus, rakennevalinta ja rakenteen asennus auttavat jo pitkälle. Välitöntä korjaamista tarvitaan lähinnä luontoarvoiltaan merkittävimmissä kohteissa. Sen sijaan vanhat, vähämerkityksiset rakenteet vaihdetaan ympäristöystävällisiin vasta elinkaarensa päässä. Toisaalta monia haittoja voidaan vähentää jo aiemminkin kunnostamalla ylityskohdan lähestymisaluetta tai putken pohjarakennetta. Kaikkiin uusiin vesistöylityksiin rakennetaan jatkossa aina ympäristöystävällinen rakenne.

Silta tai suuri kaarirumpu valitaan silloin, jos ylitysalueella on merkittäviä luontoarvoja, vakinainen kalasto, helposti syöpyvä maaperä tai jos onnistunut läpikulku ei ole muutoin mahdollista. Ylitysrakenteen maastotarkastuksen suorittaa vesi- tai kalatalousasiantuntija silloin, kun urakoitsija on vielä paikan päällä. Korjaamiskynnys ja sen kustannukset ovat siinä vaiheessa oleellisesti pienemmät kuin urakoitsijan poistuttua paikalta.

Luontoarvoiltaan vähemmän arvokkailla kohteilla voidaan käyttää myös umpiputkea. Siinä tapauksessa umpirumpu on upotettava pohjan alapuolelle ja rummun sisäpohja on täytettävä koko pituudeltaan luonnonkiviaineksella. Tavoitteena on jäljitellä mahdollisimman hyvin ylä- ja alapuolisen uoman rakennetta. Sen sijaan perinteistä, pyöreää, sileäpohjaista umpirumpua tulee käyttää vain ojissa.

Luontoaktivisti voi auttaa

Toimintamahdollisuuksia on useita. Nykyvaiheessa tarvitaan kipeästi tiedonjakajia, jotka valistavat ylitysrakenteiden haitallisista ympäristövaikutuksista ja niiden korjausmahdollisuuksista. Luonteva tilanne valistustyöhön on silloin, kun kyse on oman tiekunnan hankinnoista ja ylitysrakenteen asentamisesta. Aktiivisia ja asiantuntevia silmäpareja tarvitaan etenkin ylitysrakenteen asentamistilanteessa, jolloin ongelman korjaaminen on helpoimmillaan.

Vapamiehestä tai luontoaktivista voi olla merkittävä apu myös valvontaviranomaiselle. Luonnossa liikkujalla on harastuksensa parissa valvojaa suurempi todennäköisyys kohdata ongelmallinen ylitysrakenne. Valvontaviranomaisen toimintamahdollisuuksia heikentävät ympäristöhallinnon resurssivähennykset sekä ilmoitusvelvollisuuden puuttuminen vesilaista. Mahdollisista ongelmatapauksista kannattaa ilmoittaa alueelliselle tai paikalliselle ympäristö- tai kalaviranomaiselle.

Aktiiviset kala- ja luontoihmiset voivat myös fyysisesti osallistua vaellusongelman poistamiseen tai pienentämiseen kunnostustalkoissa. Etenkin Ruotsissa vapaaehtoisryhmät ovat onnistuneet korjaamaan katkaistun uomajatkumon nostamalla rummun alapuolisen uomanosan vesikorkeutta, poistamalla rakenteen suualueelta padottavia aineksia (kivet, karike, jäteaines) sekä muuttamalla rummun virtaustilaa. Viimeksi mainittu voidaan tehdä esimerkiksi asentamalla rumpuputken pohjaan lamellirakenteita tai karkeuttamalla putken pohjaa luonnonkiviaineksella.

Ennen kuin kunnostustoimenpiteisiin ryhdytään, asiasta tulee keskustella omistajan, valvontaviranomaisen sekä kala- ja ympäristöasiantuntijan kanssa. Perusvaatimus on, etteivät kunnostustoimenpiteet saa vaikuttaa haitallisesti rakenteen purkautumiskykyyn tai kantavuuteen.

Ympäristöystävällisen rumpurakenteen perusteesejä:

- Jo linjauksessa ylityspaikaksi valittava suvantoalue aina kun mahdollista.
- Paljaspohjaista, pyöreää putkirumpua käytetään vain ojissa ei vesistöissä.
- Rakenteen tulee ylittää koko uoma rannasta rantaan.
- Rumpuputki upotettava pohjatason alapuolelle niin, ettei putken alapää pudota.
- Putken vesisyvyyden oltava vähintään 20 cm vuoden ympäri.
- Rakenteen leveyden oltava vähintään yhtä suuri ylä- ja alapuolisen uoman kanssa.
- Ainevirtaaman päästävä liikkumaan esteettä rakenteen läpi.
- Lähestymisalueen oltava luonnollinen, selväväyläinen ja putkeen ohjaava.
- Kahden rummun ratkaisussa rummut asennetaan päällekkäin. Alempi on läpikulkuväylänä aina, ylempi purkaa vain tulvavedet.
- Vesieläinten läpikulun varmistamiseksi putken molemmille tai toiselle puolen rakennetaan ns. kuivapolku tai -hyllykkö.

Suunto TRAVERSE ALPHA STEALTH

Teksti: Tero Lannes

Keväällä 2016 julkaistu Suunto Traverse Alpha on erityisesti metsästykseen, kalastukseen ja vaelluskäyttöön suunniteltu GPS-rannetietokone, joka hyödyntää GPS/GLONASS-navigointia. Yhdistämällä kellon Suunnon Movescount.com-sivustoon käyttäjä voi suunnitella topograafisia karttoja ja pitää päiväkirjaa kalastus- ja metsästysretkistään.

Erämaassa vaeltaville hyödyllisiä ominaisuuksia ovat mm. digitaalikompassi ja paluunavigointi. Kuljettu reitti tallentuu laitteeseen ja sen voi myös siirtää helposti omalle Movescount.com -sivustolle. Kalastusretkellä laitteeseen voi tallentaa POI-merkintöinä hyviä ottipaikkoja ja kuukalenteria hyödyntämällä voi arvioida otollisia syöntiajankohtia.

Testasimme kelloa kalastusretkillä sekä erilaisissa metsästystilanteissa ja reppuvaelluksella. Eniten hyötyä laitteesta oli liikkuvalla metsästäjälle. Auringon nousuajat, sijaintiin perustuva kuunkierto, reittien suunnittelu ja tallennus sekä hämärässä häikäisemätön punainen taustavalo olivat kaikki metsästäjän kannalta hyödyllisiä ominaisuuksia.

Sen sijaan laukaustunnistus ei toiminut täysin luotettavasti, vaan laukauksiksi rekisteröityivät esimerkiksi nopeat käden liikkeet horjahtaessa. Laite ei myöskään tunnistanut nykyään yleistyneen äänenvaimentimella varustetun vähärekyylisen hirvikiväärin laukausta.

Laitteessa on ilmanpaine grafiikka myrskyvaroituksineen, mikä auttaa sään muutosten seuraamista. On kuitenkin myönnettävä, että laitteen ominaisuuksista on melko vähän hyötyä

kalastusretkillä lähikoskille, haukivesille tai tuttuun meritaimenrantaan. Kuunkierron seuranta voisi ehkä auttaa merikalastusretkien suunnittelussa niissä maailman kolkissa, joissa vuorovesien vaihtelut ovat merkittävästi suurempia kuin Suomessa.

Laatutietoinen perhokalastaja arvostaa kuitenkin kellon navigointiominaisuuksia, kestäväää rakennetta sekä kaikin puolin luotettavaa toimintaa myös erämaolosuhteissa. Jos kellon kanssa liikkuu erämaassa ja haluaa tallentaa reittitietoja tarkasti muistiin, kannattaa mukaan ottaa myös kannettava varavirtalähde. Navigointiominaisuuksien jatkuva käyttö voi kuluttaa laitteen akun jo päivässä tyhjäksi.

Hinta 499 €

Deeper SMART SONAR PRO

Teksti: Lauri Pihl

Tänä vuonna markkinoille tullut, liettualaista alkuperää oleva Deeper Smart Sonar Pro on edeltäjiään kehittyneempi kompakti ja kevyesti kuljetettava johdoton kaikuluotain. Parannusta on tullut ainakin akun kestoon bluetooth-yhteys muututtua WiFi-yhteyksi.

Deeper Smart Sonar Pro on kaikessa yksinkertaisuudessaan sisäänrakennetulla akulla toimiva kaikuluotain, joka lähettää keräämänsä tiedot WiFi-yhteydellä älypuhelimeen tai tablettiin. Kaikuluotain toimii normaalin luotaimen tavoin näyttäen koko vesipatsaan, pohjan muodot, vesikasvit, kalat ja veden lämpötilan. Näiden perustietojen lisäksi laitteen aplikaatiosta löytyvät säätiedot, kalakalenteri, kartat ja paikka muistiinpanoille rajattomalla muistitilalla.

Itse laite on erittäin pieni ja kevyt. Halkaisijaltaan se on 6,5 senttimetriä ja painoa sillä on 100 grammaa. WiFi-yhteys kantaa jopa 100 metrin päähän, joten sitä voi halutessaan heittää vaikka virvelillä. Kelluva luotain lähettää tiedot reaaliaikaisesti vastaanottimen näytölle. Valmistaja ilmoittaa laitteen syvimmäksi luotaussyvydeksi 80 metriä.

Deeper Smart Sonar Pro on erittäin helppokäyttöinen. Älypuhelimeen tai tablettiin ladataan Deeperin oma appi ja laitteen akku ladataan verkkovirralla. Vesillä kaikuluotain tiputetaan veteen, vastaanottimesta käynnistetään WiFi ja näppäillään salasana. Tämän jälkeen yhteys käynnistyy ja kaikuluotain lähettää tietoa vastaanottimeen.

Mikäli Deeper Smart Sonar Pro -anturi nostetaan vedestä, se siirtyy standby-tilaan säästäen akkua. Veteen pudotessaan se käynnistyy välittömästi. Pienet heilahtelut aallokossa eivät keskeytä lähetystä, joten laitetta voi käyttää tavallisen kaikuluotaimen tavoin.

Syksyn koekäytössä laite vakuutti kelluntarengas- ja kajakkikalastuksessa. Erityisesti uusia pienvesiä kartoittaessa kalojen sijainteja ja syvyystietoja tuli katseltua intensiivisesti ja välillä kännykän tuijottelu vei huomion jopa kalastuksesta. Lämpötilamittaus ja vedensyvyystiedot tuntuivat pitävän hyvin kutinsa, pohjanmuodot ja vesikasvit laite ilmoitti tarkasti ja kalojen sijainnit vesipatsaassa näkyivät kymmenen sentin tarkkuudella.

Itse Deeper Smart Sonar Pron akku tuntui kestävän melko hyvin, mutta ongelmaksi muodostuivat nykyisten älypuhelinien heikot akut. Intensiivinen kaikuluotaimen käyttö, muutama valokuva ja pari puhelua söivät puhelimen akun tyhjiin 6 tunnissa. Älypuhelimien kanssa vesillä puljatessa on myös aina puhelimen kastumisen riski.

Laite toimitetaan neopreenisessä pussukassa virtajohdon ja tarvittavien lisäosien kanssa. Laitteeseen on saatavilla myös joustavavartinen venekiinnike ja vapaan viritettävä kännykkäteline.

Hinta: Noin 300€

Perhokalastuksen EM-kilpailut 2016

– myös naisten joukkue mukana

Kuva: Maria Tuominen

Aino Hynnä

uomen perhokalastuksen EM-joukkue kamppaili itsensä neljänneksi Puolassa käydyissä EM-kilpailuissa. Pronssimitali hävittiin niukasti Espanjalle. Kilpailun upein suomalaissuoritus oli kuitenkin **Aino Hynnän** 37. sija. Hynnä oli mittelöiden paras naiskilpailija ja taakse jäi myös lukuisia mieskilpailijoita. Pohjolan Perhokalastaja onnittelee taitavaa perhokalastajatarta upeasti menneistä kilpailuista.

Puolalaiset ottivat ansaitusti kultamitalin kotikisoistaan. Myös henkilökohtaisen kilpailun kulta matkasi Puolaan, kun **Piotr Zeleniak** voitti ryhmänsä jokaisen jakson.

Suomen miesten joukkueessa kalastivat tänä vuonna **Esa Pölkki, Saku Nieminen, Santeri Kinnunen, Pietari Sipponen** ja **Ville Ristolainen**. Joukkueen kapteenina toimi **Jani Ollikainen** ja oppaana edellisvuosien tapaan italialainen **Sandro Soldarini**. Naisten joukkueessa kalastivat Hynnän lisäksi **Maria Tuominen, Maija Koistinen, Kanerva Kilpelä** sekä **Päivi Kul-**

tanen-Mäkinen. Naisten joukkueen apuna matkassa oli järvellä päivystänyt **Petri Virolainen**, joka antoi kisan aikana myös miesten joukkueelle hyödyllisiä vinkkejä järvijakoilla.

Loistava alku

Kilpailu koostui neljästä jokijaksosta pääosin mietovirtaisella Lupawa-joella sekä yhdestä rannalta kalastetusta järvijaksosta Slupskin keskustassa sijaitsevalla Swan Pond-lammella. Joella kilpailukalana oli pelkästään harjus 25 sentin alimitalla. Lupawalla esiintyy myös runsaasti taimenta, mutta koska kilpailut käytiin lokakuun alussa, kutuun valmistautuvat taimenet jätettiin kisassa rauhaan. Järvellä kilpailukalana olivat haukea lukuun ottamatta kaikki kalat 15 sentin alimitalla. Käytännössä pääkalana järvellä olivat pienet 25–35 sentin kirjoloheet.

Kilpailun alku sujui Suomelta loistavasti, sillä ensimmäisellä jaksolla kaikki miesten joukkueen kalastajat sijoittuivat jokijaksoillaan ryhmissään neljän parhaan joukkoon. Joukossa olivat myös Santerin sekä Pietarin jaksovoitot omista ryhmistään. Ensimmäisen jakson jälkeen Suomi oli kilpailussa toisena aivan piikkipaikkaa pitäneen isäntämaa Puolan takana. Avauspäivän toisen jakson jälkeen Suomi oli kilpailussa kolmantena Tsekin noustessa toiseksi. Naisten joukkueemme jätti Ruotsin naiset selvästi taakseen ja taisteli myös useamman miesjoukkueen päänahoista.

Toisena päivänä kalastettiin yksi jakso, jonka jälkeen Suomi oli edelleen kolmantena. Puola ja Tsekki olivat ottaneet tässä vaiheessa jo hieman karkumatkaa ja Espanjan hengitti neljäntenä niskaan muutaman pisteen perässä. Muut joukkueet olivat tippuneet jo keltasta, joten kultamitalista näytti tulevan Puolan ja Tsekin välinen kauppa. Suomi ja Espanja taistelivat tiukasti pronssista. Viimeisenä kilpailupäivänä kalastettiin kaksi jaksoa, joiden aikana Espanja oli hieman Suomea parempi ja vei niukasti pronssimitalit Suomen nenän edestä.

Suomen miesten joukkue kiittää nöyrästi kaikkia kisareissun mahdollistaneita tukijoitaan: Columbia Sportswear Company, Bacardi-Martini Finland, Pohjolan Perhokalastaja, Mainostoimisto Spym, Lintukorpi Oy, Leech Eyewear sekä Koja Oy. Kiitokset myös kaikille messupalkintoja lahjoittaneille tahoille, messuilta arpoja ostaneille henkilöille sekä joukkueen kalastuskurssien osallistujille.

Joukkuetulokset

1. Puola	81p.
2. Tsekki	105p.
3. Espanja	142p.
4. Suomi 1 (miehet)	155p.
5. Ranska	196p.
6. Latvia	204p.
7. Irlanti	205p.
8. Englanti	219p.
9. Belgia	228p.
10. Portugali	231p.
11. Montenegro	233p.
12. Hollanti	245p.
13. Norja	270p.
14. Suomi 2 (naiset)	275p.

Henkilökohtaiset tulokset

1. Piotr Zeleniak POL
2. Lukas Jahn CZE
3. Piotr Armatys POL
.....
14. Santeri Kinnunen FIN1
16. Ville Ristolainen FIN1
19. Pietari Sipponen FIN1
27. Saku Nieminen FIN1
31. Esa Pölkki FIN1
37. Aino Hynnä FIN2
39. Maria Tuominen FIN2
56. Maija Koistinen FIN2
81. Päivi Kultanen-Mäkinen FIN2
86. Kanerva Kilpelä FIN2

Perhopenkit ja perhonsitojan setit !!!

Ossilehti Fishing®

www.spelektroniiikka.fi

Ossilehti Fishing®

www.spelektroniiikka.fi

METZ -niskat

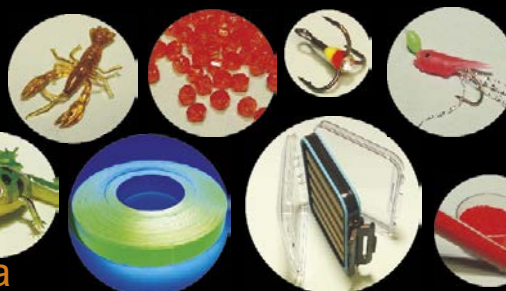

Öttiäisetkin lisääntyneet

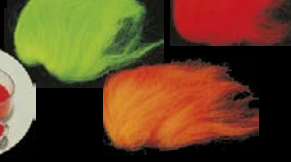

Sikamaisen laaja valikoima vaappusilmiiä ja uistinteippejä

Paljon uutuuksia varastossa !!!

Islannin lammas

Ossilehti Bucktailit

Valmiit setit perhosteluun

- vaappuaihiot
- balsat
- viehelukot
- uistinrenkaat

- kuulapäät
- coneheadit
- bottle tubet
- värijauheet
- mikrolasikuulat

Viidakkokukon niskat saapuneet !!!

SP-Elektroniiikka ... "Pienen puuhastelijan asialla jo vuodesta 1984"

SP-Elektroniiikka Oy Merikoskenkatu 12 90500 OULU Puh: (08) 5565 858

Läsäkosken lupien myynti alkanut

Läsäkosken uudet nettisivut on nyt avattu ja tulevan kauden majoituspakettien sekä lupien myynti on alkanut.

Menneenä kautena kalastajamäärä kasvoi yli 20 prosenttia, ja tulevaisikin vuodeksi on jo varauksia. Kausi 2016 oli Läsäkoskella yksi historian parhaista. Sumukorento-aika oli jälleen erinomainen. Keväällä saalistilastoihin ilmoitettiin 130 taimenta, joista suurimmat olivat yli 60 sentin pintaperhokalaja.

Saalistietojen mukaan koko vuoden saalismäärä oli ennätyskelliset 1153 yksilöä. Vastaaviin saaliisiin Läsäkoskella on päästy sotia edeltävinä aikoina. Lisäksi on huomioitava, että valitettavasti kaikki kalastajat eivät palauttaneet saalispalautetta. Saalispalautte on kuitenkin tärkeä tietolähde arvioitaessa kannan kehitystä. Statistiikka palvelee siis myös viranomaisia ja tutkijoita.

Toukokuun alkupuolelta aina elokuun lopulle vettä riitti koskessa hyvin. Veden lämpötila nousi liian korkeaksi vain kerran, jolloin kalastus keskeytettiin heinäkuussa kolmeksi päiväksi.

Tulevan talven aikana uudistetaan, peruskorjataan ja kalustetaan Willa Taimenen makuuhuoneet. Uuden ilmeen saaneet makuukamarit palvelevat kalastajia heti tulevan kauden alusta lähtien.

Kunnostukset kantavat hedelmää – Huitilan terveiset

Läsäkosken vapaaehtoisista talkoolaisista koostuneen klainin voimin suoritettiin syksyllä uusia kunnostuksia poikastuotannon lisäämiseksi. Voimalaitosuomaan kunnostettiin useita kutusoraikkoalueita ja pienpoikaskivikoita. Voimia riitti myös Myllyuoman kunnostamiseen. Se aloitettiin

rakentamalla virtausohjaimia, joilla vesi saadaan syömään reuna-alueita. Näin uoma tulee levenemään. Tavoitteena on kunnostaa seuraavissa talkoissa vuoden 2017 loppukesästä uusi levenetty Myllyuoma poikasalueeksi.

Viime vuonna kunnostettu – ja tämän vuoden talkoissa säädetty Myllypuro – sähkökalastettiin syksyllä. Poikastiheys oli erinomainen, aaritiheydeltään 14 yksilöä eli kunnostustoimet ovat tuottaneet tulosta. Muutenkin poikastiheydet ovat olleet nousussa, mikä näkyy tulevaisuudessa taimentiheyden kasvamisena koko kalastusalueella. Tavoitteenamme on, että tiukentuvan ekolokeropaineen ajamana entistä useampi taimen siirtyisi järviväeltäväksi. Läsäkosken isona missiona onkin palauttaa Puulaan vaellustaimenkanta.

Saalispalautteen erinomaista antia oli huomata eri vuosiluokkien tasaisuus. Mukana oli paljon kalastuksen sivuusumina tulleita pieniä taimenia, mikä kertoo poikastuotannon onnistumisesta. Kauden päätyttyä 30.9. odottelimme kudun alkua. Naaraat kaivoivatkin koekuoppia jo lokakuun puolen välin aikaan, ja kutu käynnistyi kuun lopulla jatkuen marraskuun puolelle. Kutupesälaskenta tehdään marraskuun lopulla.

Vuoropuhelumme viranomaisten kanssa on vielä kesken. Pyrimme saamaan aikaan koko maan kattavat yhdenvertaiset pelisäännöt taimenen kalastamiselle koskikohteissa. Olemme esittäneet, että saalisraportointia tulee kehittää, kutuajankohdat tulee määrittää tarkemmin, minkä avulla rauhoitusajaka voidaan ajoittaa oikein sekä yhtenäisiä kaloja säästävien valikoidaan kalastukseen soveltuvien kalastussääntöjen käytön kaikissa koskikalastuskohteissa.

Iloksemme olemme saaneet asialle runsaasti tukea niin tutkijoilta kuin osalta viranomaisistakin. Viranomaisten poikkeuslupapäätökset ovat kuitenkin olleet valitettavan eriarvoisia loukaten räikeästi yhdenvertaisuusperiaatetta hyvässä hallintotavassa.

Orkla

– Alkukauden visiitti entisen
Liverpool-puolustajan pooleilla

Teksti: Antti Einiö

Kuvat: Antti Einiö & Aunan Lodge

Ilmakuva Aunan Home-poolista ja lodgesta.

Lohikauden avauspäivinä on mahdollisuus saada isoimmat kalat, mutta myös suurin todennäköisyys olla saamatta mitään. Aunan Lodge Orklalla tarjoaa maailman luokan lohenkalastusta ja Norjan pisimmän yksityisen kalastusalueen, jossa toivo isosta lohesta elää joka heitolla.

Orkla on yksi niistä Norjan lohijoista, joihin kala nousee vapaasti kauden alusta saakka. Nousun esteenä ei ole sen enempää patoja kuin isoja putouksia tai koskia, kuten esimerkiksi naapurijoen nimikkoköngäs Gaulafossen, josta kalat painavat runsasvetisimpinä vuosina läpi vasta juhannuksen jälkeen.

Lohi nousee Orklaan kudulle aikaisin, jo toukokuussa. Ensimmäisenä saapuvat kahden tai kolmen vuoden merivaelluksen tehneet 10–12-kiloiset lohet. Ne uivat joen yläosiin jopa muutamassa päivässä.

Anne Mette ja Ole Kirkemon *Norges Beste Lakseelver* -kirjan mukaan Norjan joista vain Namsen pärjää avauspäivän saalistilastoissa Orklalle.

Pääopas Krister Hoel ja Home poolista saatu 18 kilon lohi viime vuodelta.

Kauden avauspäivä on yksi parhaista

Aunan lodge, jossa kalastimme kesäkuun puolivälissä, sijaitsee 55 kilometriä jokisuulta. Aunanin vesiltä saatiin tänä vuonna avauspäivän, kesäkuun ensimmäisen, ensimmäisinä tunteina 10- ja 12-kiloiset lohet.

– Käytännössä Orklalla alkupäivinä saadaan paljon jo toukokuussa noussutta lohta. Kun ne ovat rannalla, kalastus hil-

jenee hetkeksi, kunnes jokeen nousee uutta lohta. Meillä tosin kaikki isot lohet vapautetaan, joten ainakin ne aiheuttavat elämää joessa, vaikka eivät itse heti uudestaan perhoon ottaisi-kaan, Aunan Lodgen pääopas **Krister Hoeln** kertoo.

Orklalle nousee lohta lähes 90 kilometrin pituudelta. Aunanin alue kattaa siitä yllättävän ison osan: 5,5 kilometriä.

– Tietääkseni tämä on Norjan pisin yhtenäinen kalastusalue, Aunan Lodgen omistaja **Vegard Heggem** kehaisee.

Vegard Heggem, Aunan Lodgen omistaja ja Sami Hyypiän ja Jari Litmasen entinen seurakaveri.

Toimivat järjestelyt

Aunan on yksi parhaiten organisoiduista lohikalastuspaikoista, joita olen nähnyt. Kalastusalue koostuu yhteensä 17 alueesta, jotka vaihtelevat syvistä niskoista tasaisiin virtoihin ja kivikkoisista koskista klassisiin lohipooleihin.

Jokaisella vedenkorkeudella löytyy hyvin kalastettava paikka ja ruuhkaa pooleilla ei ole. Kalastus on jaettu kolmeen nel-

jän miehen ryhmään, jotka kiertävät pooleja kuuden tunnin vuoroissa.

– Halusin rakentaa tästä paikasta juuri sellaisen, missä itse haluaisin kalastaa, Heggem tiivistää.

Hankkeeseen hänellä oli poikkeuksellisen hyvät lähtökohdat. Orklan jokivarressa varttunut Heggem pelasi vuosituhanen vaiheessa jalkapalloa Liverpoolissa, mutta akillesjännevai-vojen sotkema ura päättyi ennen aikojaan hänen ollessa vasta 27-vuotias.

Unelmista totta

Kolmikymppisellä miehellä oli yllättäen aikaa, rahaa ja energiaa toteuttaa haaveensa. Hän hankki kotitalonsa viereisen Aunanin maatilan ja alkoi kunnostaa vanhoja rakennuksia sekä rakentaa uusia majoitus-, ravintola- ja huoltotiloiksi.

Hulpea ravintolasali ja lounge sijaitsevat vanhassa perunavarastossa.

Maatilan vesialueiden jatkoksi Heggem vuokrasi maanviljelijöiltä lisää kalastusalueita.

– Aika paljon tuli kahvia juotua ennen kuin 17 poolia pitkä kokonaisuus oli saatu kasaan. Ja tulee juotua yhä joka talvi, että se pysyy kasassa, hän hymyilee.

Vesialueilla olisi ottajia, sillä Aunanin pooleihin kuuluvat muun muassa Norjan parhaisiin lukeutuvat Igdhølen, Pollen ja Korshølen, josta on menneinä vuosina saatu 27-kiloinen lohi. Kuva on kehyksissä lodgen seinällä.

Odotukset korkealla

Saavuimme Aunaniin kesäkuun 9. päivä kuluneena kesänä. Olimme seuranneet innosta hihkuen saalisraportteja kauden alkuhetkestä lähtien. Paikan päällä lisää bensaa liekkeihin löi ensimmäinen lodgessa tapaamamme kalastaja, norjalainen Even, joka nautti posket punaisena hieman parempaa valko-viiniä sen kunniaksi, että oli saanut kyseisenä päivänä kolme lohta, painoltaan 10 kilon molemmin puolin.

Istuuduimme Evenin seuraan illallispyötyään ja aloimme tentata miten, millä ja mistä kalat olivat tulleet. Höntyilyämme hetken katsottuaan pääopas Krister antoi meille luvan aloittaa kalastuksen kotipoolilla jo samana iltana, vaikka lupamme

Näkymä Pollenin niskalta Gamshöleniin ja Strupenin niskalle.

alkoivatkin virallisesti vasta seuraavana aamuna.

Virittelimme vavat pikavauhtia kasaan. Home pool on klassinen lohipeoli, joka alkaa lupaavasta mutkasta ja jatkuu pitkänä suorana. Hyviä huopeita virrassa on monia, ja kahlatakaan ei tarvitse nilkkaa syvemmälle. Urheilutermein ilmaistuna tunsimme, että maali roikkui ilmassa.

Heitimme ystäväni kanssa molemmat puolen tunnin huolellisen laskun poolin läpi, mutta mitään ei tapahtunut.

Heitimme uudestaan ja uusilla perhoilla, ilman elonmerkkiä.

Pikkuhiljaa kupletin juoni alkoi valjeta, ja sain vahvistuksen ajatuksilleni seuraavan aamun aamiaisella. Veden lasketua ja lämmitettyä tapahtumat olivat keskittyneet kahdelle poolille, joissa molemmissa on niskan jälkeen syvä allas, gulpen,

Norjan hienoin perunavarasto. Aunan lodgen ravintola.

niin kuin norjalaiset sanovat. Näihin altaisiin oli pakkautunut paljon lohta, joka ei liikkuisi eteenpäin ennen kuin uutta lohta nousee jokeen. Ja vaste sade ja sään muuttuminen houkuttaisivat jokeen uutta kalaa.

Mahdollisuus koettaa

Parhaat ja myöhempinä päivinä oikeastaan ainoat mahdollisuudet saada kala olivatkin sillä, joka pääsi ensimmäisenä

auringon noustessa tai illan hämärtyessä korkkaamaan jomankumman Igdhølen- tai Pollen-poolista.

Meidän mahdollisuutemme koitti jo samana iltana, jolloin olimme Pollenilla. Keittelimme aluksi rauhassa kahvia ja annoimme poolin rauhoittua edellisten kalastajien jäljiltä.

Arvoimme kivi, paperi ja sakset -menetelmällä aloitusvuoron. Se osui kaverilleni Markolle.

Marko aloitti kalastuksen oppaan aiemmin päivällä näyttämän reitin mukaan. Näin poolin niskalla olevat isot, vedenalaiset kivet ylempää kallioilta hyvin. Nielussa on monta erinomaista ison kalan paikkaa ja Markon perho pyyhki näitisti niiden kaikkien yli. Mitään ei tapahtunut.

Oma onneni ei ollut sen parempi. Päätimme lopulta lähteä nukkumaan muutamaksi tunniksi, sillä aamulla kello 6.00 rotaatiossa olisi kohdallamme näissä oloissa pooleista paras, Igdhølen.

Igdhølen 6.00

Aurinko alkoi pilkottaa vastapäisen vaaran puiden seasta. Varjo väistyi pikkuhiljaa Igdhølenin niskalta, kun seisoin rannalla sydän tykyttäen. Tästä poolista Even oli saanut kolme kalaansa toissa päivänä.

Pidensin siimaa metrin jokaisella heitolla ja haravoin niskan huolellisesti. Koitin muistuttaa itseäni, että jos jotain tapahtuu, otan rauhallisesti ja unohdan taimenmiehen vastaiskut. Mutta mitään ei tapahtunut.

Sen sijaan takanani tapahtui. Marko kalasti poolin yläosaa riippusillan alapuolella, poolin laskevan kosken loppuliukua ja huusi: "Kiinni!" Ja muutama sekuntia myöhemmin: Irti!

Markon mahdollisuus tuli ja meni. Kala ei innostunut noustamaan perhoon uudestaan. Vaihdoin paikkoja. Marko harppoi kalastamaan poolin niskan ja minä loppuliukua. Aurinko oli noussut jo korkeammalle.

Heitin huolella laskun, mutta ilman tulosta. Pooli vaati taas rauhoittamista, ja lähdimme aamiaiselle.

Suomalaissympatioita

Istuin hörppimässä kahvia lasittunein silmin, kun Vegard liittyi seuraamme. Kahden yön unet olivat jääneet seitsemään tuntiin. Kiittelin Vegardia Aunanin hyvin hoidetuista pooleista ja etenkin siitä, että jokaisella laavulla on polttopuita, nokipanun ja vieläpä kahvin purujakin purkissa.

– Totta kai, Vegard nauroi. – Suomalaiset ovat kovia juomaan kahvia.

Mukava, että meidän tunnetaan täällä ensisijaisesti siitä, tuomasin mielessäni. Tosin tuntee Vegard suomalaiset muutenkin. **Sami Hyypiä** ja **Jari Litmanen** pelasivat Liverpoolissa hänen kanssaan samaan aikaan, ja Vegard tuli suomalaisten kanssa hyvin juttuun: – Hienoja miehiä.

Sen peruja tai ei, Vegard on vuokrannut ulos suomalaiselle Justfish Travelsille kaksi prime time -viikkoa heinäkuussa.

– Pitäähän minunkin pitää joskus kesälomaa.

Muutoin Aunan toimii full service -lodgena, jossa noin 400 euron vuorokausihintaan kuuluvat kalastus, majoitus omassa huoneessa, kolme ateriaa ja opaspalvelut.

Vegard on rakentanut lodgeen suomalaisten asiakkaidensa toiveesta myös saunan. Sen yhteydessä on varusteiden säily-

Yhteenveto Orklalta 2016 – alku hyvä, loppu ei

Vegardin mukaan kesäkuu ja kauden aloitus oli Aunanilla tänä vuonna erittäin hyvä, mutta elokuu pettymys. Aunanin lopullinen saalismäärä oli 133 lohta. Luku itsessään ei tunnu isolta, mutta se on kuitenkin vajaa neljä prosenttia 88 kilometriä pitkästä joes-ta saaduista kaloista. Kun saalismäärät ilmoitetaan tuhansina kiloina tulee harvoin ajatelleeksi, ettei kaloja lukumääräisesti saada kuitenkaan valtavaa määrää, etenkin yhdeltä poolilta.

Orklan nettisivulla (Orklaguiden.no) oli kalastuskauden päättyessä raportoitu 3365 lohta, joiden keskipaino oli 5,48 kiloa. Kokonaissumma on siis noin 18,5 tonnia, joka on tuhat kiloa viimevuotista vähemmän. Mutta iloinen asia on, että kalojen keskipaino on noussut melkein kilolla parina viime vuotena.

Samalla c&r-kalastuskin ujuttautuu pikkuhiljaa norjalaiseen kalastuskulttuuriin. Aunanilla siinä ollaan jo pitkällä: 89 % saaduista kaloista vapautettiin. Tulevaisuus näyttää hyvältä ison lohien kannalta joella, jonka lohikanta oli lähes teollisuuden päästöjen tuhoama 1950-luvun alussa.

Lisätietoja Aunanista www.aunanlodge.com. Orklan kalastuksesta yleisemmin orklaguiden.no.

tyshuone, jossa muun muassa kahluuvehkeet kuivuvat mukavasti lämminilmapuhaltimien avulla.

Tärkeintä ei ole saalis, vaan ulkoilmaelämykset?

Kiersimme kolmena päivänä kaikki 17 poolia Kristerin johdolla. Kahlasimme kainaloita myöten syvään tasaiseen virtaan Strupen-poolilla, taiteilimme Litjmoenissa liukkailla kivillä. Näimme uusia upeita paikkoja, saimme uusia kokemuksia, joihin ei valitettavasti kuulunut lohien tartutus.

Muillakin vierailuilla oli yhtä vaikeaa. Neljän päivän oleskelumme aikana ei Evenin kalojen jälkeen kirjoihin merkitty enää uutta saalista. Marko sentään sai lohdutukseksi Litjmoenista 52 sentin jokitaimenen. Minun parhaaksi tulokseksi jäi ison Sunray Shadow -perhon perässä pyörähtänyt lohi koskimaisella Bruholtøya-poolilla.

Viimeinen lounas katettiin jokivarren katokseen. Tarjolla oli herkullisia peuranlihamakkaroita ja paikallisen panimon IPA-olutta. Norjalainen vanhempi herrasmies Per-Erik oli tartutta-

nut aamulla Igdhølenissä isomman lohien, joka oli viuhtonut pitkin poikin poolia, kunnes peruke lopulta petti.

Per-Erikin harmaat hiukset harottivat pystyssä ja kädet heiluvat ilmassa hänen selostaessaan tapahtumaa. Nostimme kollektiivisen maljan päivän merkittävimmälle lohitapahtumalle ja uskottelimme toisillemme, että tärkeintä lohijoella ei ole saalis, vaan hyvä seura ja ulkoilmaelämykset.

Pienen pohdinnan jälkeen taivuimme melkein päällekirjoittamaan väitteen, sillä loppujen lopuksi olin tehnyt kalastuksen eteen parhaani. En myöskään suoranaisesti mokannut mitään, ellei sellaiseksi lasketa poistumista poolilta tunnin päivänunille, kun univelka kävi ylivoimaiseksi. Heittokin oli alkanut sujua mukavasti ja maisemat eivät näistä parane. Seura oli kellovöllistä ja ruoka hyvää.

Alkukauden iso kala jäi saamatta, mutta kurjemminkin voisivat munat pataan jäädä.

Igdhølenin yläosaan laskeva koski oli helteisten päivien paras kalapaikka.

Esittelyssä Ranskalaistekniikan erikoissiimat

Teksti ja kuvat: Aki Tikkanen

Testiryhmä: Pohjanmaan Kilpaperhokalastajat

Ranskalaistekniikka on tehokas ja suosittu nymfikalastustekniikka. Sitä varten on erityisiä vapoja, perukkeita ja siimoja. Tässä artikkelissa otetaan suurenuslasin alle tekniikkaan suunnitellut siimat. Millaisia nuo siimat ovat? Onko niissä eroja?

Aluksi ranskalaistekniikassa käytettiin perukkeena pitkää tasapaksua tai kartioituvaa siimaa eikä varsinaisella perhosiimalla ollut mitään funktiota. Kilpaperhokalastuksen kattojärjestö FIPS Mouche (Fédération Internationale de Peche Sportive Mouche) halusi ohjata kilpaperhokalastusta takaisin kohti perinteistä perhokalastusta. FIPS Mouche teki sääntömuutoksen, jossa perukkeen maksimipituus rajoitettiin korkeintaan kaksi kertaa käytetyn vavan mittaiseksi. Lisäksi perhosiiman tuli olla pinnoitettu, tehdasvalmisteinen ja sen minimipaksuus oli oltava 0,55 millimetriä. Näin syn-

Nymfisiiman paksuuden määrittelevät kisasäännöt.

tyi tarve erityisille, ranskalaistekniikkaan soveltuville nymfisiimoille.

Kokemus on opettanut, että tuotteita markkinoidaan liiallisin lupauksin eikä internetin foorumeilta saa välttämättä oikeaa tai puolueetonta tietoa. Ranskalaistekniikkaan suunniteltuja siimoja ei markettien tai eräkauppojen hyllyltä juurikaan löydy, eikä niitä pääse testaamaan ennen ostamista. Muutamassa vuodessa useiden valmistajien siimoista on julkaistu päivitettyjä versioita. Tästä voisi päätellä, että valmistajat eivät itsekään olleet täysin tyytyväisiä siimojen ensimmäisiin versioihin.

Niinpä kilpaperhokalastukseen hurahtanut epävirallinen testiryhmämme päätti ottaa selvää millaisia nämä erityisesti ranskalaistekniikkaa ja kilpakalastusta silmällä pitäen valmistetut siimat oikein ovat. Siimoja kokeiltiin Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, kirkkaissa ja sameissa vesissä. Välillä oli hellettä, kylmimmillään ilman lämpötila oli nollassa ja jokivesi kolme astetta plussan puolella. Saaliskaloina olivat harjukset, taimenet ja kirjolohet. Unohtamatta tietenkään jokiemme turveimureita eli särkiä.

Periaatteessa kaikki siimat soveltuvat ranskalaistekniikkaan, osa erinomaisesti, osa huonommin. Dohikun paksuus, Hanakin nihkeys ja Snowbeen ohuus ja monoytimen muisti rajoittavat näiden siimojen käyttöä.

Käyttökokemuksia haaliessamme kiinnitimme erityistä huomiota näihin kysymyksiin:

- Siiman roikkuminen lyhyillä ja pitkillä etäisyyksillä?
- Millainen tuntuma siimassa on perhoon / tärppiin?
- Luistaako siima renkaissa?
- Tukeeko siima heittämistä?
- Oikeneeko siima hyvin?
- Onko siimassa muistia ennen kalastusta / kalastuksen aikana?
- Näkyykö siiman väri / tärppi-indikaattori?

Huom. Hinnat ovat ulkomaisten siimojen osalta pääasiassa suuntaa antavia, sillä muutamien siimojen kohdalla hinta voi vaihdella eri verkkokaupoissa, myös valuuttakurssit voivat vaikuttaa hintoihin.

Airflo Euronymph Specialist

Väri: Tumma oliivi
Indikaattori: Yksi oranssi indikaattori. 110cm pitkä
Silmukat: Pienet, molemmissa päissä
Ydin: Punottu
Siima: Tasapaksu ja venymätön
Siiman luvattu / mitattu halkaisija: 0,60mm / 0,60mm
Hinta: noin 45 euroa

Airflon Euronymph Specialist kuuluu nymfisiimojen keskikastiin. Mikään ominaisuus ei petä, mutta ei toisaalta häikäisekään. Tärpit välittyvät hyvin venymättömän ytimen vuoksi. Siima on muistiton ja oikenee heitettäessä. Tehdasvalmisteiset silmukat ovat pienet ja kulkevat vaparenkaissa hyvin.

Cortland Precision Competition Mono Core

Väri: Vaalea oliivi
Indikaattori: Ei
Silmukat: Ei
Ydin: Mono
Siima: Tasapaksu ja venymätön
Siiman luvattu halkaisija/ mitattu halkaisija: 0,56mm / 0,56mm.
Hinta: noin 70 euroa

Siima on kolmen parhaan kokeilemämme siiman joukossa. Se on ohut, kohtalaisen ryhdikäs, tasalaatuinen ja kovapintainen eikä se roiku vaparenkaissa. Ainoa puute on ettei siinä ole tehdasvalmisteisia lenkkejä. Tärpit tuntuvat hyvin venymättömän ytimen vuoksi. Siima on lähes muistiton ja oikenee hyvin.

Nymfikalastus on tehokasta vuodenajasta riippumatta.

Cortland Precision Competition Braid Core

Väri: Vaalea oliivi
Indikaattori: Ei
Silmukat: Ei
Ydin: Punottu
Siima: Tasapaksu ja venymätön
Siiman luvattu / mitattu halkaisija: 0,56mm / 0,56mm.
Hinta: noin 70 euroa

Tämäkin Cortlandin siima on nymfisiimojen parhaimmistoa. Se on ohut, tasalaatuinen ja kovapintainen eikä roiku vaparenkaissa. Siima on jäykkä, ja sitä voisi luulla monoytimelliseksi, mitä se ei kuitenkaan ole. Tässäkään Cortlandin siimassa ei ole tehdasvalmisteisia lenkkejä. Tärpit tuntuvat hyvin venymättömän ytimen vuoksi. Siima on lähes muistiton ja oikenee hyvin.

Dohiku Level Racing Line L3F

Väri: Ruohonvihreä
Indikaattori: Joko oranssi tai fluorokeltainen. 200cm pitkä
Silmukat: suurehkot lenkit siiman molemmissa
Ydin: Punottu
Siima: Tasapaksu ja joustava siima
Siiman luvattu / mitattu halkaisija: 0,74mm / 0,69mm.
Hinta: Noin 40–45 euroa

Vaikka Dohiku Level Racing Line on kohtalaisen uusi tuote, se tuntuu jo vanhanaikaiselta. Se on siimoista paksuin, ja siksi tuntuma etenkin keskimittaa pidemmällä heitoilla on huono. Siima roikkuu ja on pussilla, mikä heikentää tuntumaa. Positiivista on siiman muistittomuus, ja se että siima oikenee hyvin. Tehdasvalmisteiset silmukat ovat suurehkot, mutta ne kulkevat vaparenkaissa hyvin.

Hanak Superlight SLT 03 F

Väri: Vaalea oliivi/vihertävä beige
Indikaattori: Ei
Silmukat: 1 pienehkö silmukka
Ydin: Punottu
Siima: Tasapaksu ja joustamaton
Siiman mitattu halkaisija: 0,60mm
Hinta: Noin 55 euroa

Hanak Superlight SLT 03 F olisi hyvä siima, jos se tukisi heittämistä paremmin; siiman pinta on nimittäin tahmea, mikä haittaa heittämistä. Uitossa siima ei juurikaan laahaa tai ole pussilla, siima on muistiton ja oikenee heitossa hyvin. Myös

Ranskalaistekniikka pähkinänkuoressa

Ranskalaistekniikan kehittyminen juontaa juurensa 2000-luvun taitteen kilpaperhokalastukseen. Eri lähteiden mukaan tekniikan kehittivät joko ranskalaiset, belgialaiset tai espanjalaiset, joiden kisamenestyksen myötä ranskalaistekniikasta kiinnostuttiin laajemmin, ja sen maailmanvalloitus alkoi.

Välineet

Vapoina käytetään pieniluokkaisia (2–4) pehmeätöimisiä ja pituudeltaan ulottuvia 10–12-jalkaisia vapoja. Perhosiima ei heitossa varsinaisesti ohjaa perhoja vaan pikemminkin seuraa niitä. Heittokin muistuttaa enemmän vippausta kuin perinteistä takaheittoa.

Perhoina käytetään yleensä volframi- tai messinkikuulilla painotettuja nymfejä, joita setissä on tyypillisesti 1–3 kappaletta. Perukkeena käytetään ohutta 0,08–0,18 millimetrin monofili- tai fluorocarbon-siimaa.

Perukkeen tyvessä on yleensä monivärinen indikaattorisiima jonka paksuus on suhteessa perukkeen paksuuteen. Indikaattorisiima on yleensä hie- man paksumpaa kuin varsinainen peruke.

Tekniikka

Perhot heitetään ylävirtaan ja annetaan upota kalastussyvyyteen, samalla ohjataan korkealla kannatellun vavan avulla. Uitot ovat yleensä pidempiä kuin perinteissä larvastuksessa. Kalastaja seuraa indikaattorisiimaa ja tekee vastaiskun, mikäli havaitsee indikaattorissa poikkeavaa liikettä tai liikkumattomuutta.

Ohut ranskalaistekniikkaan suunniteltu perhosiima ei roiku löysänä sen enempää vavan ulkopuolella kuin vaparenkaiden välisäkään. Näin tuntuma perhoihin ja tärppiin on koko ajan hyvä.

Lyhyellä siimalla ja vavan kärjen läheltä roikkuvalla perukkeella voit helposti kalastaa perinteisellä larvastustekniikalla. Mikäli tarvitset ulottuvampaa ja herkempää kalastusta, teet pienen muutoksen perukkeeseen ja perhoihin ja voit kalastaa useiden metrien, jopa yli 10 metrin etäisyydeltä tehokkaasti.

Ranskalaistekniikkaan suunniteltu perhosiima on keveydessään ja tunnokkuudessaan niin hyvä, että moni aiemmin huomaamatta jäänyt tärppi tarttuu kiinni.

Oikeanlaiset välineet mahdollistavat tärppien huomaamisen.

tärpit tuntuvat hyvin. Tehdasvalmisteinen silmukka on pieni eikä töki vaparenkaissa.

Valmistajan kotisivujen mukaan siima on RIO:n valmistama.

Ikon Tactical Nymph Line +

Väri: Toisesta päästä fluorinvihreä ja toisesta päästä fluorinkeltainen.

Indikaattori: Ei

Silmukat: 2 hyvin pientä silmukkaa

Ydin: Punottu

Siima: Hiukan kartioituva ja joustamaton

Siiman luvattu / mitattu halkaisija: kärjestä 0,55mm / 0,60mm ja keskeltä 0,60mm / 0,62 mm.

Hinta: 55 euroa

Ikonin siima on nymfisiimojen ehdotonta eliittiä. Siiman kääntämällä kalastaja voi valita mieleisensä värin. Siima juoksee hyvin vaparenkaissa. Uitossa siima ei juurikaan laahaa tai ole pussilla, siima on muistiton ja oikenee heitossa hyvin. Myös tärpit välittyvät hyvin. Tehdasvalmisteiset silmukat ovat todella pienet eivätkä töki vaparenkaissa.

Snowbee HS Plus Nymph Line

Väri: Norsunluunvalkoinen

Indikaattori: 2 fluoro-oranssit indikaattorit. 200cm pitkät

Silmukat: 2 pientä silmukkaa

Ydin: Mono

Siima: Hiukan kartioituva ja hiukan joustava

Hinta: Noin 55 euroa

Huom! Siiman luvattu halkaisija / mitattu halkaisija on kärjestä 0,55mm / 0,50 mm ja keskeltä 0,60 mm / 0,57 mm. Testattu siima ei mittauksen perusteella ole kisoissa luvallinen siima.

Siima juoksee kohtalaisesti vaparenkaissa. Uitossa siima ei juurikaan laahaa tai ole pussilla. Siimassa on vahva muisti ja se menee helposti kiharalle, mutta oikenee vedettäessä. Siiman suorana ollessa tärpit tuntuvat hyvin. Tehdasvalmisteiset silmukat ovat todella pienet eivätkä töki vaparenkaissa.

Vision Ultra Light Nymph

Väri: Vaalea oliivi

Indikaattori: Ei

Silmukat: 2 pientä silmukkaa

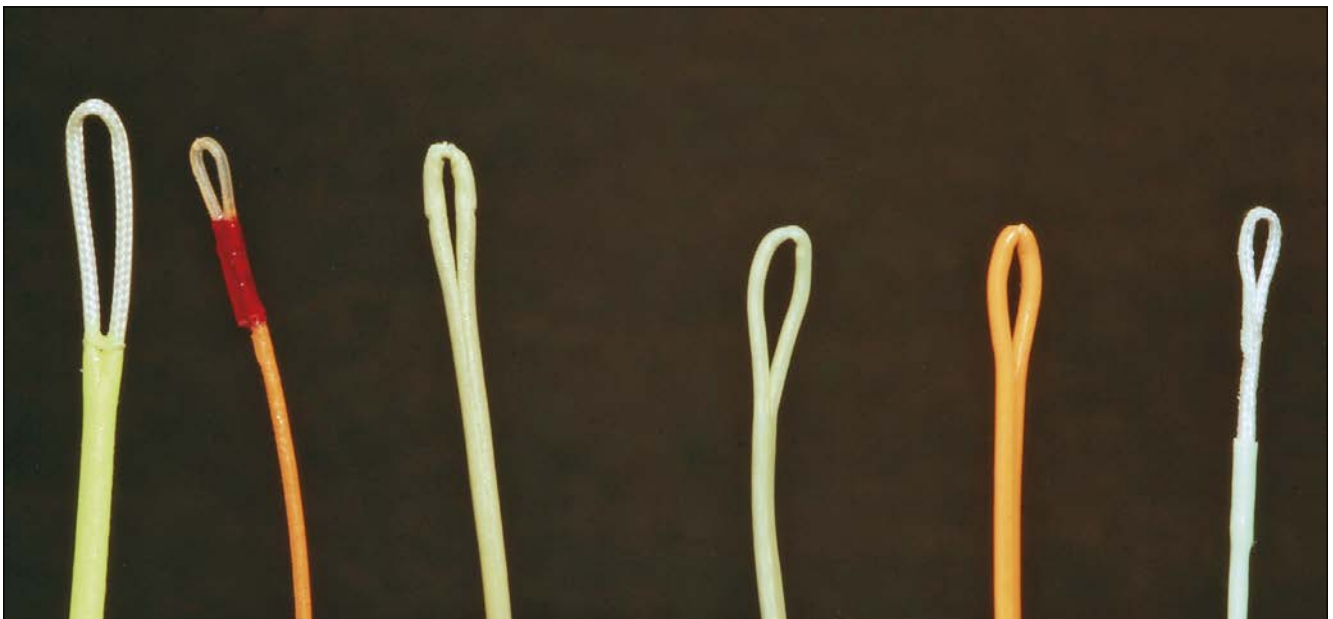
Ydin: Punottu

Siima: Tasapaksu ja joustamaton

Siiman luvattu / mitattu halkaisija: 0,58mm / 0,55mm.

Hinta: 49 euroa

Visionin siima on hyvä. Se soljuu kitkattomasti vaparenkaissa. Uitossa siima ei juurikaan laahaa tai ole pussilla. Siimassa ei ole muistia. Siiman suorana ollessa tärpit tuntuvat hyvin. Tehdasvalmisteiset silmukat ovat hyvälaatuiset eivätkä töki vaparenkaissa.

Siimanpäässä olevien lenkkien on soljuttava kitkattomasti vaparenkaissa.

Kevyempi haukiperho

– silmät kiinni ilman liimakypärää

Teksti ja kuvat: Lauri Pihl

Monien mielestä silmät tekevät perhon. Kaikkien mielestä silmät tekevät haukiperhon.

Haukiperhoihin on tapana tehdä pää erilaisista liimoista kuten epoksista, uv-liimasta tai kuumaliimasta. Näiden liimakypärien tärkein tehtävä on ollut kiinnittää kalaa tai ainakin kalastajaa houkuttelevat kookkaat silmät kiinni niin, etteivät ne jäisi heti ensimmäisen hauen suuhun.

Liimapäiden tekeminen vaatii hieman harjoittelua ja ottaa jonkin verran aikaa. Ikävänä puolena mainittakoon myös epoksin käry, joka tuskin on sitojan terveydelle ainakaan pidemmän päälle hyväksi. Pienikin liimapää tuo myös per-

hoon ylimääräistä painoa, joka paitsi hankaloittaa heittämistä tekee perhosta helposti nokkapainoisen.

Erityisesti kylmän veden aikaan matalissa vesissä kalastaessa olisi suotavaa, että perho vajoaisi erittäin hitaasti ja mielellään vaakatasossa kuin meritaimenperho ikään. Pienellä tuunauksella efekti on mahdollista saavuttaa myös koukkuun sidotuilla, silmällisillä perhoilla.

Pään viimeinen osuus tehdään tässä mallissa hienojakoisesta ja pohjavillaa sisältävästä materiaalista. Materiaaleiksi käyvät oivallisesti erilaiset dubbausmateriaalit kuten Ant-ron mutta vielä paremmin hieman pidempikuituiset karvat kuten Craft Fur, kettu, lammas tai vaikkapa Marabou. Silmät liimataan napakasti geelimäisellä pikaliimalla, ja perho on valmis katsomaan haukea silmästä silmään, useammin kuin kerran.

1 Jätä perhon päähän hieman enemmän tilaa, 5–8 millimetriä riittää. Kiinnitä muutamalla tiukalla langankierroksella perhon alapuolelle vajaan lyijykynän paksuinen nippu Craft Furia siten, pohjavillaa sisältävät tyvipäät osoittavat koukun mutkaa kohden. Levitä nippua hieman kyljille.

2 Kiinnitä muutamalla tiukalla langankierroksella perhon yläpuolelle noin lyijykynän paksuinen nippu Craft Furia samalla tavalla. Levitä nippua hieman kyljille.

3 Käännä Craft Furin kärjet taaksepäin ja lukitse ne hiusklipsuilla. Viimeistele pää piilosolmutyökälulla. Lopuksi langan voi varovaisesti lukita pikaliimalla. Älä kuitenkaan pyöritä lankaa Craft Furin päälle, vain sen eteen.

4 Laita tippa geelipikaliimaa siihen kohtaan, johon haluat silmän tulevan.

5 Lisää silmä geelipikaliimatipan päälle ja paina se tiukasti koukun runkoa vasten. Tee sama toiselle puolelle.

6 Avaa klipsut ja purista silmiä runkoa vasten.

Hiekkamaan Porsasharrit

Teksti: Jani Himanko

Kuvat: Jani Himanko, Santeri Kulmala

Ruotsin Lappi on kiistatta yksi maailman parhaista suurharjuspaikoista. Porsaskaliiberin purje-evät tulevat kalastajien päivä- ja yöuniin läpi pitkän pimeän, sohjoisen, kylmän, lopputtoman talven.

Norrbotnenin maakunnan alueella toimii paljon tunnettuja kalastusleirejä. Sen lisäksi seudulta löytyy paljon järviä, joita ei käytännössä löydetä, saati kalasteta koskaan – niitä paljon puhuttuja neitseellisiä kalavesiä. Parhaat harjuskohdeet löytyvät lähes poikkeuksetta Sandåslandetista, Ruotsin hiekkamaasta.

Mikäli yleisessä tiedossa olevat kalastuskohdeet eivät kiinnosta, turvallisin vaihtoehto on tukeutua luotettaviin paikallisiin.

lisosaajiin. Kesällä 2015 päätimme ensimmäistä kertaa olla selaamatta karttoja ja internetiä, kun etsimme omaa privaattikäytössä olevaa kalaparatiisia. Soitto tammikuussa Kallax Flyg-helikopterifirmaan oli avain, joka avasi ovet suurharjuspaikeiden rantaan.

Neuvottelin talvella Kallaxflygin **Nina Sarrin** kanssa, ja Nina ymmärsi tahtotilamme välittömästi. Ilmoitin vaatimattoman toiveen, että haluaisimme kalastaa vain ja ainoastaan suuria kaloja kaukana sivistyksestä. Aina parempi jos vesistöstä löytyisi pari eri kohdekalaa, ja saisimme olla siellä täysin yksin.

Lopullinen päätös paikasta tehtiin vasta Kurravaarassa, lentäjien jo käytyä alueilla tarkistamassa olosuhteet. Sovimme samalla lentäjien kanssa, että näistä paikoista ei liiemmin huudella.

Myös matkanjärjestäjät haluavat pitää osan paikoista todella pienen tai olemattoman kalastuspaineen alaisina, eivätkä näin edes vie joka kesä kalastajia kyseisille järville.

Lähtökuopissa Kurravaarassa

Heräsimme kesäiseen lauantaiaamuun ruotsalaisen toiveikkaina. Hätäinen aamupala Kiirunan Scandicissa ja Fordin nokka kohti Kurravaaraa, joka sijaitsee noin 15 kilometriä Kiirunasta. Kallax Flygin tukikohta, josta helikopterit lentävät tuntuureille, on helppo löytää, kunhan on ensin selvinnyt Kurravaaran kylälle.

Astuimme punaiseen pääarakennukseen ja syöksyimme saman tien Ninan työhuoneen suurten karttojen äärelle. Nina osoitti kartasta paikkoja ja kertoi tarinoita menneiltä vuosilta. Kaikki tuntuivat lupaavilta vesiltä. Arvoimme tovin eri vaihtoehtojen välillä, kesän säät kun olivat taas kerran olleet

Kesän saapussa pohjoiseen saapuu myös lauma verenimijöitä

Kun aurinko paahuttaa tunturissa, on UV- säteiltä syytä suojautua.

Kaikki mikä viedään erämaahan, otetaan lähtiessä mukaan. Tästäkään paikasta ei lähdön jälkeen löydä edes nuotiopaikkaa.

oikukkaita. Pyysin Ninaa osoittamaan varmimman paikan, joka jättimäiseltä Norrbottenin tunturialueen kartalta löytyi.

Itse pyrin bongaamaan kartalta vesistöjä, jotka mahdollisesti yhdistyisivät jokien kaltaisilla viivoilla kartalla. Huomasin kuitenkin nopeasti, että paikallinen tulkitsee karttaa huomattavasti vakuuttavammin kuin keskisuomalainen turisti. Pienen tuumailun jälkeen kohteeksemme valikoitui keskikokoinen tunturijärvi, perimätiedon mukaan yksi tunturialueen parhaista harjusvesistä.

Luvassa olisi siis niitä suuria harjuksia lähes koskemattomilla vesillä. Kalojen määrä saattaisi kuulemma yllättää nihkeydellään. Ei siis sitä tavallisista heitto ja kala -tyyppistä Ruotsin Lapin harjustykitystä. Se ei meitä masentanut, pikemminkin päinvastoin. Tunnettu faktahan on, että kalapopulaation kasvaessa turhan suurilukuisiksi kalojen keskikoko pienenee.

Jättiharjuksia kotijärveltä

Laskeuduimme vajaan tunnin lentämisen jälkeen kohtuullisen ilmeettömän näköisen järven rantaan. Mukaan saimme vain välttämättömimmät tavarat eli teltan, juomat, kalavehkeet ja ruuat. Loput varusteista saapuisivat jälkilähetystenä jossakin vaiheessa aamupäivän aikana.

Kotijärvemme sijaitsee kartalta katsottuna lupauksia herättävästi kolmen virtakohdan keskellä. Paikan päällä nämä virtakohdat tosin osoittautuvat sangen mitättömiksi puropahaksiksi. Uskon silti, että niillä on oma positiivinen vaikutuksensa järven elinvoimaiseen harjuskantaan. Järvi on hiekkapohjainen ja paikoitellen suhteellisen syvänoloinen, siis varsin herkullinen lätäkkö keskellä hiekkamaata kuten paikalliset näitä seutuja kutsuvat.

Teltan noustua sopivan matkan päähän järven rannasta oli kungfu-Santerin vapa jo komealla kaarella. Puolimetrinen harjus oli hermostunut ylitseen porskuttavaan sopuliperhoon.

Muut vielä kasailivat vapojaan, kun Santeri jo huutaa ja hihkuu kaveria kuvaamaan. Olimme sopineet, että toisen saa pyytää kuvaamaan vain siinä tapauksessa, mikäli ennätykset ovat vaarassa paukkua. Ennätyskaliiperin harjus siis.

Heti ensimmäisillä heitoilla **Halosen Mikon** sitoma Sopuli todisti tehokkuutensa, ja Santerin reissu oli pelastettu tuolla lähes puolitoistakiloisella purje-evällä. Sama tahti jatkui koko loppupäivän. Ylämaan Pajero, Sopuli ja Klinkhåmerit niittivät kotijärvellämme satoa siihen tahtiin, että herkempää alkoi jo hirvittää.

Nähtiinpä lopulta sellainenkin tilanne, jossa kaksi iloista perhokalastajaa väsyttelä vierekkäin noin kuusikymmentäsenttisiä harjuksia appiukon pommitettua Vibraxillaan samalla paikalla tyhjää toista tuntia. Välillä menee onneksi niinkin päin, eikä aina soi se sama vanha Appiukon lippalaulu tunturissa.

Kalastuksellisesti päivät seurasivat toisiaan samalla kaavalla ja kohtasimme liikoja ponnistelematta aivan järjettömän kokoisia harjuksia. Aurinko paistoi pilvettömältä taivaalta ja elämä hymyili.

Pientä patikointia

Kolmantena päivänä päätimme vuodattaa matkan ensimmäiset hikikarpalot ja suunnata läheiselle järvelle, jonne tulisi taitaaltaa noin kaksi tuntia tunturin reunaan myöten.

Paikalle päästyämme löysimme itsemme tuulen vastapuolelta, mikä ei tehnyt kalastuksestamme yhtään helpompaa. Tähän saakka olimme saaneet viettää tunturilomaamme täysin tyynessä kelissä, ja epäusko hiipi ryhmämme mieliin.

Tommi ja Kari-appi jäivät järven itälaitaan kylvämään Vibraxeejaan ja me kungfu-Santerin kanssa lähdimme kohti kartalla näkyvää viivaa. Viiva paljastui tunnin räppimisen jälkeen noin metrin levyiseksi puroksi, jossa oli syvimmillään vettä noin puoli metriä.

Santeri sai kuitenkin puron suusta tinselillään reilun kiloisen kalan. Kun kala osoittautui haueksi, kamelin selkä katkesi. Alkoi pitkä, hikinen ja hiljainen vaellus kohti leiriä. Matkan aikana kantamuksemme kevenivät jonkin verran, minkä seurauksena alkoi pieni tunturikaronkka ottaa niskalenkin vaeltajista.

Illanvieton yhteydessä Santeri kourutti aivan telttamme kupeesta hylkeen kokoisen harjuksen, minkä jälkeen yhteisellä päätöksellä kelattiin siimat sisään. Siinä oli tarpeeksi draamatiikkaa sille illalle.

Kotia kohti

Kopteri laskeutui arveluani nopeammin pakattujen tavaroidemme tuntumaan. Vielä vapaani kasatessa arvuuttelimme, tarvitsemeko paluumatkaa varten kaksi reissua. Tuuli- ja keliolosuhteet eivät tällä kertaa olleet puolellamme, ja kokeneen oloinen pilottimme selvitti juurta jaksuen lastin ylipainoon liittyvät riskit.

Lastasimme kopterin huolellisesti mestarin ohjeiden mukaisesti ja saimme kuin saammekin tavarat mukaan yhdellä kertaa – olimmehan saaneet syötyä ja juotua kaikki mukaan raahtatut painoa lisäävät varannot.

Nousteessamme pilotti vielä näytti mittaristosta yksityiskohdaisemmin koneen suorituskyvyn rajoja, ja ymmärsin, että tulo matkan kaksi reissua olivat täysin perusteltuja.

Perillä Kurravaarassa Nina muistuttaa vaihtolovelvollisuudestamme koskien yksityiskohtaisempaa informaatiota edellisten päivien sijainnistamme.

Norrbotenin erämaan koskemattomat vedet halutaan edelleen pitää mahdollisimman hyvässä kunnossa ja järkevällä käytöllä, eristämättä niitä kuitenkaan lopullisesti satunnaisilta kalastusmatkajilta ja vaeltajilta.

Kiloluokan harjuksen ovat hiekkamaassa varsin arkipäiväisiä perhokalastajan saaliita.

Infoa

Pohjois-Ruotsissa toimii useampikin helikopterifirma, joista Kallax Flyg on suurin. Yhtiö lentää Pohjoisessa seitsemästä eri tukikohdasta, muun muassa Kurravaarasta, Nikkaluokasta, Abiskosta ja Altalta.

Nina Sarrin kanssa kannattaa neuvotella omista matkatoiveista. Luonnollisesti yhtiö lentää myös asiakkaiden toivomiin kohteisiin, jos ja kun ne osaa kartalta osoittaa.

www.kallaxflyg.se | nina@kallaxflyg.se
+46 (0) 980 81 000

Vilppulankoski

Ilmeikäs jokamiesluokan koskikohde

Teksti ja kuvat: Pietari Sipponen

Vilppulan kylän tuntumassa kuohuva Vilppulankoski tarjoaa parhaimmillaan laadukasta perhokalastusta kohtuuhintaan. Pilkkukylkien lisäksi koskialueelta voi tavoittaa vaikkapa useampikiloisen toutaimen tai kuhan.

Mänttä-Vilppulassa sijaitseva Vilppulankoski on noin 300 metrin mittainen keskikokoinen koskikohde Keuruselän ja Ruoveden Paloselän välissä. Koskella on leveyttä noin 50 metriä, ja se virtaa kahdessa eri uomassa, rännimäisessä myllyuomassa sekä luonnontilaisemmassa pohjoisuomassa. Uomat jakaa niiden välillä sijaitseva kosken

keskisaareke. Kosken keskivaiheilla sen ylittävät maantiesilta ja rautatiesilta.

Vilppulankoski on sijainniltaan hyvin keskisuomalaisten ja pirkanmaalaisten perhomiesten tavoitettavissa, esimerkiksi Jyväskylästä tai Tampereelta hurauttaa koskelle kalaan reilussa tunnissa. Vesi on humuksen värjäämää, mutta kuitenkin kohtuullisen selkeää. Koskella on huomioitu myös liikuntarajoitteiset kalamiehet ja kosken ylä- sekä alaosaan on rakennettu heittolaiturit, joilta kalastus onnistuu myös pyörätuolista.

Edulliset luvat ja kova kalastuspaine

Vilppulankoski on edullinen koskikohde, vuorokausilupa maksaa 15 euroa ja kolmen vuorokauden luvan saa lunastettua 30 eurolla. Edullinen lupahinta ja kiintiöimättömyys näkyvät myös kosken kalastuspaineessa. Varsinkin viikonloppuisin sekä kesäisin myös arki-iltoina kalastajia on usein runsaasti.

Kalat ovat kovan kalastuspaineen aikana usein vaikeita koututtavia. Omaa rauhaa hakevien kannattaakin ajoittaa kalastus aikaiseen aamuun, jolloin koski on usein saanut rauhoitua hetken aikaa, eikä muita kalamiehiä normaalisti ole paikalla paljoa. Valitettavasti kosken sääntöihin ei ole vielä asetettu väkäsöttömien koukkujen käyttöpakkoa. Ja kun kalastuspaineen on kova, ovat taimenten suupielet välillä kurjassa kunnossa.

Pyyntikokoista taimenta ei enää istuteta

Vilppulankosken pääasiallisena istutuskalana toimii nykyään kirjolohi. Kirjolohet viihtyvät parhaiten kosken niska-alueella ja lopuliu'ussa sekä myllyuoman rauhallisemmassa virrassa.

Kosken kuohuissa kalastava perhomies saa kuitenkin saaliikseen useimmiten taimenia. Koskeen ei nykyään istuteta pyyntikokoista taimenta, mutta läheisten vesistöjen istutuk-

Iskupisteellä varustetut larvat ovat varmoja ottiperhoja Vilppulan taimenille.

Maantiesillan alapuolista koskimaisemaa.

set ruokkivat kosken taimenkantaa. Eväleikattuja taimenia saadaan ajoittain runsaasti saaliksi.

Myös taimenen luonnonkutu onnistuu Vilppulankoskessa, koskesta onkin mahdollista tavoittaa myös komeita rasvaevällisiä taimenia. Ainakin parina viime kesänä 70 sentin rajaa on häytytelty muutamaan otteeseen.

Vilppulankosken taimenen elinolosuhteita on viime vuosina kehitetty aktiivisesti koskea kunnostamalla ja kutusraikkoja luomalla. Taimenia on myös merkattu, ja kantaa seurataan. Rasvaevällinen taimen on muun eteläisen Suomen tapaan rauhoitettu, ja eväleikatun taimenen alamitta on 60 senttiä. Harjus oli Vilppulankoskessa aikanaan yleinen saalislaji, mutta nykyään niitä tapaa koskessa harvemmin. Jatkossa koskella on tarkoitus panostaa jälleen harjusten poikasistutukseen.

Lohikalojen seurana Vilppulankoskella elelee varsin monipuolinen kalalajisto. Keväällä kosken loppuliu'usta ja myllyuomasta voi tavoittaa komeita toutaimia. Toukokuun alku on ollut perinteisesti parasta aikaa toutainten kalastukseen. Kesäöiden hämärtyessä puolestaan kuhat nousevat syönnökselle kosken loppuliukuun, ja niiden kalastus onkin Vilppulankoskella varsin suosittua.

Toinen kosken alaosissa kesäöinä parvissa ruokaileva kalalaji on säyne. Loppuliu'un reunoilla käy välillä öisin melkoinen lätinä, kun kiloiset säyneet syövät kuoriutuvia pupia. Kosken hitaammilta virta-alueilta on myös mahdollista tavoittaa kookkaita haukia ja ahvenia. Esimerkkinä näistä veljeni viime vuonna myllyuoman yläosista saama yli kiloinen ahven.

Kosken niska-alue on hyvää kirjolohipaikkaa

Vilppulankoski alkaa leveällä ja rauhallisesti virtaavalla niska-alueella, jonka kivien edustat ovat hyviä kirjolohipaikkoja. Niskan alaosassa keskisaareke jakaa kosken kahteen uomaan, myllyuomaan sekä luonnontilaisempaan pohjoisuomaan. Myllyuoman yläosa on tasaista ja rauhallista virtaa, mutta pohjoisuomassa varsinainen koski alkaa heti saarekkeen yläpäästä. Kosken niskan pohjoisrannalla sijaitsee myös nuotiopaikka grillikatoksineen.

Rauhallisesti virtaava niska-alue ja myllyuoman yläosa ovat kesällä pääosin kirjolohipaikkoja. Toki kylmän veden aikaan täältä tavoittaa hyvin myös taimenia, kesällä perhomiehen saatua yllättää vaikkapa kookas ahven.

Siltojen ympäristössä on useita ottipaikkoja

Pohjoisuoman koski alkaa kovavirtaisena heti saarekkeen yläosan kohdilta. Näillä kohdilla kosken pohjoisrannalla sijaitsee myös kosken ylempi heittolaituri, joka ylettyy aina maantiesillalle saakka. Uoma virtaa saarekkeiden kohdalla kohtuullisen kapeana sisältäen useita houkuttelevia peilejä ja kiventakusia.

Muutama kymmenen metriä niskän alapuolella kosken ylittää rautatiesilta ja pian sen jälkeen maantiesilta. Siltojen ympäristössä on pohjoisuoman puolella useita herkullisia kalapaikkoja, joissa majoilee myös kookkaampia pilkkukylkiä.

Siinä missä myllyuomasta purkautuu vettä pääuomaan rautatiesillan yläpuolella, pitää yleensä kortteeria kookas asentokala. Sen alapuolinen kovan virran reuna, jonka kyljessä on viime vuosina retkottanut kaatunut koivu, on niin ikään ravaan kalan paikka.

Myllyuoman puolella virta jatkuu tasaisena aina rautatiesillan asti, jonka jälkeen uoma muuttuu kovavirtaiseksi ränniksi.

Uomat yhtyvät kosken alaosassa

Maantiesillan jälkeen pohjoisuoman koski jatkuu hetken kiihkeävirtaisena. Täälläkin on useita hyviä peilejä ja kiventakusia, erityisesti maantiesillan keskikylän alapuolinen peili on

kopaisemisen arvoinen. Keskisaarekkeen alaosassa uomat yhtyvät. Täällä myös myllyuoma raju ränni rauhoittuu tasaisemmaksi virraksi. Uomien yhtymäkohdassa on myllyuoman puolella montun reuna, josta olen tavoittanut erityisesti kirjolohia. Myllyuoman alaosa on ollut keväisin kosken parhaita toutainpaikkoja.

Uomien yhtymäkohdan jälkeen virtaama hieman rauhoittuu kosken alaosassa ennen loppuliukua. Kosken alaosan pohjoisrannalla sijaitsee toinen heittolaituri. Etelärannalla loppuliun tuntumassa on puolestaan tulipaikka, jossa on kesäisin hyvä päivystää makkaraa paistellen ja loppuliun tapahtumia tarkkaillen.

Loppuliukua streamereilla

Kosken loppuliuku on mahdollista kalastaa molemmilta rannoilta. Kuten aiemmin jo mainittua, niin loppuliukua asuttaa monipuolinen lajikirjo, mikä antaa lisämaustetta kalastukseen. Loppuliusta perhoon tarttuva kiloluokan kala saattaa olla hauki, kuha, taimen, kirjolohi, säyne, ahven tai vaikkapa toutain.

Kesäisinä loppuliukua kannattaa heittää streamereilla, kun petokalat saapuvat sinne syömään pikkukalaa. Pohjoisrannan virranreunoissa on myös ajoittain hyviä pupakuoriutumisia. Kosken alapuolella pohjoisrannalla sijaitsee leirintäalue ja Sata-

Kaikkia kirjolohi-istukkaita ei kalasteta heti pois, koskessa asustaa myös vanhempia hoikkia kirjolohia.

Kosken alaosissa on kesäisin runsaasti säyneitä, jotka ruokailevat ahkerasti varsinkin öisin.

man ravintola Isabella, josta saa ostettua myös kosken kalastusluvat.

Talvikalastuskin voi olla tuottoisaa

Vilppulankoskella on mahdollista kalastaa koko avovesikauden ajan lukuun ottamatta syyskuun alusta marraskuun loppuun asti kestävää lakisäateistä taimenen rauhoitusaikaa. Koko koskialueelle on nykyään asetettu taimenen luontaisen kudun onnistumista edesauttamiseksi kahluukiello aikavälille 1.12.–31.5., mikä tulee muistaa talvi- ja kevätkalastuksessa.

Vilppulankoski on varsin suosittu ja saalisvarma talvikalastuspaikka. Kylmän veden aikaan kalastus kannattaa keskittää kosken niska-alueelle, myllyuoman yläpäähän sekä loppuliu'un tuntumaan. Usein koskelle istutetaan vielä yksi erä kirjolohta rauhoituksen loputtua, joten talvikalastajien perhoihin tarttuu muitakin eväkkäitä kuin kuturasituksesta toipuvia taimenia.

Streamerilla ulottuu kaus

Kevään myötä kosken vesi nousee usein tulvakorkeuteen ja perholla kalastaminen voi tuntua hieman hankalalta. Tämä on

kuitenkin hyvää aikaa kokeilla toutaimen kalastusta, ja myös taimenet alkavat siirtyä pikkuhiljaa kovempaan virtaan.

Luonnollisesti kevät aikaan streamerit toimivat hyvin varsinkin taimenille ja totta kai toutaimille, kun samalla ensimmäiset pikkukalat alkavat nousta koskialueelle. Kahluukiellon aikana perhokalastaja yltää myös paremmin haravoimaan potentiaaliset ottipaikat streamerilla kuin esimerkiksi larvoilla rannalta neppaillen.

Kesällä kalastus on parhaimmillaan

Kevättulvien laskettua ja kahluukiellon päätyttyä koskella alkaa kesäkuun puolella paras sesonkiaika. Taimenia tavoittaa koskikuohuista, kirjolohta pääosin hieman rauhallisemmassa virrasta, ja loppuliu'usta voi perhoon tarttua kookkaita kuhia, ahvenia, haukia ja säyneitä.

Kevättulvien laskettua myös kosken keskisaarekkeeseen pääsee kahlaamaan, mikä parantaa selvästi mahdollisuuksia kalastaa kosken potentiaaliset ottipaikat tarkasti läpi. Parhaat kahluureitit keskisaarekkeeseen menevät niskalta suoraan saarekkeen yläreunaa kohti kahlaten tai kosken alaosasta alemman heittolaiturin yläosasta saarekkeen alaosaan suunaten.

Matalammalla vedellä myös maantiesillan yläpuolelta pääsee kahlaamaan kohtuullisen vaivattomasti keskisaarekkeeseen. Kesäkuukausina Vilppulankosken kalastus on parhaimmillaan, mikä näkyy myös koskella vierailevien kalamiesten määrässä. Koskella ei kannata olettaakaan pääsevänsä kalastamaan omassa rauhassa.

Kalamiesten on myös syytä muistaa muut kanssakalastajat. Samaan paikkaan ei ole suotavaa jäädä seisomaan betonijaloin eikä siirtyä kalastamaan suoraan toisen kalastajan eteen.

Perhot ja kalastustekniikat

Vilppulankosken ottiperhot eivät juurikaan eroa muista Keski-Suomen alueen koskien peruserhoista. Pikkukalan nousun aikaan streamerit toimivat hyvin, loppukevällä ja alkukesästä salakkajäljitelmät ja myöhemmin erityisesti ahvenstreamerit.

Kosken alaosa kalastettaessa kannattaa kokeilla isoja tinseleitä, joihin ottavat lohikalojen lisäksi hanakasti myös kosken muut petokalal.

Vesiperhoset ovat kosken hyönteisfaunan pääosassa. Kesäöinä perhorasiaan kannattaa varata pupakuoriutumisten varalta pintapupia, muuten pohjan tuntumassa uitetut larvasidokset ovat varmoja valintoja kosken monttuihin. Erilaiset jäniksenkarva- ja fasaanirunkoiset perusnymfit ovat myös Vilppulankosken kalojen mieleen. Mikäli kalastajan luonto antaa periksi uittaa matomaisia Squirmy Wormeja, niin ne maistuvat hyvin sekä kosken taimenille että kirjolohille.

Yleisesti ottaen nymfikalastus pitkällä perukkeella ja painotetuilla nymfeillä sekä larvoilla on usein varmin tapa saada säpinää siiman päähän. Tosin varsinkin loppukeväästä taimenetkin ottavat ajoittain selvästi paremmin streamereihin kuin nymfeihin ja larvoihin, joten yhteen kalastustapaan ei kannata jumiutua.

Kirjolohta tavoittelevien on syytä varata luonnollisesti myös erilaisia leechejä rasioihin. Leechit ja streamerit toimivat hyvin myös talvikalastuksessa hitaasti pohjan tuntumassa uitettuina. Koskella on tosin varsinkin rauhoituksen jälkeen kohtuullisen kova kalastuspaine. Omien kokemusteni mukaan kalat ovat nähneet rauhoituksen jälkeisinä viikkoina niin paljon erilaisia leechejä, vaappuja ja streamereita, että niin kirjolohet kuin taimenetkin ottavat välillä selkeästi paremmin kohoindikaattorin alla uitettuihin painotettuihin pikkuperhoihin.

Loppuliu'un tuntumassa sijaitsevalla kosken toisella tulipaikalla voi kääristää makkaraa ja seurailia samalla pikkukala-ajoa.

Vilppulankoski info

Kalastusluvut: 15 € / vrk tai 30 € / 3 vrk. Alle 15-vuoti-
aat saavat kalastaa luvan ostaneen mukana ja valvon-
nassa ilman maksua. Lupia myydään kosken alapuo-
len satamassa sijaitsevassa ravintola Isabellassa. Luvat
voi myös maksaa suoraan pankkitilille, tarkemmat oh-
jeet löytyvät kosken kotisivuilta www.vilppulankoski.fi

Kalastuskausi: 1.12.-31.8. Koskialueella on kahluu-
kielto 1.12.-31.5.

Alamitat: Rasvaeväleikattu taimen 60cm, rasvaeväl-
linen taimen rauhoitettu, harjus 35cm, kuha 42 cm.

Saaliskiintiö: 2 lohikalaa / vrk

Vilppulankosken niskaa ja yläosaa. Vasemmalla ylempi heittolaituri, joka mahdollistaa kalastuksen myös liikuntarajoitteisille.

Kahlittu viljelyseudun mahtivirta

– Loimijoki on yhä toutaimen joki

Teksti ja kuvat: Aki Janattuinen

Kokemäenjoen suurin sivujoki Loimijoki ei paistattele otsikoissa. Kolmen maakunnan alueelta vetensä keräävällä joella on synkää lähihistoriastaan huolimatta tarjottavaa seikkailunhaluiselle perhokalastajalle. Etenkin jos toutain kiinnostaa. Ja miksi ei kiinnostaisi!

Loimijoki polveilee 114 kilometrin matkan Tammelan Pyhäjärvestä ennen laskemistaan Kokemäenjokeen. Kanta-Hämeestä alkunsa saava virta kulkee Varsinais-Suomen kautta Satakunnan puolelle. Matkallaan vesi virtaa Tammelan, Forssan, Jokioisten, Ypäjän, Loimaan ja Huittisten halki.

Joen valuma-alueen koko miltei viisinkertaistuu matkan varrella. Sen laskiessa Kokemäenjokeen valuma-alueen pinta-ala on 3 138 neliökilometriä, lähes kaksi kertaa Vantaanjoen ja yli kolme ja puoli kertaa Aurajoen vesistön kokoinen.

Muiden suurten jokien tapaan myös Loimijoki saa osansa laajan valuma-alueen ihmistoiminnasta. Hajakuormituksen ohella jokea kuormittavat myös yhdyskuntien jätevedet. Joen vesi on runsasravinteista ja savisameaa. Se ei kirkastu pidempenkään kuivien jaksojen aikana, vaikka näkösyvyys kasvaaikin selvästi.

Aiempina vuosikymmeninä pahoin saastunut joki oli ajoittain uimakiellossa ja kalakuolemat olivat tavanomaisia. Loimijoen tila on kuitenkin vähitellen kohentunut. Tänä vuonna avatun Forssan uuden jätevedenpuhdistamon toivotaan parantavan tilannetta entisestään.

Loimijokeen laskee lukuisia sivujokia, joista suurimpia ovat Forssan Kojjärvestä alkunsa saava ja Alastarolla Loimijokeen laskeva Kojon- eli Koenjoki sekä Huittisissa pääuomaan yhtyvä Punkalaitumenjoki.

Särkikalojen valtakuntaa

Joen kalasto on vahvasti särkikalavaltainen. Perhokalastajan kannalta mielenkiintoisimpia lajeja ovat suurikokoiseksi kas-

vavat petomaiset särkikalat: toutain, turpa ja säyne. Turpa on paikoin runsaslukuinen Loimijoessa ja sen sivujoissa. Toista kiloa painavat yksilöt ovat sangen arkipäiväisiä.

Kuhaa tavataan Loimijoessa koko sen pituudelta, mutta parhaat mahdollisuudet lajin pyyntiin tarjoutuvat joen ala- ja yläosalla. Joen alajuoksulla Huittisissa kuhaa saadaan saaliiksi Mommolankosken alapuoliselta jokiosuudelta, jonne kuhaa myös nousee Kokemäenjoesta.

Loimijoen yläjuoksulla Forssassa kuhasaaliit selittyvät ennen kaikkea sillä, että joki saa alkunsa Pyhäjärvestä, joka tunnetaan hyvänä kuhajärvenä. Muista lajeista etenkin hauki tarjoaa perhokalastajalle jokseenkin loputtomasti mahdollisuuksia koko joen matkalla.

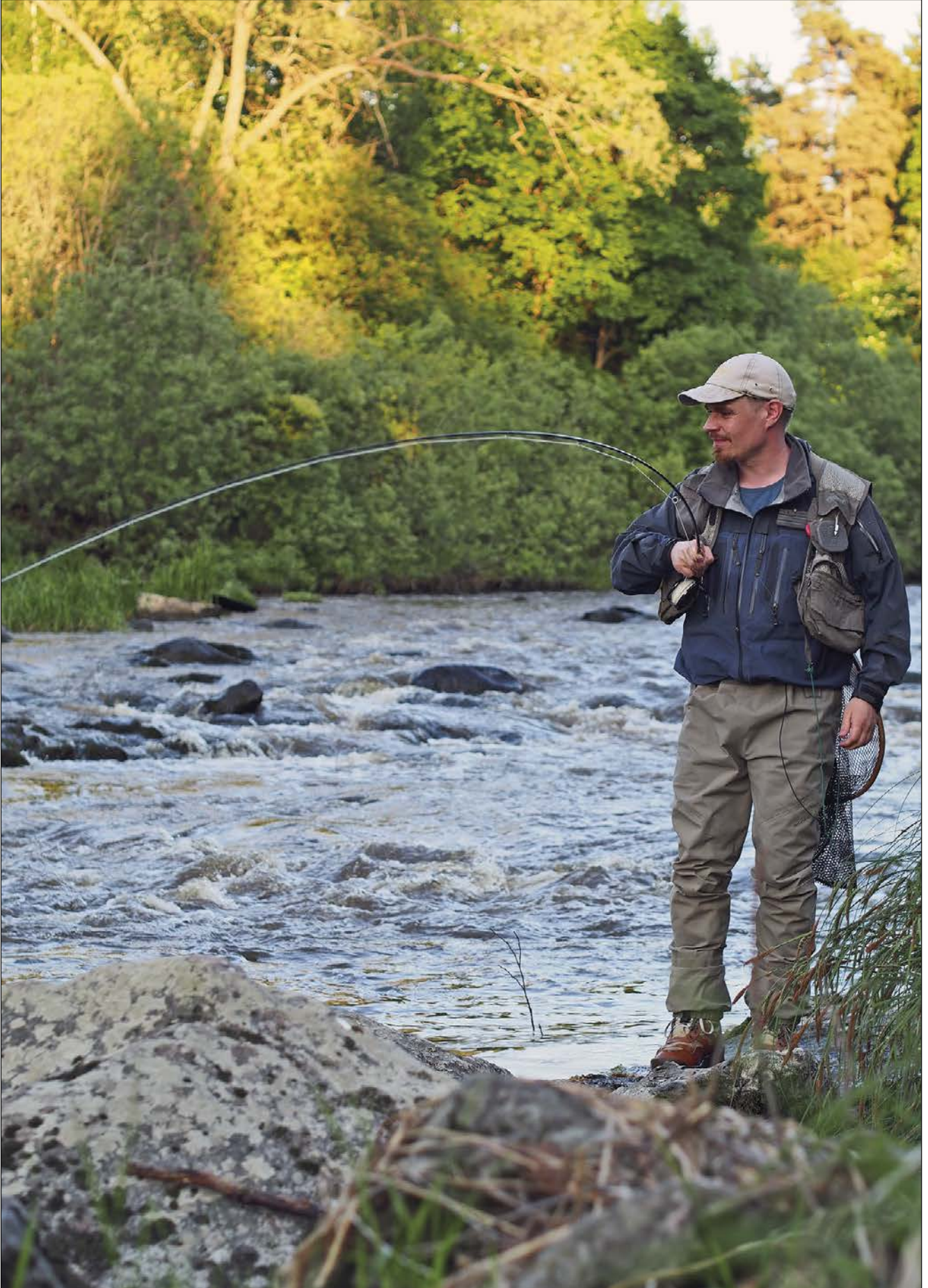
Loimijoen toutain lähestulkoon katosi

Vanhin kirjallinen maininta toutaimesta Suomessa on Huittisista. Laji mainitaan 1700-luvulta peräisin olevassa pitäjänkuvauksessa esiintyvänä Kokemäenjoessa ja Loimijoessa. Sittemmin toutain oli lähellä kuolla maastamme sukupuuttoon. 1980-luvun alussa käynnistettiin kiireen vilkkaa toimet lajin pelastamiseksi. Toutainemoja pyydettiin lypsettäväksi Kokemäenjoen vesistön viimeisiltä tunnetuilta kutupaikoilta, kuten Loimijoen alajuoksulta Härkälänkosken ja Mommolankosken alta.

Ensimmäisen kerran toutaimia istutettiin Loimijokeen syksyllä 1984, jolloin jokeen tuotiin Forssan, Jokioisten, Ypäjän ja Loimaan alueille pieni erä poikasia. Seuranneiden puolelta vuosikymmenen aikana Loimijokeen istutettiin useampi kymmenentuhatta toutaimen kesänvanhaa poikasta. Viimeiset istutukset tehtiin vuonna 2001.

Ennen istutusten aloittamista toutaimen luontaisen lisääntymisen todettiin lähestulkoon loppuneen Loimijoen padotuilla osuuksilla. Alueelta saatiin 1980-luvulla vuosittain enää vain muutamia yksilöitä.

Alkuperäisestä kannasta oli jäljellä vain vähän aikuisia yksilöitä Sallilan ja Vuolteen voimaloiden yläpuolisilla osilla. Toutain oli häviämässä sukupuuttoon joen padotulta keskijuoksulta. Loimaan yläpuolisella joenosalla ei ennen istutuksia ollut havaittu toutaimia moneen vuosikymmeneen.

Toutaimet nousevat myös jonkin matkaa koskea ylös. Niinpä kuohujakin kannattaa kalastaa.

Loimijoen turpakanta voi hyvin ja paksusti.

Nykyisin Loimijoesta on kahlitsematta vain noin 20 km osuus alajuoksulla. Patojen rakentaminen on pilkkonut entisen yhtenäisen toutainkannan lukuisiksi patojen välisiksi populaatioiksi.

Toutaimella on tulevaisuus Loimijoessa

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys on tutkinut viime vuosina vesistön toutainkantojen tilaa Hämeen ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten kalatalousyksiköiden rahoituksella. Selvitysten pääpaino on ollut Kulo- ja Rautaveden sekä Kokemäenjoen alueella, mutta tutkimusta on tehty vähäisessä määrin myös Loimijoen puolella.

Joen suvantoalueilla vedetyllä nuotalla on pyydetty toutaimen kesänvanhoja poikasista lajin lisääntymismenestyksen selvittämiseksi. Loimijoen puolella tehdyt pyynnit ovat keskittyneet joen alajuoksulle.

Loimijoen rakennetulla osalla toutainkannan nykytila tunnetaan edelleen puutteellisesti. Poikasnuottaukset ja kalastajien havainnot ovat kuitenkin osoittaneet, että toutaimen lisääntymistä tapahtuu nykyisin myös joen rakennetulla keskija yläjuoksulla lukuisista ratkaisemattomista ongelmista huolimatta.

Lopullista totuutta kannan tämänhetkisestä koosta on puutteellisen tiedon vuoksi mahdoton sanoa. Kalastajan näkökulmasta tilanne näyttää kuitenkin kohtuulliselta. Useimmilla Loimijoen virtapaikoilla esiintyy säännöllisesti toutaimia, paikoin runsaastikin.

Entinen lohijoki

Loimijoki on aikoinaan ollut merkittävä merellisten vaelluskalojen kuten lohen ja meritaimenen kutujoki. Vuonna 1939 Kokemäenjokeen valmistunut Harjavallan voimalaitos ja myöhemmin rakennettu Kolsin voimalaitos katkaisivat vaelluskalojen vuosituhantisen kutuvaelluksen.

Viime vuosina Loimijoen alajuoksun vapailla koskilla tehdyissä sähkökoekalastuksissa ei ole saatu havaintoja lohen tai taimenen poikasista, vaikka Loimijokeen on myös muutamaan otteeseen koeluontoisesti ylisiirretty kookkaita lohia. Nykyisin tyyppillisin lohikala on kirjolohi, jota istutetaan säännöllisesti useille eri jokiosuuksille.

Aivan kokonaan taimen ei ole hävinnyt Loimijoen alueelta. Erään pienen sivujoen lähdepitoisessa latvahaarassa on säilynyt heikko luonnonvarainen taimenkanta. Taimenta elää myös paikoin vesistöalueen latvoilla. Täysin mahdoton saalis

laji ei siis ole Loimijoessakaan – joskin joesta satunnaisesti saadut taimenet ovat todennäköisemmin peräisin jokeen silloin tällöin tehdyistä istutuksista. Aikoinaan on tehty myös joitakin puronierä- ja harjusistutuksia.

Mihin katosivat kosket?

Matkalla Pyhäjärvestä Kokemäenjokeen joen vesi tippuu noin 54 metriä. Loimijoessa on tietävästi ollut aikoinaan viitisentoista huomattavampaa koskijaksoa sekä lukematon määrä pienempiä koskia ja virta-alueita. Valtaosa joen koskialueista on kuitenkin perattu pois tai hukutettu patoaltaisiin.

Loimijoen koskien rakentaminen käynnistyi 1800-luvun jälkipuoliskolla. Valtaosa Loimijoen nykyisistä padoista rakennettiin kuitenkin vasta 1920- ja 1930-luvuilla. Padoista tuorein on vuonna 1956 valmistunut Vuolteen voimalaitos.

Loimijoessa on nykyisin kahdeksan uoman sulkevaa patoa, jotka ovat ylävirrasta alkaen Kuhalankoski, Vieremänkoski, Jokioistenkoski, Vesikoski, Hirvikoski, Vuolle, Sallila ja Rutava.

Loimijoen valuma-alueella on erittäin vähän järviä. Niiden tasaava vaikutus näkyy lähinnä vain joen yläjuoksulla. Vastaavasti peräti yli kolmasosa vesistön pinta-alasta on peltoa.

Kuva: Lauri Pihl

Loimijoen keskikokoaa edustava toutain.

Lämpimien vesien ahmatti

Toutainten ruokahalu herää keväällä kudun jälkeen veden lämpötilan noustessa 9–11 asteeseen. Varsinaisen sesongin voidaan katsoa käynnistyvän, kun veden lämpötila kohoaa pysyvästi 12–14 asteen tietämiin.

Vaikka toutain on kesälämpimillä aktiivinen ja liikkuu periaatteessa jatkuvasti, saattaa varsinainen saalistus keskittyä lyhyisiin aktiivisuusjaksoihin. Varsinkin aamuvarkaisella toutaimet ovat aktiivisesti ravinnonhaussa. Toinen selkeä syöntijakso osuu usein auringonlaskua edeltävään aikaan.

Pikkukalojen kauhu

Toutaimen saalistus perustuu pääasiassa sen näköaistiin. Saalistavan toutaimen on havaittu reagoivan saaliskalan liikkeisiin peräti 0,04 sekunnissa. Tyypillisesti toutain ui saalistaessaan pikkukalaparven alapuolella ja syöksyy sieltä yllättäen saaliin kimppuun. Hyökätessään se imaisee saaliin mahdollisimman syvälle hampaattomaan suuhunsa.

Toivo Lagom kuvaili vuonna 1960 Metsästys & Kalastus -lehdessä toutainta osuvasti ”ahneeksi pedoksi joka häikäilemättä syö kaikenlaisia vedessä asustavia eläimiä mitkä sen kurkusta alas mahtuvat”.

Suomessa toutaimen ruokavalio koostuu etenkin salakasta ja kuoreesta, Loimijoella lähinnä salakoista. Muista kaloista pienet särjet ja ahvenet sekä todennäköisesti muutkin särkikalat kuuluvat lajin ruokalistalle.

Suuresta suustaan huolimatta, kookkaidenkin toutainten saaliskalat ovat pieniä. Pääasiassa sormenmittaisia, maksimissaan reilun 12 sentin pituisia. Toutaimella ei ole varsinaista mahalaukkuja, joten se käyttää ravinnokseen pieniä ja nopeasti sulavia pikkukaloja. Ennen nielemistä se möyhentää saaliin nielukaarensa hampailla, joiden väliin kalojen on mahduttava.

Tämän ansiosta se kykenee sulattamaan ravintoa nopeammin kuin muut petokalat, jotka nielevät saaliinsa kokonaisina. Lajin ruokailutehokkuus mahdollistaakin nopean kasvun lyhyestä kasvukaudesta huolimatta.

Kalat löydetävä

Suuremmissa vesistöissä toutaimet ilmestyvät salaperäisesti syönnösalueille, mellastavat siellä aikansa ja katoavat jäljettömiin, ja sama ilmiö on havaittavissa Loimijoen alaosan Kokemäenjokeen yhteydessä olevilla koskilla. Keski- ja yläosilla kalojen elinpiiri on pienempi, joten ne myös tavoittaa suuremmalla todennäköisyydellä virtojen vaihtuspiiristä.

Vaikka toutaimen kotivesissä näkösyvyys ei aina ole kaksinen, on laji ajoittain yllättävän arka. Varsinkin peilipinta-alueilla on yleensä tuloksekkaampaa tarjota perhoa säästeliäästi havaituille yksilöille tai niiden oletetuille reiteille kuin yrittää haravoida aluetta sokkona.

Luvat

Kokemäenjoen-Loimijoen yhtenäislupa-alue (jokisuulta Loimaalle) 5 euroa vuosi vuonna 2016. Luvanmyynti muun muassa Hong Kong Loimaa Oy, Kesport Huittinen.

Kuhalan- ja Vieremänkosken vapakalastusalueiden hinnat 50 euroa vuosi, 10 euroa vuorokausi vuonna 2016. Luvanmyynti muun muassa Neste Forssa, Saksankatu 2. Alaosa myös kalakortti.com

Jokioistenkosken alapuolinen suvanto on toutainten valtakuntaa.

Härkälänkoski. Vanhakosken Natura-alueella maisemat ovat idyllisiä verrattuna yläjuoksun koskiin.

Turhan yleinen näky Loimijoella. Vesikoski on muutenkin pikemminkin kirjolohien valtakuntaa.

Joen virtaamavaihtelut ovatkin poikkeuksellisen suuria. Joen alajuoksulla mitatun pidempiaikaisen keskialivirtaaman ja keskiyli-virtaaman ero on noin 75-kertainen. Tehokkaasti ojitetulla ja muokatulla vähäjärvisellä valuma-alueella saderintama tietää äkillistä virtaaman kasvua ja veden samentumista.

Etenkin Loimijoen keskijuoksun vesivoimalaitokset harjoittavat haitallista lyhytaikaisäännöstelyä, joka myös vaikuttaa näiden vaikutusalueella joen virtaamaan ja vedenpinnan tasoon. Suuremmassa kuvassa joen virtaaman määrittävät kuitenkin sääolot, sillä voimalaitosten patoaltaiden säännöstelytilavuus on suhteessa vähäinen.

Keskijuoksulla niukasti vapaita koskia

Loimijoen yläjuoksun vähäiset kosket on käytännössä kokonaan rakennettu. Keskijuoksulla Loimaan alueella on jäljellä muutamia pieniä koskia: Nopolkoski, osin padottu muita massiivisempi Hirvikoski ja Taalikankoski.

Seuraavat varsinaiset kosket löytyvät vasta Huittisten puolelta Rutavan padon ja Kokemäenjoen väliseltä Loimijoen rakentamattomalta alajuoksulta. Näiden välillä on muutamia vähäpätöisiä perattuja virtakapeikkoja, joissa virtaus riippuu pitkälti voimalaitosten kulloisistakin juoksutuksista.

Loimijoen alajuoksulla Huittisissa on noin kolmen kilometrin matkalla lähes kilometrin verran koskea. Alueen seitsemässä koskessa vesi putoaa yhteensä yli 10 metriä. Kosket ovat ylävirrasta lueteltuina Loiman-, Sillan-, Korkea-, Opiston-, Maurialan-, Mommolan- ja Härkälänkoski

Alueen koskille on laadittu kunnostussuunnitelmat, jotka tähtäävät toutaimen, taimenen ja lohen lisääntymismahdollisuuksien parantamiseen. Koskien kunnostamisen yhteydessä on tarkoitus purkaa Mommolankosken vanha patorakenne, joka nykyisellään on huomattava este Kokemäenjoen puolelta Loimijokeen kudulle nouseville toutaimille.

Natura suojelee alajuoksun koskia

Loimijoen alajuoksun noin 7,5 kilometrin pituinen jokiosuus rantoineen sisältyy Vanhakosken Natura-alueeseen. Kyseiselle Pappilankarin ja Korkeakosken väliselle jokiosuudelle sijoittuvat myös varsin luonnontilaisena säilyneet Loimijoen tärkeimmät toutaimen kutukosket.

Yksi alueen keskeisiä suojeluperusteita on, että alajuoksullaan Loimijoki on ainoita Etelä-Suomen suurehkoja jokia, jossa joen luontaista tulvimista ei ole vielä oleellisesti muutettu. Toutaimen ohella moni muukin alueen luontotyypeistä ja lajeista on riippuvaisia tulvavaikutuksesta.

Valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvalla Vanhakosken alueella joenvarsiluontoon voi tutustua reilun kilometrin mittaista luontopolkua pitkin. Alueen nimi on peräisin vanhasta joenuomasta, joka jäi kuiville, kun Loimijoki uursi itselleen uuden uoman Maurialankoskelta Härkälänkoskelle vuonna 1799 tapahtuneen maanvyöryn seurauksena. Vanha soistunut jokiuoma sijaitsee nykyisen Loimijoen uoman itäpuolella.

Askelmerkit Loimijoen toutainjahtiin

Loimijoen toutaimet eivät ole mitään jättiläisiä, kolmikiloista voi hyvällä syyllä pitää kehukalana, neljäkiloista erityistapauksena. Sen minkä kalat koossa häviävät, ne onneksi aggressiivisuudessa voittavat. Kalat ruokailevat aktiivisesti salakoilla ja loiskauttavat hanakasti pintastreamereihin.

Oma kalastukseni on keskittynyt joen alaosille, Huittisten ja Loimaan alueelle, mihin lupa maksoi vuonna 2016 viisi euroa kausi. Ylä- ja keskiosilta kalan kyllä löytää siinä missä alempaakin. Esimerkiksi Vieremän- ja Kuhalan-koskella kirjolohi-istutukset kuitenkin häiritsevät toutaimenkalastusta, ja lupakin on sitä myöten kalliimpi, 50 euroa kausi.

Välissä on myös pitkiä alueita, jotka ovat periaatteessa kalastettavissa kalastuksenhoitomaksulla. Loimijoki on nykyään luokiteltu vaelluskalapitoiseksi vesistöksi, joten näiden joenosien virtapaikoilla kalastamiseen tarvitaan vesialueen omistajan myöntämä lupa. Alueilla ei välttämättä ole järjestäytyneitä osakaskuntia, ja kalaan mieltävään on syytä olla yhteydessä vaikkapa sen kunnan ympäristösihteeriin, jonka alueelle aikoo kalaan. Niin ikään on muistettava, että kalastus on kielletty 100 metriä vesistön sulkevasta padosta alavirtaan. Hirvi- ja Vesikoskella kielto on kumottu kalastusalueen päätöksellä.

Vaikka toutaimen voi tavoittaa miltä tahansa Loimijoen koskelta, aina ne eivät kuitenkaan ole paikalla. Kalastajan onneksi kalat ilmoittavat olemassaolostaan. Mikäli parin tunnin aikana ei näy merkkiäkään kaloista, on aika nostaa kytkintä. Seuraavalla koskella voikin olla jo täysi rähinä päällä. Yleensä läiskähdykset kiihtyvät iltaa kohden, mutta ajoittaisia aktiivisuuspiikkejä esiintyy pitkin päivää.

Loppuliur'ut keräävät kaloja

Toutaimet löytyvät koskien loppuliuruista ja niiden jälkeisistä suvannoista sekä nivoista. Ne nousevat myös jonkin matkaa kuohuvaa koskea ylös. Varsinkin ensimmäisen koskiportaan aluset ovat toutaimia kerääviä paikkoja, ja joskus kalat ponnistavat senkin ylitse. Virranreunoista ja kuohujen väliin jäävistä peleistä ne on myös helpointa saada tarttumaan perhoon.

Hitaamman virran alueilla erilaisten kivikoiden ohella myös lumpeikot ja kaislikot houkuttavat toutaimia. Kasvustojen suojista ne hyökkäävät salakkaparviin.

Toutainjahtiin lähtiessä taimenmiehen ei tarvitse päivittää perhorasiaansa. Omassa kalastuksessani suosin erilaisia pintaporskuttajia yksinkertaisesti siitä syystä, että niillä onkiminen on kaikista hauskinda. Siinä nimittäin

vesi roiskuu ja adrenaliini virtaa, kun kolmenkilon sikaniskainen toutain könyää pintanirhan perässä. Tehokkaimpia pyytäjiä Loimijoella ovat kuitenkin olleet pienehköt tummat hahmostreamerit, jotka erottuvat hyvin taivasta vasten. Siiven ja rungon välillä olisi hyvä olla jonkinasteinen kontrasti. Yleensä hieman pienempi perho on toutainjähdissä parempi kuin isompi.

Välillä tärppien saaminen voi olla perhosta riippumatta hermoja raastavan vaikeaa. Perho ui kerta toisensa jälkeen loppuliuru'ussa mesoavan kalan ylitse, eikä se kiinnostu perhosta millään ilveellä. Silloin lienee viisainta soveltaa kalastuksen yleisoppeja ja antaa kalan hetken aikaa rauhoittua. Ehkä se ottaa myöhemmin eri kulumasta, eri tavoin tarjottuun perhoon.

Kauniina päivänä kalaan

Vavaksi Loimijoelle riittää kesäkaudella kuutosluokkainen koskivapa. Yli 20 metrin heittoja ei tarvita. Toutaimen ylimaalliset voimatkin ovat osittain myytti. Kun kala ei saa virrasta liikaa apua, ja kylkikin on vielä maltillisen kokoinen, tulee se ylös suhteellisen säyseästi. Kudunjälkeisten suurtoutainten kampeaminen virrasta on jo aivan eri laji. Tämäkin on syytä pitää mielessä, mikäli kalastaa alimpia, Kokemäenjokeen yhteydessä olevia koskia keväällä kudun läheisyydessä.

Alaosan lupa-alueen yksittäisistä koskista varmimpana toutainpaikkana uskaltaisin pitää Loimaan Hirvikoskea. Päivisin koskella näkee monenmoista vavanheiluttajaa – ja herkkähipiäinen päivänkorentopuristi voi varautua kulttuurishokkiin. Illan hämärissä perhokalastaja saa yleensä piiskata koskea rauhassa.

Huittisten koskelta kaloja ei tapaa aivan samalla varmuudella. Miljööltään ne ovat kuitenkin vaikkapa nyt rakennettua, Loimaan asutuskeskuksen välittömässä vaikutuspiirissä virtaavaa Hirvikoskea tunnelmallisempia. Lisäksi esimerkiksi Mommolankoskelle tai Härkälänkoskelle voi teoriassa uida Kokemäenjoen pääuomasta millainen jättitoutain tahansa.

Toutaimen onginnan kulta-aika kestää toukokuun lopusta juhannukseen. Senkin jälkeen kalat löytyvät säännöllisesti samoilta alueilta aina elokuuhun saakka. Ruokailujaksot vain ovat lyhyempiä. Tuulisen ja koleaan säärintaman yllättäessä toutaimet tuntuvat usein paastoavan, toutainjahti kannattaakin ajoittaa kauniisiin kesäpäiviin.

JUKKA NAARANLAHTI

Seniorikalastusta

loittaessani perhokalastuksen en voinut käsittää setiä, jotka seisoivat koskenrannassa vermeet yllä ja puhuivat niitänaitä vesille liiemmin vilkuilematta.

Nyt olen yksi heistä.

Ensimmäinen askel seniorikalastajaksi on se, että painopiste alkaa siirtyä itse kalastuksesta kämpällä haudutet-taviin porsaanposkiin ja puheet pyörivät viineissä ja viskeis-sä. Toinen, ja lopullinen, on se, että matkaan varattuja juomia alkaa jäädä yli, vaikka kalastukseen käytettävä aika vain laskee.

Kun kalakämpän kattaukseen kuuluu kolme ruokalajia ja viisi eri juomaa, eikä saatujen kalojen määrää lasketa lähes-kään yhtä hartaasti kuin savuisen viskin tynnyrissä viettämiä vuosia, olet perillä.

Eikä se ole edes siitä viskistä kiinni. Sitä ei tarvita lainkaan. Vain semmoinen setä, joka välillä vilkuilee uteliaasti innok-kaampien toimia, vajotakseen muistelemaan ensimmäistä mittakalaa joskus silloin kun Kekkonen karvahattu vielä mää-ritteli miesten muodin, ja miettii että olisikohan alempana ka-laa samalla tavalla kuin dinosaurusten joukkotuhon aikoihin.

Tällainen porukka meitä oli koolla.

Syötiin hyvät tattirisotot ja kaverin Lapista ampumaa met-soa, kyllä siinä saunottiinkin, ja viski oli savuista. Saaliina oli kaksi harrinpoikaa, jotka eivät hiponeet alamittaa edes peräk-käin laitettuna (mikä se liekään, kun ei noita kuitenkaan ote-ta ylös). Viiden taitavan kalastajan päivän saldo. Minä olin sii-nä kuudentena.

Puhuttavaa riitti, kun oltiin kalasteltu samoilla vesillä yh-teensä toistasataa vuotta, aika pitkälle. Jotenkin tenööri oli sel-lainen, että asiat ovat menneet huonompaan suuntaan, koska toista oli ennen.

No, toista oli ennen, kun piiskattiin puronlirua hirveällä raivolla ja jos joka sadannella heitolla tuli tärppi, vapautuksia oli toista kymmentä. Nyt vain heittää ne maukkaimmat pai-kat, muuten viskelee velvollisuudesta muutaman kerran py-sähtyäkseen ihmettelemään puronvarren puulajistoa tai vesi-sammalen väriä.

Veteraanikalastaja on ihan siedettävä laji omalla luonnolli-sella reviirollään kulttuurimaisemissa, koskikämpillä ja kes-kisuomalaisen hotellin aulabaarissa. Ja meidät kannattaakin eristää omiin oloihimme pohtimaan, että vaatiiko se Napuesta tehty GT tosiaan karpaloo, vai riittääkö rosmariinin oksa. Jos niitä nuoria ja innokkaita sattuu paikalle, seniori saattaa alkaa näet veistelemään kokemuksistaan opettavaisia lastuja, ja pa-himmassa tapauksessa muistelemaan millainen koski oli en-nen kunnostusta (kun sitä itse jaksoi vielä piiskata), kun vesi oli kirikkaampaa, kalat – niin, onhan niitä enemmän nyt, mut-ta ne olivat jotenkin erilaisia – ja perhot sidottiin penkin puut-teessa pihdeillä, ompelulaatikon tarvikkeista ja itse kaadetun karhun kainalokarvoista.

No ei me nyt noin pahoja vielä olla. Mutta välillä pistää miettimään, kun huomaa seisoskelevansa rannalla kun toiset tikkaavat, ja miettii että ennenhän siellä alempana oli hyvin-kin, mutta juu, se taisi olla ennen kunnostusta. Ja tulikohan tarpeeksi marinadivehkeitä, kun sille lampaankintulle pitäi-si tehdä voitelu.

JUKKA RELANDER